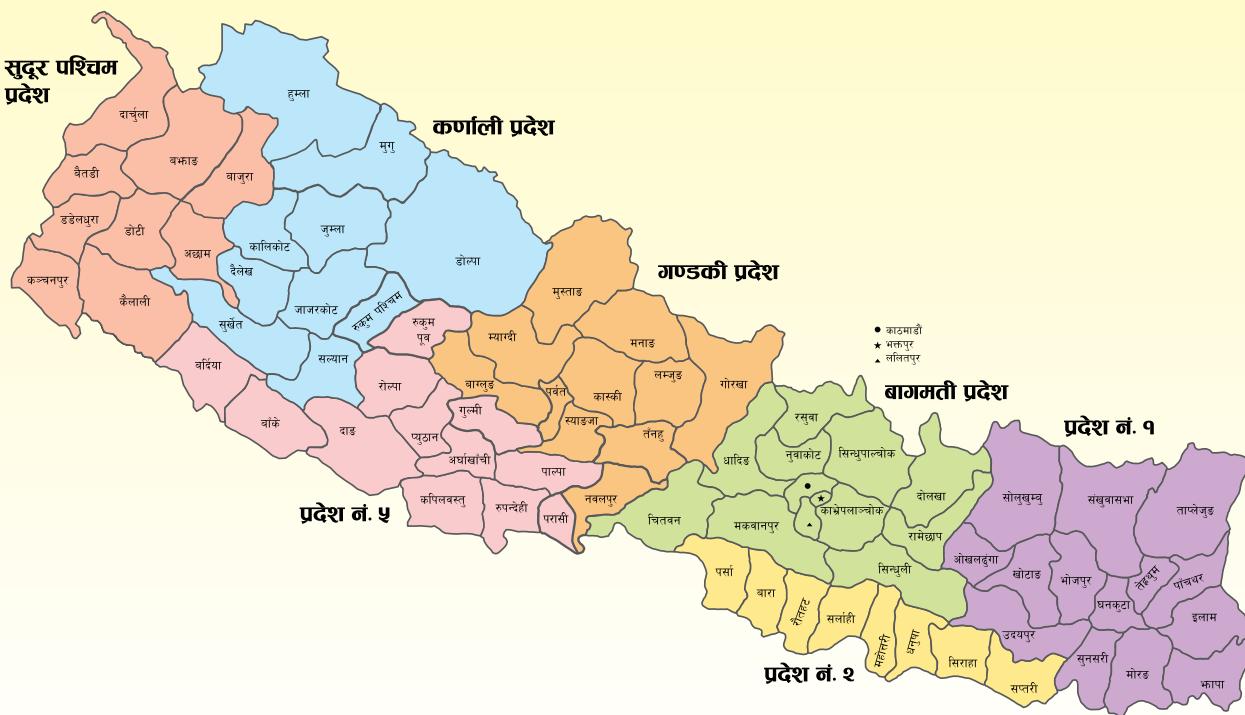

ਨਵ ਦੱਸਣ

अंक ७

ଆ.କ. ୨୦୭୫ /୦୭୬

प्रकाशक

श्री उपराष्ट्रपतिको कार्यालय

हरितगृह, लैनचौर, काठमाडौं, नेपाल

संरक्षक

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'

निर्देशन

सचिव श्री खगराज बराल
प्रमुख स्वकीय सचिव श्री सुकबहादुर रोका
सह सचिव श्री उपेन्द्रकुमार खनाल
सह स्वकीय सचिव श्री तुलसी डाँगी

प्रमुख सम्पादन

स्वकीय प्रेस संयोजक श्री मनोज घर्तीमगर

सम्पादन

उपसचिव श्री बलराम ढकाल
उपसचिव श्री भूमिश्वर पोख्रेल
उपसचिव श्री हेमराज तामाड
उप स्वकीय सचिव श्री प्रकाश पुन

सम्पादन सहयोगी

शाखा अधिकृत श्री नवीन गिरी
शाखा अधिकृत श्री अशेष तामाड
लेखा अधिकृत श्री बिन्दु पण्डित
शाखा अधिकृत (पराष्ट्र) श्री गंगा सुन्दास
स्वकीय अधिकृत श्री जगेन्द्रबहादुर छन्त्याल
नायब सुब्बा श्री पुष्पराज कोइराला
नायब सुब्बा श्री राजनप्रसाद पौडेल
नायब सुब्बा श्री धनकुमारी गुरागाई
नायब सुब्बा श्री देवकला अर्याल
नायब सुब्बा श्री सृष्टि शाक्य
कम्प्युटर अपरेटर श्री राजेश खनाल
कम्प्युटर अपरेटर श्री उत्तममान राई
कम्प्युटर अपरेटर श्री पार्वती कुमारी नेपाल
खरिदार श्री सुनिता चौलागाई

फोटोग्राफर

श्री सुजन कुमार पुन

प्रकाशक

श्री उपराष्ट्रपतिको कार्यालय
उपराष्ट्रपति भवन, हरितगृह, लैनचौर, काठमाडौं
फोन नं. ४४४६३१३, फ्याक्स : ४४४६४१७
ईमेल : vpn@nepal.gov.np
वेबसाइट : www.vpn.gov.np

ले-आउट/डिजाइन

डिजाइन चौतारी
अनामनगर, काठमाडौं (९८४११९०७१८)

मुद्रण

सदिक्षा अपसेट प्रेस प्रा.लि.
बिजुलीबजार, काठमाडौं

सम्पादकीय

नेपालको संविधानले राष्ट्रिय एकताको प्रवर्द्धक, संविधानको पालन र संरक्षकत्व, राष्ट्रको अभिभावकत्व तथा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको प्रतिकको रूपमा उपराष्ट्रपति सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ। संविधानले संस्थागत गरेका गणतन्त्र, संघीयता, धर्मनिरपेक्षता र सामाजिक न्यायसहितको समानुपातिक समावेशी शासन व्यवस्था जस्ता नेपाली जनताका संघर्षका उपलब्धीहरू कार्यान्वयनमा छन् र देश 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली'को राष्ट्रिय आकांक्षाका साथ समुन्नती र समृद्धिको मार्गमा छ।

नेपालका सबै जातजाती, भाषा-भाषी, धर्म, संस्कृति र भूगोलका जनतालाई एकताबद्ध बनाउँदै नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधीनता र नेपाली जनताको स्वतन्त्रतालाई बलियो बनाउन सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले प्रमुख भूमिका निभाउँदै आउनुभएको छ। राष्ट्रिय एकताको प्रवर्द्धन, संविधानको पालन तथा संरक्षण गर्नुहुँदै सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले राष्ट्रको अभिभावकत्व गरिनुभएको छ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको गरिमामय कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु र सहजीकरण गर्नु उपराष्ट्रपति कार्यालय र यहाँ कार्यरत कर्मचारीहरूको दायित्व हो। कार्यालय र कार्यरत कर्मचारीहरूले सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको कार्य सम्पादनमा आ-आफ्नो तर्फबाट निभाउनुपर्ने भूमिका निभाईरहेका छौं।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको कार्य सम्पादनका लागि उपराष्ट्रपतिको कार्यालय रहने संवैधानिक व्यवस्था छ। उपराष्ट्रपतिको कार्यालय स्थापनाकालदेखि कान्तिपथ, बहादुरभवन, काठमाडौंमा थियो। आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा उपराष्ट्रपतिको कार्यालय तथा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको निवासका लागि आफ्नै स्वामित्वको जग्गा र भवन प्राप्त भएसँगै उपराष्ट्रपति भवन, हरितगृह, लैनचौरमा रहेको छ। यससँगै सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको कार्यसम्पादनमा सहजता आएको छ।

राज्य, सरकार तथा सार्वजनिक निकाय जनताप्रति उत्तरदायी हुनु लोकतन्त्रको मूल मर्म हो। प्रत्येक नेपाली जनता देशको संवैधानिक अंग, सरकारी कार्यालय, सार्वजनिक निकायले गरिरहेका कामको बारेमा सु-सूचित हुन सदैव अधिकार राख्छन्। नागरिकलाई सूचना दिन संवैधानिक अंग, सरकारी कार्यालय र सार्वजनिक निकायहरूले अनिवार्य सूचना अधिकारीको व्यवस्था समेत गरेका छन्। उपराष्ट्रपति कार्यालयबाट वर्षभरि भएका कामको संग्रह गर्न तथा जनतालाई व्यवस्थित तरिकाले सूचना दिन कार्यालयले वार्षिक प्रकाशन 'नवदर्पण' पुस्तिका प्रकाशन गर्दै आएको छ।

विश्वव्यापी महामारी कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) नियन्त्रण तथा रोकथामका लागि देश बन्दाबन्दी (लकडाउन)मा रहेको अवधिमा उपराष्ट्रपतिको कार्यालयले नवदर्पणको सातौं अंक प्रकाशन गरेको छ। यसले आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ मा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट भएको वैदेशिक भ्रमण, विभिन्न कार्यक्रममा सहभागीताका साथै उपराष्ट्रपतिको कार्यालयले आव २०७५/२०७६ मा सम्पादन गरेको महत्वपूर्ण कामकारबाही बारे सम्बन्धित सबैलाई सु-सूचित गर्नेछ।

'नवदर्पण'को सातौं अंकका लागि शुभकामना सन्देश दिनुहुने सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' र उपराष्ट्रपति कार्यालयका सचिव खगराज बरालप्रति आभार व्यक्त गर्दछौं। प्रकाशन कार्यमा महत्वपूर्ण निर्देशन र सहयोग गर्नुहुने सबैप्रति धन्यवाद व्यक्त गर्दछौं।

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'

पहिलो कार्यकाल २०७२/०७/१५ देखि २०७४/१२/०८

दोस्रो कार्यकाल २०७४/१२/०५-

विषय-सूची

क्र.सं.	शीर्षक	पृष्ठ
१.	सम्पादकीय	
२.	शुभकामना मन्तव्य	
३.	नेपालको संविधानमा राष्ट्रपति उपराष्ट्रपति सम्बन्धी व्यवस्था	१

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको तैदेशिक भ्रमण तथा भेटघाट खण्ड

४.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको औपचारिक चीन भ्रमण	४
५.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट १७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रीय मेलालाई संबोधन	५
६.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्रीको शिष्टाचार भेट	१२
७.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको औपचारिक अष्ट्रिया भ्रमण	२०
८.	अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपतिसँग सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको शिष्टाचार भेट	२२
९.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट आर-२० अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलनलाई संबोधन	२३
१०.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट सगरमाथा दिवसलाई संबोधन	२५
११.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग फिलिपिन्सका महामहिम उपराष्ट्रपतिको भेट	३५
१२.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट शान्ति प्रक्रियाको अनुभव प्रदान	३६

सम्बोधन भाषण तथा शुभकामना खण्ड

१३.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको महत्वपूर्ण संबोधन भाषणहरु	३८-५०
१४.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट विशेष दिवसको अवसरमा व्यक्त शुभकामना	५१-५२

फोटो संग्रह खण्ड

१५.	औपचारिक समारोहमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति	५४
१६.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग कूटनीतिक नियोगका प्रतिनिधिहरूको शिष्टाचार भेट	५६
१७.	कूटनीतिक नियोगको विशेष समारोहमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति	५९
१८.	कार्यक्रम तथा निरीक्षण भ्रमणमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति	६२
१९.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट जलपान आयोजना	६९

विवरण खण्ड

२०.	सम्माननीय उपराष्ट्रपति प्रमुख अतिथिको रूपमा उपस्थित हुनु भएका कार्यक्रम	७४
२१.	सम्माननीय उपराष्ट्रपति प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी कूटनीतिक नियोगद्वारा आयोजित कार्यक्रम	७९
२२.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग कूटनीतिक नियोगका पदाधिकारीहरूको भेटघाट	८०
२३.	सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट विभिन्न अवसरमा व्यक्त सन्देश विवरण	८२
२४.	उपराष्ट्रपतिको कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	८३

विविध खण्ड

२५.	उपराष्ट्रपतिको कार्यालयले आ.व. २०७५/७६ मा सम्पादन गरेका मुख्य मुख्य कार्यहरु	८६
२६.	उपराष्ट्रपतिको कार्यालयको संगठनात्मक संरचना	८७
२७.	उपराष्ट्रपतिको कार्यालयको बजेट खर्च विवरण	८८
२८.	पूर्व उपराष्ट्रपति	८९

काठमाडौं, नेपाल

उपराष्ट्रपति

शुभकामना मन्त्रव्य

उपराष्ट्रपतिको कार्यालयले आर्थिक पुस्तिका 'नव दर्पण' को सातौं अंक प्रकाशन गर्न लागेकोमा मलाई ज्यादै खुशी लागेको छ। नव दर्पणको सातौं अंक प्रकाशनको पूर्ण सफलताको कामना गर्दछु।

जननिर्वाचित पहिलो संविधानसभाले २०६५ जेठ १५ गते निरंकुश राजतन्त्रको विधिवत् अन्य गर्दै नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था प्रारम्भ भएको घोषणा नेपाली जनताको सपना साकार भएको ऐतिहासिक परिघटना हो। युगान्तकारी परिवर्तनको स्वर्णीम दिनको रूपमा प्रारम्भ संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई संविधानले संस्थापित गरिसकेको छ।

परिवर्तनकारी उपलब्धी प्राप्तिका लागि नेपाली जनताले विभिन्न कालखण्डमा जनआन्दोलन, सशस्त्र संघर्ष, जनयुद्ध र २०६२/६३ को ऐतिहासिक जनआन्दोलन गरेका छन्। संघीयता, धर्मनिरपेक्षता, सामाजिक न्यायसहितको समानुपातिक समावेशी शासन व्यवस्था गणतन्त्रसंगी नेपाली जनताले प्राप्त गरेका प्रमुख राजनीतिक उपलब्धी हुन्। यी उपलब्धी भित्रबाट नै प्रदेश र स्थानीय सरकारले घर आगनैमै पुगेर जनतालाई सबै प्रकारक सेवा दिइरहेका छन्।

संविधान बमेजिम नेपालको राष्ट्रिय एकताको प्रवर्द्धन, संविधानको पालन र संरक्षण गर्नु उपराष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको कार्यालयको कर्तव्य हुन्। संविधानको संरक्षण र पालन गर्दै हाम्रो भौगोलिक अखण्डता, सार्वभौमिकता, स्वाधीनता र राष्ट्रिय एकतालाई अझै सुदूर गर्न उपराष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको कार्यालयको जिम्मेवार भूमिका रहेकोमा हामी सचेत छौं।

विगतमा उपराष्ट्रपति कार्यालयको आफै भवन नहुँदा केही कठिनाइहरु अवस्था थिए। आर्थिक वर्ष २०६५/६६ मा उपराष्ट्रपति कार्यालय र निवासका लागि जग्गा र भवन प्राप्ती भइ उपराष्ट्रपति भवन, हरितगृह स्थायी रूपमा लैनचौर, काठमाडौंमा रहेको छ। उपराष्ट्रपति भवनका लागि जग्गा र भवन उपलब्ध गराउने नेपाल सरकार, यसको लागि निरन्तर पहल तथा मेहनत गर्ने उपराष्ट्रपति कार्यालयका कर्मचारीहरूसँगि म धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

देश अहिले विश्वव्यापी महामारी कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि बन्दावन्दी (लकडाउन)मा छ। कोरोना भाइरस संक्रमणका कारण देश भित्र र बाहिर गरी धेरै जना नेपालीले जीवन गुमाउनुभएको छ। म उहाँलाई श्रद्धाङ्गली व्यक्त गर्दछु। कोरोना भाइरस संक्रमितहरूको शीघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्दछु। मानवजगत नै कोरोना भाइरसविरुद्ध संघर्ष गरिरहेको अवस्थामा नेपालमा छिटै यो नियन्त्रणमा आउने र जनजीवन पूर्ववत् अवस्थामा फर्कने विश्वास लिएको छु। देश 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली'को राष्ट्रिय आवाकाश साथ समूलनत र समृद्धिको मार्गमा द्रुत गतिमा आगाडि बढ्ने विश्वास समेत लिएको छु।

आर्थिक वर्ष २०६५/०६६ मा उपराष्ट्रपतिको कार्यालयबाट सम्पादित काम कारबाहीहरु समावेश भएको नव दर्पणको सातौं अंकबाट भौगोलिक अखण्डता, सार्वभौमिकता, स्वाधीनता र राष्ट्रिय एकताको प्रवर्द्धन तथा संविधानको संरक्षण र पालनमा उपराष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको कार्यालयबाट भएका गतिविधिहरु सबैलाई जानकारी हुनेमा म विश्वस्त छु।

अन्यमा, कोरोना भाइरसको महामारी र यसको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि गरिएको बन्दावन्दीका बीच नव दर्पणको सातौं अंक तयार पार्ने सम्पादक मण्डल, प्रकाशकीय समूहप्रति खुला हृदयबाट धन्यवाद जापन गर्दछु।

धन्यवाद।

२०६७ असार

नन्दवहादुर पुन 'पासाङ'

उपराष्ट्रपतिको कार्यालय

लैनचौर काठमाडौं, नेपाल

शुभकामना

उपराष्ट्रपतिको कार्यालयबाट विगत देखिको निरन्तरताका रूपमा प्रकाशन हुदै आएको नवदर्पणको सातौ अड्क प्रकाशन हुन लागेकामा मलाई असीम खुशी लागेको छ। सम्माननीय उपराष्ट्रपतिज्यूको संरक्षकत्वमा उपराष्ट्रपतिको कार्यालयबाट सम्पादन भएका गतिविधिको झलकसहितको प्रस्तुति हुने गरी प्रकाशन हुने यस नवदर्पणको सातौ अड्कको पूर्ण सफलताको कामना गर्न चाहन्छु।

नेपालको संविधान (२०७२) को धारा ६७ र ७३को प्रावधान अनुसार स्थापित उपराष्ट्रपतिको कार्यालयले स्थापना कालदेखि नै सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको संविधान र कानुन बमोजिमका कार्य सम्पादनमा सहयोगी नूमिका निर्वाह गरिरहेको छ। यस सातौ अड्कमा उपराष्ट्रपतिको कार्यालयले वर्ष भरिमा सम्पादन गरेका कामहरूको प्रतिविम्ब नगरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिज्यूबाट सहभागिता भएका अन्तर्राष्ट्रिय भ्रमण, राष्ट्रिय भ्रमण तथा कार्यक्रमहरूको जानकारीसहितको विवरण यस अड्कमा समावेश गरिएको छ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिज्यूबाट सम्पादन गरिएका काम तथा उपराष्ट्रपतिको कार्यालयले सम्पादन गरेका कामहरूको सावजनिक जानकारीकालागि प्रस्तुतीकरण गरी सुशासनको प्रत्याभूति गर्न नवदर्पण सहयोगी हुने विश्वास लिएको छु। साथै, वार्षिक रूपमा प्रकाशन हुने यस्ता दस्तावेज पछिल्लो समयमा शोध, अनुसन्धान तथा अध्ययनको विषय हुने भएकाले यस्ता दस्तावेजको ऐतिहासिक महत्व पनि रहने गरेको छ।

नवदर्पणको सातौ अड्क प्रकाशनका लागि कोभिड १९ को रोकथाम र नियन्त्रणका लागि देशभर लागू गरिएको बन्दबान्दी (लकडाउन) मा अनवरत खटी काम सम्पादन गर्नुहुने सम्पादन मण्डल तथा अन्य कर्मचारी साथीहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

धन्यवाद।

खगराज बराल

सचिव

२०७७ असार

नेपालको संविधानमा राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपति सम्बन्धी व्यवस्था

६१. राष्ट्रपति : (१) नेपालमा एक राष्ट्रपति रहनेछ ।

(२) राष्ट्रपति नेपालको राष्ट्राध्यक्ष हुनेछ । निजले यस संविधान र संघीय कानून बमोजिम आफ्नो कार्य सम्पादन गर्नेछ ।

(३) राष्ट्रपतिले नेपालको राष्ट्रिय एकताको प्रवर्द्धन गर्नेछ ।

(४) संविधानको पालन र संरक्षण गर्नु राष्ट्रपतिको प्रमुख कर्तव्य हुनेछ ।

६२. राष्ट्रपतिको निर्वाचन : (१) राष्ट्रपतिको निर्वाचन संघीय संसदका सदस्य र प्रदेश सभाका सदस्य मतदाता रहेको निर्वाचक मण्डलबाट हुनेछ । संघीय संसदका सदस्य र प्रदेश सभाका सदस्यको मतभार संघीय कानून बमोजिम फरक हुनेछ ।

(२) उपधारा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै प्रदेशमा प्रदेश सभाको निर्वाचन नभएका कारणले मात्र राष्ट्रपतिको निर्वाचन प्रयोजनका लागि निर्वाचक मण्डल गठन गर्न बाधा परेको मानिने छैन ।

(३) उपधारा (१) बमोजिमको निर्वाचक मण्डलको तत्काल कायम रहेको कुल मतको बहुमत प्राप्त गर्ने व्यक्ति राष्ट्रपति निर्वाचित हुनेछ ।

(४) उपधारा (३) बमोजिम कुनै उम्मेदवारले बहुमत प्राप्त गर्न नसकेमा सबैभन्दा बढी मत प्राप्त गर्ने दुई उम्मेदवारहरू बीच मतदान हुनेछ र त्यस्तो मतदानमा कुल मतको पचास प्रतिशतभन्दा बढी मत प्राप्त गर्ने उम्मेदवार राष्ट्रपति निर्वाचित हुनेछ ।

(५) उपधारा (४) बमोजिमको मतदानबाट समेत कुनै उम्मेदवारले कुल मतको पचास प्रतिशतभन्दा बढी मत प्राप्त गर्न नसकेमा पुनः मतदान हुनेछ । त्यस्तो मतदानमा खसेको कुल सदर मतको बढी मत प्राप्त गर्ने उम्मेदवार राष्ट्रपति निर्वाचित हुनेछ ।

(६) निर्वाचन, मनोनयन वा नियुक्ति हुने राजनीतिक पदमा बहाल रहेको व्यक्ति यस धारा बमोजिम राष्ट्रपति निर्वाचित भएमा निजको त्यस्तो पद स्वतः रिक्त हुनेछ ।

(७) राष्ट्रपतिको निर्वाचन र तत्सम्बन्धी अन्य व्यवस्था संघीय कानून बमोजिम हुनेछ ।

६३. राष्ट्रपतिको पदावधि : (१) राष्ट्रपतिको पदावधि निर्वाचित भएको मितिले पाँच वर्षको हुनेछ ।

(२) उपधारा (१) बमोजिमको पदावधि समाप्त भएको राष्ट्रपतिले अर्को निर्वाचित राष्ट्रपतिले पदभार नसम्हालेसम्म यस संविधान बमोजिमको कार्य सम्पादन गर्नेछ ।

६४. राष्ट्रपतिको योग्यता : (१) देहायको योग्यता भएको व्यक्ति राष्ट्रपति हुनका लागि योग्य हुनेछ :-

(क) संघीय संसदको सदस्य हुन योग्य भएको,

(ख) कम्तीमा पैंतालिस वर्ष उमेर पूरा भएको, र

(ग) कुनै कानूनले अयोग्य नभएको ।

(२) उपधारा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दुई पटक राष्ट्रपति निर्वाचित भइसकेको व्यक्ति राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा उम्मेदवार हुन सक्ने छैन ।

६५. राष्ट्रपतिको पद रिक्त हुने अवस्था : देहायको कुनै अवस्थामा राष्ट्रपतिको पद रिक्त हुनेछ :-

(क) निजले उपराष्ट्रपति समक्ष लिखित राजीनामा दिएमा,

- (ख) निजको विरुद्ध धारा १०१ बमोजिम महाभियोगको प्रस्ताव पारित भएमा,
- (ग) निजको पदावधि समाप्त भएमा,
- (घ) निजको मृत्यु भएमा ।

६६. राष्ट्रपतिको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) राष्ट्रपतिले यो संविधान वा संघीय कानून बमोजिम निजलाई प्राप्त अधिकारको प्रयोग र कर्तव्यको पालन गर्नेछ ।

- (२) उपधारा (१) बमोजिम अधिकारको प्रयोग वा कर्तव्यको पालन गर्दा यो संविधान वा संघीय कानून बमोजिम कुनै निकाय वा पदाधिकारीको सिफारिसमा गरिने भनी किटानीसाथ व्यवस्था भएको कार्य बाहेक राष्ट्रपतिबाट सम्पादन गरिने अन्य जुनसुकै कार्य मन्त्रिपरिषदको सिफारिस र सम्मतिबाट हुनेछ । त्यस्तो सिफारिस र सम्मति प्रधानमन्त्री मार्फत पेश हुनेछ ।
- (३) उपधारा (२) बमोजिम राष्ट्रपतिको नाममा हुने निर्णय वा आदेश र तत्सम्बन्धी अधिकारपत्रको प्रमाणीकरण संघीय कानून बमोजिम हुनेछ ।

६७. उपराष्ट्रपति : (१) नेपालमा एक उपराष्ट्रपति रहनेछ ।

- (२) राष्ट्रपतिको अनुपस्थितिमा राष्ट्रपतिबाट गरिने कार्यहरू उपराष्ट्रपतिबाट सम्पादन गरिनेछ ।
- (३) निर्वाचन, मनोनयन वा नियुक्ति हुने राजनीतिक पदमा बहाल रहेको कुनै व्यक्ति उपराष्ट्रपतिको पदमा निर्वाचित भएमा निजको त्यस्तो पद स्वतः रिक्त हुनेछ ।

६८. उपराष्ट्रपतिको पद रिक्त हुने अवस्था : देहायको कुनै अवस्थामा उपराष्ट्रपतिको पद रिक्त हुनेछ :-

- (क) निजले राष्ट्रपति समक्ष लिखित राजीनामा दिएमा,
- (ख) निजको विरुद्ध धारा १०१ बमोजिम महाभियोगको प्रस्ताव पारित भएमा,
- (ग) निजको पदावधि समाप्त भएमा,
- (घ) निजको मृत्यु भएमा ।

६९. उपराष्ट्रपति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था : उपराष्ट्रपतिको योग्यता, निर्वाचन प्रक्रिया, पदावधि सम्बन्धी व्यवस्था राष्ट्रपतिको सरह हुनेछ ।

७०. राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपति फरक फरक लिंग वा समुदायको हुने : यस संविधान बमोजिम राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन फरक फरक लिंग वा समुदायको प्रतिनिधित्व हुने गरी गर्नु पर्नेछ ।

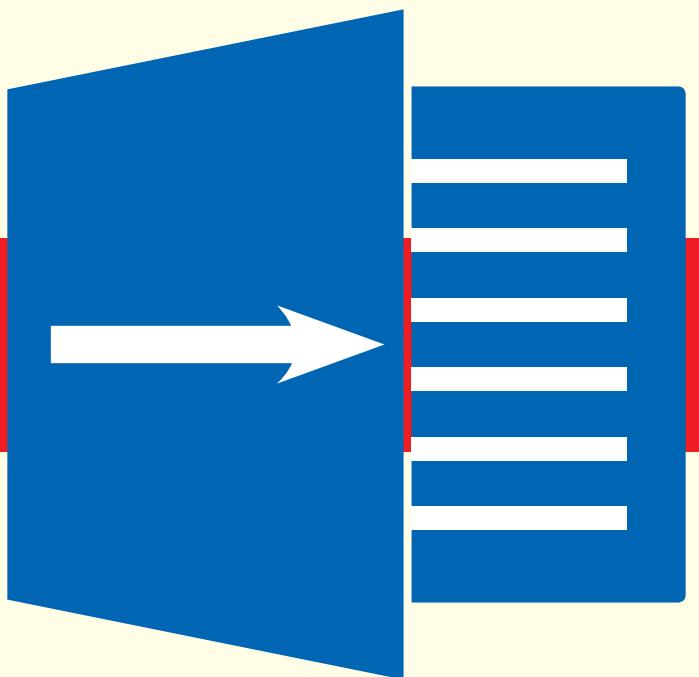
७१. राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको शपथ : राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिले आफ्नो कार्यभार सम्हाल्नु अघि संघीय कानून बमोजिम राष्ट्रपतिले प्रधान न्यायाधीश समक्ष र उपराष्ट्रपतिले राष्ट्रपति समक्ष पद तथा गोपनीयताको शपथ लिनु पर्नेछ ।

७२. राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको पारिश्रमिक तथा सुविधा : राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा संघीय ऐन बमोजिम हुनेछ र त्यस्तो ऐन नबनेसम्म नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ ।

७३. राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको कार्यालय : (१) राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको कार्य सम्पादनका लागि छुट्टाछुट्टै कार्यालय रहनेछ ।

- (२) उपधारा (१) बमोजिमको कार्यालयको काम कारबाही सञ्चालन गर्न आवश्यक कर्मचारी तथा अन्य व्यवस्था नेपाल सरकारले गर्नेछ ।

**वैदेशिक भ्रमण तथा
मेटघाट खण्ड**

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको औपचारिक चीन भ्रमण

पश्चिमी चीनको आर्थिक तथा यातायात केन्द्रको रूपमा विकसित भइरहेको तथा नेपालसँग भौगोलिक, सांस्कृतिक रूपले निकट र सिधा हवाई सम्पर्कले जोडिएको चीन, सिचुवान प्रान्तको राजधानी छेन्दुमा हरेक वर्ष ‘पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेला’ आयोजना हुँदै आएको छ। अन्तर्राष्ट्रिय मेलाको उद्घाटन र सो अवसरमा आयोजना हुने विभिन्न मञ्चहरूलाई विभिन्न राष्ट्रका उच्चस्तरीय नेताले संबोधन गर्दै आएका छन्। २०७५ असोज ३-८ गतेसम्म आयोजित ‘१७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेला’लाई संबोधनका लागि सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन ‘पासाड’लाई जनवादी गणतन्त्र चीन सरकारले आमन्त्रण गयो। सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट चीन भ्रमणको आमन्त्रण स्वीकार र नेपाल सरकारको निर्णयपछि २०७५ असोज ३-८ गतेसम्म सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको औपचारिक चीन भ्रमण भयो।

भ्रमण तयारी

चीनको औपचारिक निमन्त्रणा पछि उपराष्ट्रपतिको कार्यालय, परराष्ट्र मन्त्रालय र बेईजिङ्डस्थित नेपाली राजदूतावासले सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको चीन भ्रमणको सम्पूर्ण तयारी अगाडि बढायो। सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको नेतृत्वमा चीन भ्रमणका लागि उपराष्ट्रपतिको कार्यालय, परराष्ट्र मन्त्रालय र बेईजिङ्डस्थित नेपाली राजदूतावासका प्रतिनिधि गरी १५ सदस्यीय नेपाली प्रतिनिधि मण्डल बन्यो। सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले भ्रमणमा जानुअघि सम्माननीय राष्ट्रपति विद्यादेवि भण्डारीसमक्ष भ्रमणको जानकारी गराउनु भयो। साथै, सम्माननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीसँग सुझाव लिनुभयो।

कार्य विवरण

१. सम्माननीय उपराष्ट्रपति नेपाली प्रतिनिधि मण्डलको नेतृत्व गरेर २०७५ असोज ३ गते विहान १०:४० बजे एयर चाइनाको विमान मार्फत चीन सिचुवान प्रान्तको राजधानी छेन्दु प्रस्थान गर्नुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिलाई छेन्दु अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा चीनको विदेश मन्त्रालयका प्रतिनिधि, सिचुवान प्रान्त सरकारका उच्च पदाधिकारी र बेइजिडस्थित नेपाली राजदूतावासका प्रतिनिधिहरूले स्वागत गर्नुभयो ।
२. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग सोही दिन राती चीनका उपप्रधानमन्त्री महामहिम श्री हु चुड्हवाले छेन्दुमा द्विपक्षीय भेटवार्ता गर्नुभयो । सो अवसरमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति र चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्रीज्यूबीच नेपाल र चीनबीचको मैत्रीपूर्ण निकट सम्बन्धका विविध पक्षहरूमा कुराकानी भयो ।
३. सम्माननीय उपराष्ट्रपति र नेपाली प्रतिनिधि मण्डलको सोही दिन सिचुवान प्रान्तका गर्भनरले आयोजना गर्नुभएको रात्री भोजमा सहभागीता रह्यो ।
४. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले २०७५ असोज ४ गते छेन्दुमा आयोजित '१७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेला' उद्घाटन समारोहलाई विशेष संबोधन गर्नुभयो । उहाँले मेलामा राखिएका नेपाली व्यवसायीहरूको स्टलहरूको अवलोकनसमेत गर्नुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले सोही दिन अपराह्न अन्तर्राष्ट्रिय मेलाको अवसरमा छेन्दुमा 'Opening and Sharing, Making Progress Together' विषयमा आयोजित The Belt and Road Cooperation Development Conference on Business Community of Shared Future मा मुख्य वक्ताको रूपमा मन्तव्य दिनुभयो ।
५. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले मेलाको उद्घाटन सत्र र सम्मेलनमा नेपालमा प्रचुर सम्भावना भएका जलविद्युत, कृषि, पर्यटन, जडिबुटी, पूर्वाधार निर्माण, व्यापारको क्षेत्रमा चिनियाँ लगानीको लागि अनुरोध गर्नुभयो ।
६. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले सोही दिन सन् २००८ मा सिचुवान प्रान्तमा गएको महाभूकम्पपछि पुनर्निर्मित आदिवासी समुदाय जीउलड समुदायिक आवास तथा तुजिड्याड्यान संग्राहलयको अवलोकन गर्नुभयो ।
७. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग २०७५ असोज ५ गते चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टी (सिपिसी)का सिचुवान प्रान्त सचिव महामहिम श्री पेड छिड्हवाले शिष्टाचार भेट गर्नुभयो । भेटमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपालको एक चीन नीतिप्रतिको प्रतिबद्धता दोहोच्याउनुभयो । उहाँले आफू सिचुवानको भ्रमण गर्न पाउँदा अत्यन्त खुशी भएको उल्लेख गर्नुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले दुई देशबीच सम्बन्ध र नेपाल-सिचुवान सम्बन्धको चर्चा गर्दै नेपालसँग भौगोलिक, सांस्कृतिक रूपले निकट तथा सिधा हवाई सम्पर्कले जोडिएको पश्चिमी चीनको आर्थिक तथा यातायात केन्द्रको रूपमा विकसित भइरहेको सिचुवान प्रान्तको विकास, आधुनिक प्रविधिको प्रयोग र कनेक्टिभिटीका योजनाहरूबाट दुवै मुलुक लाभान्वित हुन सक्नेमा जोड दिनुभयो । उहाँले नेपालमा वैदेशिक लगानीमैत्री वातावरण भएकोले चिनियाँ लगानी वृद्धि र प्रविधि हस्तान्तरणका लागि अनुरोध गर्नुभयो । उहाँले नेपालमा तीन वर्ष पहिले भूकम्प जाँदा सबै भन्दा पहिले सिचुवान प्रान्तका प्रतिनिधि गएर उद्धार र राहतमा सहयोग गरेको स्मरण गर्नुहुँदै धन्यवाद दिनुभयो ।
८. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँगको भेटमा सिपिसी सिचुवान प्रान्तका सचिव महामहिम पेड छिड्हवाले चीन नेपाल सम्बन्ध विशिष्ट प्रकारको रहेको बताउनुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको भ्रमणले दुई देशबीचको सम्बन्धलाई अझै प्रगाढ बनाएको उल्लेख गर्नुहुँदै दुई देशबीचको सम्बन्ध विस्तारमा खेलेको भूमिकाका लागि सम्माननीय उपराष्ट्रपतिलाई धन्यवाद दिनुभयो । उहाँले नेपालको चौतर्फी विकासका लागि सहकार्य गर्न सिचुवान प्रान्त तयार रहेको बताउनुभयो । उहाँले एक चीन नीतिप्रति नेपालको समर्थन, प्रतिबद्धता र व्यवहारिक कार्यान्वयनबाट चीन अत्यन्त खुशी रहेको बताउनुभयो । नेपालको प्राकृतिक सुन्दरताको अवलोकन र संस्कृतिको अनुभव गर्न चिनियाँ नागरिक आतुर रहेको बताउनुभयो । उहाँले नेपालमा चीनियाँ व्यवसायीहरूले लगानी गरिरहेको स्मरण गर्नुहुँदै अन्य व्यवसायीहरू पनि नेपालमा गएर लगानी गर्न ईच्छुक रहेको बताउनुभयो । महामहिम सचिव पेडले दुई देशबीचको सम्बन्ध सुधार तथा सहकार्यलाई सहज बनाउन छेन्दुमा नेपालले महावाणिज्य दूतावास चाँडै खोल्नुपर्ने बताउनुभयो । उहाँले १७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेलामा गरेको आमन्त्रण स्वीकारेर उपस्थित हुनुका साथै महत्वपूर्ण संबोधन गरेकोमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिलाई धन्यवाद दिनुभयो । छेन्दुमा महावाणिज्य दूतावास तुरन्त खोल्नुपर्ने भन्ने सिपिसी सिचुवान प्रान्तका

सचिवको आग्रहमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले त्यो नेपालको प्राथमिकतामा रहेको बताउनुभयो ।

९. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले सोही विहान सिचुवानमा लगानी समूहका उच्च पदाधिकारीहरूसँग अन्तरक्रिया गर्नुभयो । अन्तरक्रियामा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले सिचुवानका लगानीकर्ताहरूलाई नेपालमा लगानीका लागि अपील गर्नुभयो । सो अन्तरक्रियामा सिचुवान लगानी समूहका पदाधिकारीहरूले नेपालमा आफूहरूको लगानी रहेको र लगानी वृद्धि गर्न चाहिरहेको बताउनुभयो ।
१०. सोही दिन सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग सिपिसीका यीपिन नगर सचिव लिउ भोडपोले शिष्टाचार भेट गर्नुभयो । भेटमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले हालैमात्र पोखरा शहर र यीपिन नगरबीच स्थापना भएको भगिनी सम्बन्धले दुई शहरबीच पारस्परिक सहयोग वृद्धि गर्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो । नगर सचिव भोडपोले पोखरासँग भगेनी सम्बन्ध राख्न पाउँदा यीपिनबासी अत्यन्त खुशी रहेको उल्लेख गर्नुहुँदै केही दिनभित्रै यीपिनका पदाधिकारीले नेपालको भ्रमण गर्ने बताउनुभयो । सोही दिन सम्माननीय उपराष्ट्रपति यीपिन शहर पुनुभयो ।
११. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले २०७५ असोज ६ गते यीपिनमा रहेको सिचुवान युनिभर्सिटी अफ साइन्स एण्ड इन्जिनियरिङ, लीच्चाड आर्थिक क्षेत्र, याडसी नदिमा रहेको यीपिन बन्दरगाह, लिछ्वाङ्ग प्राचिन शहरस्थित मेडिसिन स्कुल अफ तोङ्गजी यूनिभर्सिटी, आधुनिक चीनको वास्तुकलाका पिता मानिने लियाउ डिप्लोमा सिछडको निवासको अवलोकन भ्रमण गर्नुभयो । सिचुवान विश्वविद्यालय भ्रमणको क्रममा सम्माननीय उहाँले त्यहाँ अध्ययनरत नेपाली विद्यार्थीहरूसँग संक्षिप्त अन्तरक्रिया गर्नुभयो ।
१२. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले २०७५ असोज ७ गते यीपिनमा रहेको बाँसका महासागरको अवलोकन भ्रमण गर्नुभयो । सोही दिन लुम्बिनीसँग भगिनी सम्बन्ध रहेको विश्वप्रसिद्ध प्राचीन सम्पदायुक्त लसान शहरको भ्रमण तथा त्यहाँका पार्टी तथा सरकारी पदाधिकारीहरूसँग छलफल गर्नुभयो ।
१३. सम्माननीय उपराष्ट्रपति आफ्नो प्रतिनिधि मण्डलसहित २०७५ असोज ८ गते विहान ९:४५ बजे एयर चाइनाको विमानबाट काठमाडौं आईपुग्नुभयो । स्वदेश फर्कदा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिलाई छेन्दु अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा चीनको परराष्ट्र मन्त्रालयका प्रतिनिधि, सिचुवान प्रान्त सरकारका उच्चस्तरीय पदाधिकारी र चीनका लागि नेपाली राजदूत लिलामणी पौड्यालले विदाई गर्नुभयो ।

उपलब्धी / निष्कर्ष / गर्नुपर्ने काम

- सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले चीन भ्रमणको अवसरमा सिचुवान प्रान्तको राजधानी छेन्दुमा आयोजित १७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेलामा सहभागी हुनुका साथै द्विपक्षीय उच्चस्तरीय भेटघाट र विभिन्न ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र व्यापारिक महत्वका स्थानहरूको अवलोकन गर्नुभयो ।
- सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले सबै तहका चिनियाँ नेता तथा प्रतिनिधिहरूसँगको भेटमा नेपालको एक चीन नीतिप्रतिको प्रतिबद्धता जनाउनुहुँदै नेपाली भूमिलाई चीन विरोधी गतिविधिमा प्रयोग हुन नदिने नेपालको प्रतिबद्धता दोहोच्चाउनुभयो । वेल्ट एण्ड रोड इनिसियटिभ (बिआरआई)मा नेपालको सहभागीता, व्यापार तथा पारवहान संभौता, व्यापार तथा पारवाहनको प्रोटोकलमा भएको सहमति लगायतका समझदारीहरूले दुई देशबीचको सम्बन्ध नयाँ उचाईमा पुगेकोमा जोड दिनुभयो । उहाँले व्यापार तथा पारवाहन प्रोटोकलमा भएको सहमतिमा चाँडै हस्ताक्षर हुने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।
- नेपालमा पछिल्लो पटक भएको निर्वाचनपछि राजनीतिक स्थायित्व र आर्थिक समुद्धितर्फ अगाडि बढेको, नेपाल वैदेशिक लगानीका लागि सुरक्षित गन्तव्य रहेको उल्लेख गर्नुहुँदै सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले चिनियाँ लगानीकर्ता र अन्तर्राष्ट्रिय समुदायलाई नेपालमा लगानीका लागि गर्नुभएको अपीलले चिनियाँ लगानीकर्ता र अन्तर्राष्ट्रिय समुदाय उत्साहित बनेको छ ।
- सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले विआरआई समझदारी, विगतका उच्चस्तरीय भ्रमणको क्रममा भएका संभौता र समझदारीहरूको नेपाल कार्यान्वयन चरणमा रहेको प्रष्ट पार्नुभयो । यसबाट संभौता र समझदारीहरू नेपाल पक्षले कार्यान्वयन गरिरहेको चीनले सन्देश पाएको छ र चीन पक्षबाट पनि तिव्र गतिमा अगाडि बढाउन दबाब बढेको छ ।

- चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्रीले उठाउनुभएको नेपालमा चिनियाँ व्यवसायीहरूले कर र भिसाको बारेमा भोगिरहेका समस्या र सिपिसी सिचुवान प्रान्तका सचिवले छेन्दुमा चाँडो भन्दा चाँडो महावाणिज्य दूतावास खोल्न गर्नुभएको आग्रहलाई विशेष ध्यान दिन जरुरी छ ।
- सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको साताव्यापी चीनको औपचारिक भ्रमण पूर्ण सफल भएको छ । उहाँको भ्रमणले नेपाल-चीनको सम्बन्ध थप नयाँ उचाईमा पुनरुक्त साथ नेपाल लगानीका लागि सुरक्षित गन्तव्य हो भन्ने अन्तर्राष्ट्रिय समुदायलाई प्रष्ट सन्देश गएको छ । ‘समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली’को नेपाल सरकारको राष्ट्रिय आकांक्षा बारे पर्नि अन्तर्राष्ट्रिय जगत माफ प्रष्ट पारिएको छ ।
- समग्रमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको चीन भ्रमण अत्यन्त फलदायी रह्यो । भ्रमणले द्विपक्षीय सम्बन्धलाई अझ सुदृढ र सहयोगलाई थप विस्तार गर्न मद्दत पुऱ्याएको छ । उहाँले चिनियाँ सरकारका उच्चस्तरीय पदाधिकारीहरू तथा सम्बन्धित पक्षहरू र अन्तर्राष्ट्रिय समुदाय समक्ष नेपालका आवश्यकताहरूलाई स्पष्ट रूपमा राख्नुभयो । भ्रमणका क्रममा भएका छलफलमा चिनियाँ पक्ष जलविद्युत, कृषि, पर्यटन, जडिबुटी, पूर्वाधार निर्माण, व्यापार, वैदेशिक लगानी, प्रविधि हस्तान्तरण एवं यूवा विकास लगायतका क्षेत्रमा पारस्परिक हितका लागि द्विपक्षीय सहयोग र सहकार्यलाई अझै फराकिलो बनाउन सकारात्मक रह्यो ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको भ्रमण टोली

१. सम्माननीय उपराष्ट्रपति श्री नन्दबहादुर पुन ‘पासाड’
२. श्रीमती हस्तमाली पुन, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिकी धर्मपत्नी
३. श्री जीवन आचार्य, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको विज्ञ
४. श्री रामकुमार आचार्य, सचिव, उपराष्ट्रपतिको कार्यालय
५. श्री गणेश प्रसाद ढकाल, सहसचिव, परराष्ट्र मन्त्रालय
६. श्री तुलसी डाँगी, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको स्वकीय सहसचिव
७. श्री मनोज कुमार घर्ती, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको प्रेस संयोजक
८. श्री रामबाबु ढकाल, नायव शिष्टाचार महापाल
९. प्रमुख सेनानी श्री अरुण कुमार केसी, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिका पार्श्ववर्ती
१०. डा. हरिषचन्द्र साह, चिकित्सक तथा दोभाषे
११. सेनानी श्री प्रयोजन श्रेष्ठ
१२. श्री इन्द्रा गोहिवार अर्याल, शिष्टाचार अधिकृत, परराष्ट्र मन्त्रालय
१३. श्री दुर्गा थापा, कम्प्यूटर अपरेटर, उपराष्ट्रपतिको नीजि सचिवालय

नेपाली राजदूतावास, ब्रेइजिडबाट सहभागी प्रतिनिधि मण्डलका सदस्यहरू

१. महामहिम श्री लीलामणी पौड्याल, राजदूत
२. श्री सावित्रा ओली, प्रथम सचिव

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट १७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेलालाई संबोधन

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'ले '१७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेला तथा ९ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय सहकार्य मञ्च'लाई संबोधन गर्नुभयो । २०७५ असोज ४ गते चीनको सिचुवान प्रान्तको राजधानी छेन्दुमा आयोजित मेलाको उद्घाटन समारोहलाई उहाँले संबोधन गर्नुभएको हो ।

मेला उद्घाटन समारोहलाई चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्री हु छिन्हवा, चिनियाँ कम्यूनिस्ट पार्टी (सिपिसी)का सिचुवान प्रान्त सचिव पेज़ छिडहुवा र इटालीका उपप्रधानमन्त्री लगायतले संबोधन गर्नुभएको थियो ।

सोही अवसरमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले अन्तर्राष्ट्रिय मेलामा नेपाली व्यवसायीहरूले राख्नुभएको व्यापारिक स्टलहरूको अवलोकन गर्नुभयो ।

७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेलाको उद्घाटन समारोहमा सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड', चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्री हु छिन्हवा र अन्य विशिष्ट अतिथिहरू ।

चीन सिचुवान प्रान्तको राजधानी छेन्दूमा मिति २०७५/०६/०४ गते सम्पन्न

‘१७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेला’ उद्घाटन समारोहमा

सम्माननीय उपराष्ट्रपति श्री नन्दबहादुर पुन ‘पासाड’बाट व्यक्त

सम्बोधन भाषण

चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्री हु छुन्हवाज्यू

चिनियाँ कम्प्युनिष्ट पार्टी सिचुवान प्रान्त समितिका सचिव महामहिम श्री पेङ छिडहुवा (Mr. Peng Qinghua) ज्यू

विभिन्न मुलुकबाट पाल्नुभएका महामहिमज्यूहरू,

विशिष्ट सहभागीज्यूहरू,

व्यवसायिक प्रतिनिधिज्यूहरू,

पत्रकार मित्रहरू,

भद्र महिला तथा सज्जन बृन्द

निहाउ / नमस्ते

१. सिचुवान प्रान्तको राजधानी तथा ऐतिहासिक सुन्दर शहर छेन्दुमा आयोजना भईरहेको १७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेलाको भव्य समुद्घाटन समारोहमा उपस्थित हुने अवसर पाउँदा हामीलाई अत्यन्तै खुशी लागेको छ। यस अवसरमा एउटा घनिष्ठ छिमेकी, शान्तिका अग्रदूत गौतम बुद्धको जन्मस्थल तथा सगरमाथाको देश नेपालका जनताको तर्फबाट सबैलाई न्यानो अभिवादन व्यक्त गर्न चाहन्छु।

२. चीनको आगमनदेखि नै म र मेरो प्रतिनिधि मण्डललाई प्रदान गरिएको न्यानो आतिथ्यता तथा भ्रमणको अत्यन्तै राम्रो प्रबन्धका लागि म चिनियाँ सरकार र सिचुवान जनसरकारलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु। त्यसैगरी १७ औं पश्चिम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेलालाई भव्य बनाउन गर्नुभएको कुशल व्यवस्थापनका लागि सिचुवान जनसरकार तथा आयोजक समितिलाई हार्दिक बधाई ज्ञापन गर्न चाहन्छु।

३. सन् २००० देखि आयोजना भईरहेको यस मेलाले चीन तथा सहभागी मुलुकहरूलाई व्यापार, लगानी, प्रविधि र पर्यटनका क्षेत्रमा जोडिरहेको छ। मेलाले व्यापारी, उद्यमी तथा लगानीकर्ताहरूबीच विचार आदान प्रदान, सम्बन्ध स्थापना, अन्तर्राष्ट्रिया एवम् व्यापारिक सहकार्यको अभिवृद्धि गर्ने अवसर प्रदान गर्दै आएको छ। यस वर्षको मेला चीनका महामहिम राष्ट्रपति सी चिनपिडको ‘नयाँ युगका लागि चिनियाँ विशेषतायुक्त समाजवाद’ सम्बन्धी विचारधाराबाट निर्देशित भई विकासको नयाँ दृष्टिकोण एवम् गुणस्तरीय विकास प्राप्त गर्नेतर्फ लक्षित भएको पाँडिलाई खुशी लागेको छ। यस किसिमको महत्वपूर्ण मेलामा नेपाली उद्यमी व्यवसायीहरूलाई आमन्त्रण गरी सहभागी हुने अवसर प्रदान गर्नु भएकोमा म आयोजकलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु।

भद्र महिला तथा सज्जन बृन्द

४. नेपाल र चीनबीच सदियौं पुरानो तथा प्रगाढ र घनिष्ठ सम्बन्ध रहीआएको छ। दुई देशबीचको सुमधुर एवम् मैत्रीपूर्ण सम्बन्धको लामो इतिहास छ। हाम्रा सम्बन्ध सगरमाथा जस्तै उचो भझरहेको छ भने नड र मासु जस्तै बनिरहेको छ। हामीलाई इतिहास, परम्परा, मूल्य मान्यताहरू तथा भूगोलले एक अर्काबाट छुट्टै नसक्ने गरी जोडेको छ। नेपाल र चीनबीच सन् १९५५ मा कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना भए तापनि प्राचीन कालदेखि नै ऐतिहासिक रूपमा नै सम्बन्धहरू रहि आएका छन्। मञ्जुश्री, भृकुटी, अरनिको, ह्वेन साड तथा फा स्यानदेखि नै हाम्रा द्विपक्षीय सम्बन्ध विविध क्षेत्रहरूमा विस्तार हुँदै आएको छ। हाम्रा द्विपक्षीय सम्बन्ध पञ्चशीलको सिद्धान्तमा आधारित छ।

५. नेपाल एक चीन नीति (One China Policy) प्रति प्रतिबद्ध छ। नेपाल आफ्नो भूमिलाई चीनविरुद्ध कुनै पनि क्रियाकलाप हुन नदिन

१० औं परिचम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेलाको उद्घाटन समारोहलाई संबोधन गर्नुहुँदै
सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

प्रतिवद्ध छ । चीनले अवलम्बन गरिरहेको मित्रता, सदासयता, आपसी लाभ तथा समावेशीताका सिद्धान्तहस्तारा निर्देशित छिमेक कूटनीतिको हामी प्रशंसा गर्दछौं ।

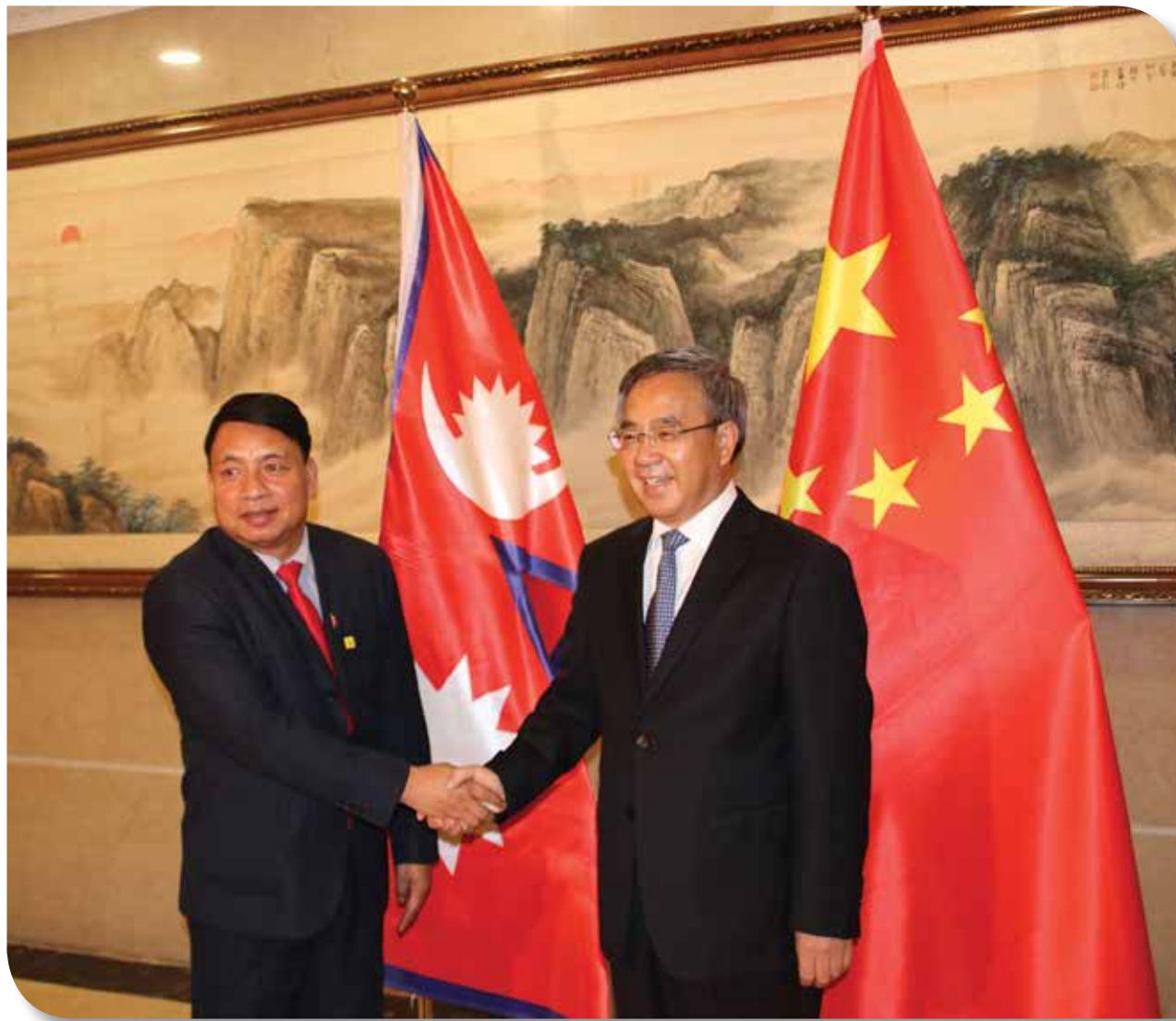
- ६. विगत केही वर्षयता नेपाल र चीनबीचको सम्बन्ध अभ गहिरो तथा फराकिलो बनाउन हामीले नयाँ सहयोगका क्षेत्रहरु पहिचान गरेका छौं । ती क्षेत्रहरुमा महत्वपूर्ण उपलब्धी पनि हासिल गरेका छौं । समय समयमा भएका उच्चस्तरीय भ्रमणहरुको आदान प्रदानबाट द्विपक्षीय सम्बन्ध थप मजबुत र फराकिलो हुँदै गएको छ । पछिल्लो केही वर्षयता दुई देशबीच महत्वपूर्ण समझौताहरु सम्पन्न भएका छन् । तीमध्ये पारवहन, यातायात संभौता, बेल्ट एण्ड रोड इनिसियेटिभ (बिआरआई) सम्बन्धी समझदारी र रेल परियोजनामा सहयोग सम्बन्धी समझदारी महत्वपूर्ण रहेका छन् । हाल नेपालमा चीनको सहयोगमा थुप्रै परियोजनाहरु सञ्चालित छन् । थुप्रै चिनियाँ कम्पनीहरूले लगानी गरिरहेका छन् ।
- ७. चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टी स्थापना भएको सय वर्ष पुगेको अवसरमा सन् २०२१ सम्ममा चीनलाई एउटा समृद्ध समाज निर्माण गर्ने र जनवादी गणतन्त्र चीन स्थापना भएको सय वर्ष पुगेको अवसरमा सन् २०४९ सम्म चीनलाई एउटा महान् आधुनिक समाजवादी मुलुक बनाउने लक्ष्यको हामी खुलेर प्रशंसा गर्दछौं । त्यसैगरी, विगत चार दशकमा खुलापन र सुधारको माध्यमबाट चीनले हासिल गरेको आर्थिक वृद्धि र चिनियाँ जनताको जीवनस्तरमा आएको गुणात्मक सुधारको नेपाली जनता उच्च प्रशंसा गर्दछन् । यस वर्ष चीनले खुलापन र सुधारको चालिसाँ वर्षगाँठ मनाइरहेको अवसरमा हामी चिनियाँ सरकार र जनतालाई हार्दिक बधाइ दिन चाहन्छौं ।
- ८. चीनका महामहिम राष्ट्रपतिले बेल्ट एण्ड रोड इनिसियेटिभ (बिआरआई) मार्फत् सम्बद्ध राष्ट्रहरुबीच सहयोग अभिवृद्धि गरी मानवताका लागि साभा भविष्य भएको समुदाय निर्माणका लागि अगाडि सार्वभएको विचारको हामी स्वागत गर्दछौं । बिआरआईमा शान्ति, सहयोग, समावेशीता, आपसी सिकाई, आपसी लाभ र सबैको जित जस्ता भावना समाविष्ट भएकोले यस इनिसिएटिभमा हामी सामेल हुन पाएकोमा खुशी छौं । बिआरआई सम्बन्धी द्विपक्षीय समझदारीको कार्यान्वयनमा तीव्रता दिन हिमालय वारपार बहुआयामिक सम्पर्क सञ्जाल (Trans- Himalayan Multi- Dimensional Connectivity Network) को बृहत्तर फ्रेमवर्क भित्र सहयोग अगाडि बढाउने कुरामा हाम्रा दुवै देशहरु प्रतिवद्ध छन् ।

भद्र महिला तथा सज्जन वृद्ध

९. नेपालसँग ऐतिहासिक सम्बन्ध एवम् भौगोलिक रूपमा नजिक रहेको सिचुवान प्रान्त पश्चिम चीनको एउटा महत्वपूर्ण व्यापारिक एवम् यातायात सञ्जालको केन्द्रको रूपमा विकसित भइरहेको छ । नेपाल र सिचुवान प्रान्तबीच सरकारी तथा जनस्तरमा विगत लामो समयदेखि घनिष्ठ सम्बन्ध रहेको छ । काठमाडौं र छेन्दुबीच सिधा हवाई सम्पर्क रहेको छ । त्यसैगरी काठमाडौं र छेन्दु शहरबीच स्थापना भएको भगिनी सम्बन्धले पनि नेपाल र सिचुवान प्रान्तबीचको सम्बन्धमा नयाँ आयाम थपेको छ । यसबाट अन्ततः हाम्रा जनताहरूबीचको सम्बन्ध थप प्रगाढ बनेको छ ।
१०. नेपालमा गत वर्ष सम्पन्न संघीय संरचना अनुरूपको ऐतिहासिक निर्वाचन पश्चात् मुलुकमा शान्ति, स्थिरता र समृद्धिको ढोका खुलेको छ । नेपालको वर्तमान सरकारलाई जनताको बलियो समर्थन रहेको छ । तसर्थ नेपालको आगामी प्राथमिकता आर्थिक समृद्धि हासिल गर्नु हो । नेपाल सरकारले तय गरेको ‘समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली’ को बृहत् लक्ष्य हासिल गर्न स्वदेश भित्र भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्नु तथा छिमेकी देशहरूसँग सीमा वारपार सम्पर्क संजाल अर्थात कनेक्टिभिटीको विकास गर्न आवश्यक रहेको छ । यसका लागि बिआरआईको माध्यमबाट चीनसँग सहकार्य गरेर नेपालले आफ्ना विकासका आवश्यकताहरु परिपूर्ति गर्न मद्दत पाउने र त्यसबाट थुप्रै लाभहरु प्राप्त गर्नेमा समेत हामीले आशा गरेका छौं ।
११. नेपालका लागि निर्यात व्यापार विस्तार, जलविद्युत, कृषि, पर्यटन तथा लगानी प्रवर्द्धन प्राथमिकताका क्षेत्रहरु हुन् । त्यसैगरी सडक सञ्जाल, रेलवे, उर्जा उत्पादन एवम् यसको वितरण जस्ता आधारभूत पूर्वाधारहरूको निर्माण एवम् सीमा वारपार रेलवे, राजमार्ग, सञ्चार, ट्रान्समिसन लाईन लगायतका क्षेत्रमा विकास गर्ने हाम्रो आकांक्षा रहेको छ । र, व्यापार घाटालाई सन्तुलनमा ल्याउने उद्देश्य समेत रहेको छ । यसका लागि बृहत् लगानी, उन्नत प्रविधि, अनुभवको आदान प्रदान, वस्तु विनियमयमा जोड र सहकार्यको जरुरी छ ।
१२. नेपालमा प्रशस्त मात्रामा प्राकृतिक श्रोत साधनहरु उपलब्ध छन् भने चिनियाँ नागरिक र संस्थाहरूसँग प्राविधिक तथा वित्तीय श्रोत साधनहरु रहेका छन् । तसर्थ आपसी फाइदाका लागि दुवै देशबीच उपलब्ध श्रोत साधनहरूबीच तालमेल कायम गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।
१३. यस सम्मेलनको अवसरमा चीन लगायत विभिन्न देशबाट सम्मेलनमा भाग लिन आउनुभएका सम्पूर्ण लगानीकर्ताहरूलाई नेपालमा उपलब्ध लगानीका प्रचुर सम्भावनाहरूबाट फाईदा लिन म हार्दिक अनुरोध गर्दछु । नेपालको प्रचलित ऐन कानून र नीतिहरु लगानीमैत्री रहेका छन् । विदेशी लगानीको सुरक्षाको पूर्ण प्रत्याभूति गरिएको छ । आर्जित मुनाफालाई शतप्रतिशत स्वदेश लैजान पाउने सुविधाको कानूनी व्यवस्था गरिएको छ । नेपालमा लगानी गरेर तपाईंहरूलाई लाभ नै हुनेछ भन्ने कुरामा म विश्वास दिलाउन चाहन्छु ।
१४. पर्यटन क्षेत्रमा नेपाल तथा चीनबीच सहकार्यका प्रशस्त सम्भावनाहरु छन् । चीनका विभिन्न शहरहरु नेपालको राजधानी काठमाडौंसँग हवाईमार्गबाट जोडिएका छन् । दैनिक आधा दर्जन जति उडानहरु भइरहेका छन् । नेपाल सरकारले सन् २०२० लाई नेपाल भ्रमण वर्षको रूपमा घोषणा गरेको सन्दर्भमा नेपाल भ्रमणका लागि चिनियाँ नागरिकहरु माझ प्रचार प्रसार गरिदिन चिनियाँ पर्यटन व्यवसायी मित्रहरूलाई यस मञ्चबाट आव्हान गर्दछु । साथै, चिनियाँ नागरिकहरूलाई नेपाल भ्रमणको लागि अपील गर्दछु ।
१५. अन्त्यमा, यो मेला सबै सहभागी मुलुकहरूको लागि लाभदायक हुने विश्वास गर्दछु । मेलामा सहभागी नेपाली उद्यमी, लगानीकर्ता तथा व्यवसायीहरूको चिनियाँ एवम् विदेशी समकक्षीहरूसँगको संवाद, अन्तर्रक्तिया र सम्झौताबाट दीर्घकालीन सहकार्य र साझेदारी बनाउन मद्दत पुग्ने विश्वास लिएको छु । साथै, मेलाको पूर्ण सफलताको हार्दिक शुभकामना दिई निमन्त्रणाको लागि आयोजकलाई पुनः धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ! से से !

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्रीको शिष्टाचार भेट

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'सँग सिचुवान प्रान्तको राजधानी छेन्दुमा सरकारी अतिथि गृहमा शिष्टाचार भेटको क्रममा चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्री हुन छुन्हवा । तस्बिर : मनोज घर्तीमगर

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'को औपचारिक चीन भ्रमणको क्रममा उहाँसँग चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्री हु छुन्हवाले द्विपक्षीय भेटवार्ता गर्नुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपति पुनसँग २०७५ असोज ३ गते चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्री हुले प्रतिनिधि मण्डलसहित सिचुवान प्रान्तको राजधानी छेन्दुमा रहेको सरकारी अतिथि गृहमा एक घण्टा लामो द्विपक्षीय भेटवार्ता गर्नुभयो ।

सो अवसरमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति र चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्रीबीच नेपाल र चीनबीचको मैत्रीपूर्ण निकट सम्बन्धका विविध पक्षहरुमा कुराकानी भयो । भेटमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपालको एक चीन नीतिप्रतिको अविचलित प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै हालैका वर्षहरुमा भएका द्विपक्षीय उच्चस्तरीय भ्रमण तथा सिमा बारपार रेल्वे विकास, यातायात तथा पारवहन, बेल्ट एण्ड रोड इनिसियेटिभ (बिआरआई) जस्ता महत्वपूर्ण समझदारी र संभौताबाट दुई मुलुकबीचको ऐतिहासिक, मैत्रीपूर्ण र पञ्चशीलमा आधारित सम्बन्ध थप सुदृढ भएको धारणा राख्नुभयो ।

उहाँले उच्चस्तरीय भ्रमणलाई निरन्तरता दिनु, भइरहेका सन्धि समझौताको कार्यान्वयनलाई तीव्रता दिनु र ‘समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली’को राष्ट्रिय आकांक्षा हासिल गर्नु नै नेपालको प्राथमिकता रहेको बताउनुभयो । उहाँले नेपालको व्यापार घाटा कम गराउनका लागि नेपालको उत्पादन क्षमता विस्तार गर्न, तातोपानी, कोदारी, हिल्सा र ओलाड्चुडगोला नाका खोल्न, सडक निर्माण र नेपाल भ्रमण वर्ष-२०२० लाई सघाउन आग्रह गर्नुभयो ।

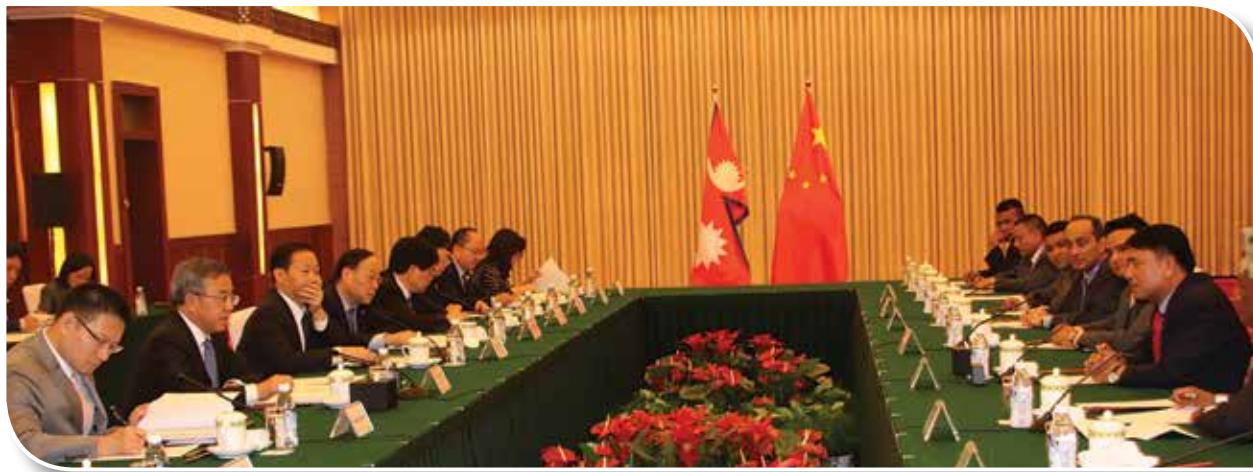
सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले लासा-सिगात्से हुँदै केरुड-काठमाडौं जोड्ने रेलमार्ग निर्माणलाई विशेष प्राथमिकता दिनुपर्नेमा जोड दिनुभयो । उहाँले केरुड-काठमाडौं रेलमार्ग पोखरा-लुम्बीनीसम्म जोड्नुपर्ने, लुम्बीनीसम्म जोडिएको रेलमार्गले भारत हुँदै दक्षिण एशियाली मुलुकमा जाँदा त्यसबाट नेपाललाई लाभ हुने र नेपाल हुँदै भारत र दक्षिण एशियामा प्रवेश गर्न चीनलाई नै बढी फाईदा हुने धारणा राख्नुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले व्यापार तथा पारवहन संभौताको प्रोटोकलमा भएको सहमति ऐतिहासिक रहेको र त्यसमा चाँडै हस्ताक्षर हुनुपर्ने धारणा राख्नुभयो । उहाँले चीनको चारवटा सुख्खा बन्दरगाह र तीनवटा समुद्री बन्दरगाह नेपालले प्रयोग गरेपछि नेपाल भूपरिवेषित मुलुक नरहने बताउनुभयो ।

द्विपक्षीय भेटमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले राख्नुभएको धारणामा चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्रीले सहमति जनाउनुहुँदै दुई मुलुकका जनताको हितमा आपसी सम्बन्धलाई विस्तार गर्न आफूले सक्दो प्रयत्न गर्ने बताउनुभयो । उहाँले नेपाल र चीनको परम्परागत सम्बन्धलाई बिआरआईका माध्यमबाट नयाँ उचाईमा उठाउने चीनको चाहना रहेको बताउनुभयो । चीन-नेपाल सम्बन्धलाई प्रगाढ र सहयोगलाई विस्तार गर्न उच्च भूमिका खेलेको भन्दै उहाँले सम्माननीय उपराष्ट्रपतिलाई धन्यवाद दिनुभयो ।

चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्रीले एक चीन नीतिप्रतिको नेपालको अविचलित प्रतिबद्धता र व्यवहारिक कार्यान्वयनका लागि धन्यवाद दिनुका साथै ‘समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली’को नेपालको अभियानमा चीनको सदैव समर्थन र साथ सहयोग रहने बताउनुभयो । उहाँले परम्परागत रेशम मार्ग ल्हासा-नेपाल हुँदै दक्षिण एशिया जोडिएको स्मरण गर्नुहुँदै सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले रेलमार्ग सम्बन्धी राखेको धारणा चिनियाँ धारणासँग मिलेको बताउनुभयो । उहाँले ल्हासा-सिगात्से हुँदै केरुड-काठमाडौं रेलमार्ग बिआरआई भित्र रहेर नेपालसँग चीनको सम्बन्धलाई नयाँ उचाईमा उठाउने परियोजना भएको बताउनुभयो । उहाँले उक्त परियोजना चीनको उच्च प्राथमिकतामा रहेको र सफल हुने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो । साथै, उहाँले नेपालमा लगानी गरिरहेका चिनियाँ व्यवसायीहरुका लागि कर र भिसाको समस्या रहेको उल्लेख गर्नुहुँदै समाधान गरिदिन आग्रह गर्नुभयो ।

भेटमा दुवै देशका प्रतिनिधि मण्डलका सदस्यहरु सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

सर्वाननीय उपराष्ट्रपतिको चीन भ्रमणका तरिखिरहरु

सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' सँग सिचुवान प्रान्तको राजधानी छेन्दुगा सरकारी अतिथि गृहमा द्विपक्षीय मेटवातीको ऋमगा चीनका महामहिम उपप्रधानमन्त्री हुन छुन्हवा । साथमा दुवै देशका प्रतिनिधि मण्डलका सदस्यहरु ।

सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'को औपचारिक चीन भ्रमणको ऋमगा २०७५ असोज ५ गते उहाँसँग शिष्ठाचार मेट गर्नुहुँदै चिनियाँ कर्मचुनिस्ट पार्टी (सिपिसी) का सिचुवान प्रान्त सचिव पेड छिङ्हवा ।

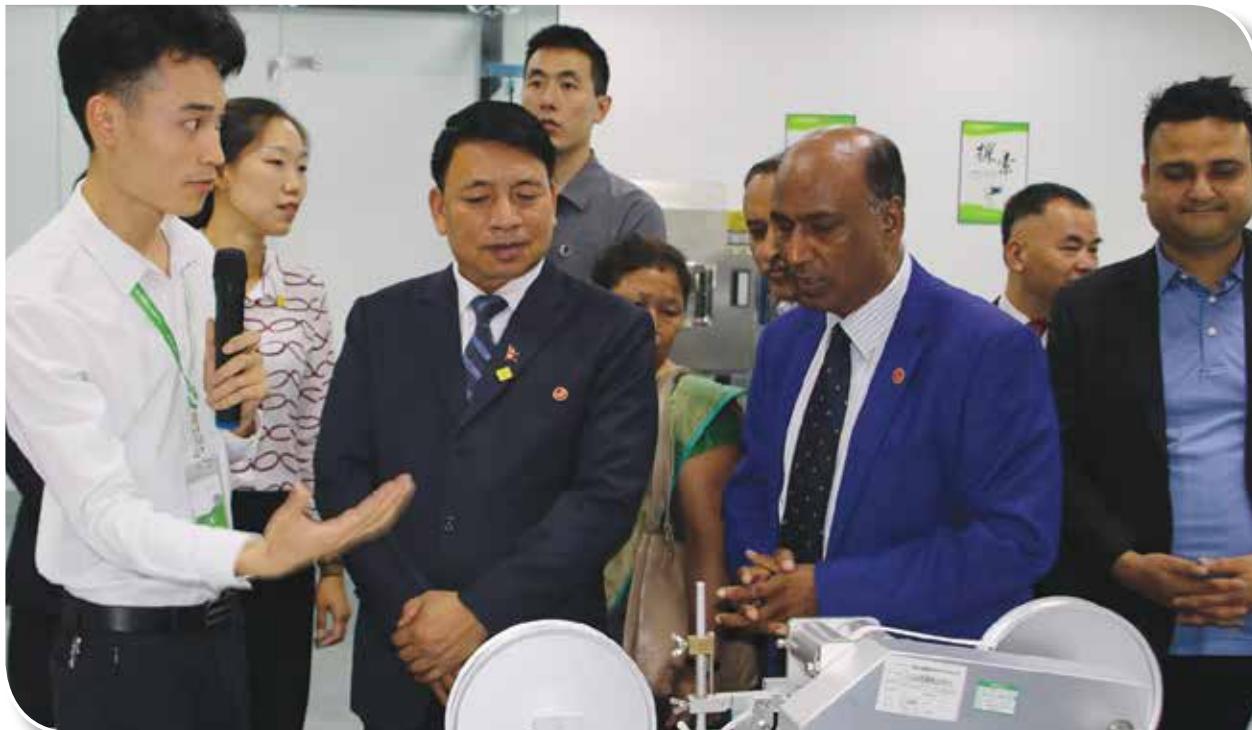
१७ औं परिचम चीन अन्तर्राष्ट्रिय मेलामा नेपाली व्यवसायीहरूले राखेका व्यापारिक स्टलको अवलोकन गर्नुहुँदै सरमानीय उपराष्ट्रपति ।

याड्सी नाडिमा बगेको बन्दरगाहको अवलोकन भ्रमण गर्नुहुँदै सरमानीय उपराष्ट्रपति ।

आधुनिक चीनका भवन निर्माण डिजाईनका पिता मानिने लियाङ सिषडको
निवासको अवलोकन भ्रमण गर्नुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

लिनकाङ आर्थिक क्षेत्रमा रहेको प्रविधियुक्त सामाज्री र लिंगो मोबाइल उत्पादन
उद्योगको अवलोकन भ्रमण गर्नुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

लुमिबनीसँग भिन्नी सर्वबन्ध रहेको विश्वप्रसिद्ध प्राचीन सम्पदायुक्त लसान शहरको भ्रमणको ऋममा सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

लसान शहरको भ्रमणको ऋममा नेपाली प्रतिनिधि मण्डलका साथ सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

सन् २००८ मा सिचुवान प्रान्तमा गएको महामूकमपपछि पुनर्निर्मित तुजिङ्याउँयान संग्राहलयको अवलोकन गर्नुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

लसानका विनियाँ क्रम्युनिस्ट पार्टीका स्थानीय पदाधिकारीसँग सम्माननीय उपराष्ट्रपति ।

२०७५ असोज ६ गते यिपिनमा रहेको सिचुवान यूनिभर्सिटी एड इन्जिनियरिङको भ्रमणको क्रममा नेपाली विद्यार्थीहरूसँग मेटघाट गर्नुहुँदै सम्माननीय उपराष्ट्रपति ।

सिचुवान प्रान्त, यीपिन नगरमा रहेको बाँसका महासागरको
अवलोकन भ्रमणको ऋममा सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

सन् २००८ मा सिचुवान प्रान्तमा गएको महाभूकर्मपालि पुनर्निर्मित आदिवासी समुदाय
जीउलड सामुदायिक आवास क्षेत्रको अवलोकन भ्रमण गर्नुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको अष्ट्रिया भ्रमण

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'ले २०७६ जेठ १२ देखि १८ गतेसम्म अष्ट्रियाको औपचारिक भ्रमण गर्नुभयो । अष्ट्रियाका राष्ट्रपति महामहिम अलेकजेण्डर भान दर बेलेनको निमन्त्रणामा भियनामा आयोजित जलवायु सम्बन्धी आर-२० अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलनमा सहभागी हुनुका साथै अष्ट्रियाका राष्ट्रपतिसँग दुई पक्षीय छलफल र अन्य महत्वपूर्ण कार्यक्रममा उपस्थितिका लागि उहाँले अष्ट्रियाको भ्रमण गर्नुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको अष्ट्रिया भ्रमणको क्रममा भएका महत्वपूर्ण भेटघाट, छलफल तथा महत्वपूर्ण कार्यक्रमहरूलाई संबोधन गर्नुभएको सम्बन्धी संक्षिप्त विवरण यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

१. सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' युरोपेली देश अष्ट्रियाका साताव्यापी भ्रमणका लागि २०७६ जेठ १२ मा अष्ट्रियातर्फ प्रस्थान गर्नुभयो । उहाँलाई त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको अतिविशिष्ट कक्षमा सम्माननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली, सम्माननीय सभामुख कृष्णबहादुर महरा, नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा) संसदीय दलका नेता माननीय सुवासचन्द्र नेम्वाड, परराष्ट्रमन्त्री माननीय प्रदीपकुमार ज्वाली लगायतले विदाइ गर्नुभयो । सो अवसरमा नेपाली सेनाको एक टुकुडीले सम्मानगारत अर्पण गयो ।
२. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिलाई कतारको दोहा विमानस्थलमा कतारका लागि नेपालका कार्यबाहक राजदूत र राजदूतावासका अन्य कर्मचारीहरूले स्वागत गर्नुभयो । दोहाबाट सम्माननीय उपराष्ट्रपति अष्ट्रियाको भियना प्रस्थान गर्नुभयो । भियना अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा उहाँलाई अष्ट्रियाका लागि नेपालका राजदूत प्रकाश कुमार सुवेदीले स्वागत गर्नुभयो ।
३. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले जेठ १३ गते अष्ट्रियाका राष्ट्रपति महामहिम अलेकजेण्डर भान दर बेलेनसँग राष्ट्रपति भवन होफवर्गमा दुई पक्षीय भेटवार्ता गर्नुभयो । भेटमा दुवै नेताबाट दुई देशबीच रहिआएको मैत्रीपूर्ण सम्बन्ध, आपसी सहयोग र सहकार्यका विविध पक्ष बारे कुराकानी भए । भेटवार्ताको अवसरमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपाल वायु सेवा निगमको यूरोपियन गन्तव्यमा हुने उडानमा सहजीकरण गरिदिन आग्रह गर्नुभयो । अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपतिले पोल्याण्डको कातोबिच भन्ने शहरमा सम्पन्न संयुक्त राष्ट्र संघीय जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी संरचना महासन्धीको २४ औं अधिवेशन (COP 24) का दौरान सुरु गरिएको जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी लक्ष्य बढाउने अभियानमा समर्थन गरिदिन नेपाललाई अनुरोध गर्नुभयो ।
४. सम्माननीय उपराष्ट्रपति सोही दिन संयुक्त राष्ट्र संघको 'भियना अन्तर्राष्ट्रिय केन्द्र'को ४० औं वार्षिकोत्सव समारोहमा सहभागी हुनुभयो । संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिव एन्टोनियो गुट्रेस समेत सहभागी उक्त समारोह पश्चात सम्माननीय उपराष्ट्रपति सोही साँझ अष्ट्रियाका चान्सलरको तर्फबाट आयोजित रात्री भोजमा सहभागी हुनुभयो ।
५. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले जेठ १४ गते भियनामा आयोजित जलवायु सम्बन्धी आर-२० अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलनको

उच्चतम् सत्रमा संबोधन गर्नुभयो । उहाँले जलवायु परिवर्तनको विश्वव्यापी प्रभावबाट नेपालले भोगिरहेको समस्या र जलवायु परिवर्तनको प्रभाव न्यूनीकरण र अनुकूलनका लागि नेपालले गरिरहेको पहलका बारेमा विश्व समुदायलाई जानकारी गराउनुभयो । उहाँले सन् २०१८ देखि २०२८ सम्मलाई उर्जा तथा जलस्रोतको दशक घोषणा गरेको र उक्त अवधिमा नेपालले जलविद्युत र नवीकरणीय उर्जाबाट १५ हजार मेगावाट उर्जा उत्पादन गरेर ‘समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली’को राष्ट्रिय आकांक्षा पूरा गर्न योगदान पुऱ्याउनुको साथै जलवायु परिवर्तनको असरलाई कम गर्न समेत भूमिका निर्वाह गर्ने बताउनुभयो । उच्चतम सत्रमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिका साथै घाना, हंगेरी र लात्भियाका राष्ट्रपति र विश्व बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले भाग लिनुभएको थियो । सोही दिउँसो सम्माननीय उपराष्ट्रपति अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपतिका तर्फबाट आयोजित दिवा भोजमा सहभागी हुनुभयो ।

६. सम्माननीय उपराष्ट्रपति जेठ १५ गते अष्ट्रियाको टेरोल प्रान्तको ईन्सब्रुक सहरमा भियनास्थित नेपाली राजदूतावासद्वारा आयोजित अन्तर्राष्ट्रिय सगरमाथा दिवस समारोहमा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी हुनुभयो । किर्तिमानी सगरमाथा आरोही पेटेर हेबेलर र उल्फगाड नायर्ज लगायत उल्लेख्य संछ्यामा सगरमाथा आरोही, अन्य अष्ट्रियाली नागरिक र नेपाली समुदायका प्रतिनिधिको उपस्थिति रहेको सो समारोहलाई सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले संबोधन गर्नुभयो ।
७. अष्ट्रियामा रहँदा सम्माननीय उपराष्ट्रपति भियनाको होफर्वा प्यालेस भित्र रहेको वैल्ट संग्राहलयमा जारी नेपाली कला प्रदर्शनीको अवलोकन गर्नुभयो । साथै, भियनास्थित नेपाली दूतावासले आयोजना गरेको स्वागत समारोहमा उपस्थित भएर नेपाली समुदायसँग अन्तरक्रिया गर्नु गर्नुभयो ।
८. सम्माननीय उपराष्ट्रपति आफ्नो प्रतिनिधि मण्डलकासाथ २०७६ जेठ १८ गते स्वदेश फर्कनुभयो । त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको अति विशिष्ट कक्षमा उहाँलाई सम्माननीय सभामुख कृष्णबहादुर महरा, नेकपा संसदीय दलका उपनेता माननीय सुवासचन्द्र नेम्वाड, गृहमन्त्री माननीय रामबहादुर थापा ‘बादल’, परराष्ट्रमन्त्री माननीय प्रदीपकुमार ज्ञवाली, नेपाल सरकारका उच्च पदस्थ कर्मचारीले स्वागत गर्नुभयो । सो अवसरमा नेपाली सेनाको एक टुकडीले सम्मानगारत अर्पण गन्यो ।
९. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको अष्ट्रिया भ्रमणले नेपाल र अष्ट्रियाबीच रहिआएको मैत्रीपूर्ण सम्बन्धलाई थप सुदूर तुल्याउन मद्दत पुगेको छ । जलवायु सम्बन्धी अष्ट्रियन सम्मेलनमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको उच्चतम् तहबाट भएको सहभागीताले जलवायुको परिवर्तनको मुद्दामा नेपालको गाहिरो प्रतिबद्धता र प्राथमिकता प्रकट भएको छ । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले सो सम्मेलनमा व्यक्त गर्नुभएका धारणाले नेपाल जस्ता जलवायु परिवर्तनको उच्च जोखिममा रहेका पर्वतीय भूपरिवेष्ठि त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको ध्यानाकर्षण गर्ने र अनुकूलनका क्षेत्रमा नेपालले लिई आएका दीर्घकालीन कदमहरु बारे जानकारी गराउने अवसर मिलेको छ । साथै, पर्वतारोहणका दृष्टिले यूरोपमै प्रसिद्ध कमाएको ईन्सब्रुकमा विभिन्न किर्तिमानका साथ सगरमाथा आरोहण गरेका कैयन आरोही र हिमालप्रेमी अष्ट्रियन समुदायको ठूलो उपस्थिति माभ अन्तर्राष्ट्रिय सगरमाथा दिवसको कार्यक्रममा सम्माननीयबाट भएको संबोधनले नेपालको समग्र पर्यटन प्रवर्द्धनमा सघाउ पुगेको छ ।
१०. प्रतिनिधि मण्डलमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिकी धर्मपत्नी हस्तमाली पुन, माननीय वन तथा वातावरण मन्त्री शक्ति बहादुर बस्नेत, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिका प्रमुख स्वकीय सचिव सुक बहादुर रोका, उपराष्ट्रपतिको कार्यालयका सहसचिव तेजराज पाण्डे, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिका प्रेस संयोजक मनोज घर्तिमगर, भियनास्थित नेपाली राजदूत लगायत उपराष्ट्रपतिको कार्यालय, पराष्ट्र मन्त्रालय र वन तथा वातावरण मन्त्रालयका उच्च अधिकारीहरुको सहभागीता थियो ।

अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपतिसँग सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको शिष्टाचार भेट

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'ले अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपति अलेकजेण्डर भान दर बेलेनसँग शिष्टाचार भेटवार्ता गर्नुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपति पुनले अष्ट्रिया भ्रमणको क्रममा २०७६ असार १३ गते राष्ट्रपति भवन होफवर्गमा अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपति बेलेनसँग शिष्टाचार भेट गर्नु भएको हो ।

भेटमा दुई देशको सम्बन्ध र आपसी सहयोग तथा सहकार्यका विभिन्न विषयमा छलफल भए । भेटमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपाल र अष्ट्रिया मित्रवत् मुलुक भएको उल्लेख गर्नुहुँदै दुई देशबीचको सम्बन्ध थप प्रगाढ बन्दै आईहेको बताउनुभयो ।

उहाँले दुई देशबीच धेरै समानताहरु रहेको बताउनुभयो । नेपाल र अष्ट्रिया दुबै भूपरिवेष्ठि र पहाडी मुलुक हुनाले धेरै कुराहरु समान भएको र अन्तर्राष्ट्रिय मामिलामा पनि दुई देशका धेरै धारणा समान रहेको बताउनुभयो ।

भेटमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपालसँग विभिन्न पक्षमा अष्ट्रियाले गर्न खोजिरहेको सहकार्यप्रति खुशी व्यक्त गर्नुभयो । उहाँले नेपाल वैदेशिक लगानीका लागि आधार भूमि भएको बताउनुहुँदै लगानीका लागि आग्रह गर्नुभयो ।

सो अवसरमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपाल वायु सेवा निगमको यूरोपियन गन्तव्यमा हुने उडानमा सहजीकरण गरिदिन आग्रह गर्नुभयो । उहाँले नेपालले हवाई सुरक्षा (सेफटी)मा धेरै सुधार गरेको जानकारी गराउनुहुँदै नेपालले हवाई सुरक्षामा गरेको सुधारका आधारमा यूरोपियन यूनियनले नयाँ दृष्टिकोण बनाउने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले दुई देशबीचको सम्बन्धलाई थप बलियो बनाउन उच्चस्तरीय भ्रमणको आवश्यकता रहेको उल्लेख गर्नुहुँदै नेपालका पराष्ट्रमन्त्री र उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रीको भ्रमणले सम्बन्ध थप सुदृढ भएको बताउनुभयो । उहाँले नेपालमा अष्ट्रियन दूतावास स्थापनाका लागि आग्रह समेत गर्नुभयो । उहाँले आर-२० अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलनको सफलताको शुभकामना समेत व्यक्त गर्नुभयो ।

भेटमा अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपति अलेकजेण्डर भान दर बेलेनले अष्ट्रिया र नेपालबीच धेरै कुरामा समानता रहेको बताउनुभयो । उहाँले दुबै देश पहाडले भरिएको बताउनुहुँदै सम्बन्ध पनि प्रगाढ भएको बताउनुभयो ।

अष्ट्रियाको भन्दा नेपालमा धेरै ठूला पहाडहरु भएको उल्लेख गर्नुहुँदै महामहिम राष्ट्रपतिले नेपालमा अल्ला पहाड र अष्ट्रियामा होचा पहाड भए पनि हाम्रा सोंचाईहरु समान छन् भन्नुभयो ।

अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपतिले अष्ट्रियाको राजनीतिक प्रक्रियाबारे संक्षिप्त रूपमा अवगत गराउनुहुँदै त्यसका बाबजुद पनि अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलन उच्च प्राथमिकतामा राखिए सफल बनाउन अष्ट्रिया सरकार प्रतिबद्ध रहेको बताउनुभयो ।

अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपतिले पोल्याण्डको कातोबीच भन्ने शहरमा सम्पन्न सिओपी २४ का दौरान सुरु गरिएको जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी लक्ष्य बढाउने अभियानमा समर्थन गरिदिन अनुरोध गर्नुभयो । उहाँले आफ्नो निमन्त्रणालाई स्वीकार गरेर अष्ट्रियाको भ्रमण गर्नुभएकोमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिलाई धन्यवाद दिनुभयो ।

अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपतिसँगको भेटमा माननीय बन तथा वातावरणमन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेत, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिका नीजि सचिव सुकबहादुर रोका, अष्ट्रियाका लागि नेपाली राजदूत प्रकाश कुमार सुवेदी, परराष्ट्र मन्त्रालयका सहसचिव भरतराज पौडेयाल समेत सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

२०७६ असार १३ गते राष्ट्रपति भवन होफवर्गमा अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपति अलेकजेण्डर भान दर बेलेनसँग द्विपक्षीय भेटवार्ताको क्रममा सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट आर-२० अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलनलाई संबोधन

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'ले अष्ट्रियाको राजधानी भियनामा आयोजित जलवायु सम्बन्धी आर-२० अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलनलाई संबोधन गर्नुभयो । २०७६ जेठ १४ गते आयोजित आर-२० अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलनको उच्चतम् सत्रलाई संबोधन गर्नेक्रममा उहाँले जलवायु परिवर्तनको विश्वव्यापी प्रभावबाट नेपालले भोगिरहेको समस्या र जलवायु परिवर्तनको प्रभाव न्यूनीकरण र अनुकूलनका लागि नेपालले गरिरहेको पहलका बारेमा विश्व समुदायलाई जानकारी गराउनुभयो ।

उहाँले सन् २०१८ देखि २०२८ सम्मलाई उर्जा तथा जलस्रोतको दशक घोषणा गरेको र उक्त अवधिमा नेपालले जलविद्युत र नवीकरणीय उर्जाबाट १५ हजार मेगावाट उर्जा उत्पादन गरेर 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली'को राष्ट्रिय आकांक्षा पूरा गर्न योगदान पुच्छाउनुको साथै जलवायु परिवर्तनको असरलाई कम गर्न समेत भूमिका निर्वाह गर्ने बताउनुभयो । उच्चतम सत्रमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिका साथै घाना, हंगेरी र लातिभयाका राष्ट्रपति र विश्व बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले भाग लिनुभएको थियो ।

सम्मेलनमा नेपालको तर्फबाट सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँगै माननीय वन तथा वातावरणमन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेत, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिका नीजि सचिव सुकबहादुर रोका, अष्ट्रियाका लागि नेपाली राजदूत प्रकाश कुमार सुवेदी, परराष्ट्र मन्त्रालयका सहसचिव भरतराज पौड्याल, उपराष्ट्रपति कार्यालयका सहसचिव तेजराज पाण्डे, वन विभागका महानिर्देशक डा. रामप्रसाद लम्साल, सम्माननीय उपराष्ट्रपतिका प्रेस संयोजक मनोज घर्तीमगरलगायतको सहभागीता थियो ।

अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलनमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति समक्षा राखिएको प्रश्न र उहाँको धारणा

प्रश्न

जलवायु परिवर्तनका हिसाबले नेपाल उच्च जोखिममा रहेको छ। तपाईंको देशसँग तेल, ग्याँस वा कोइला छैन। तर, तपाईंसँग पहाड, जल र सौर्य स्रोत छन्, जसले नवीकरणीय उर्जामा आधारित दिगो वृद्धि सहितको अर्थतन्त्र विकास गर्न मद्दत पुऱ्याउन सक्छ। जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघीय कातोविच सम्मेलन ठिक अघी घोषणा गरिएको नेपालको उर्जा दशक अन्तरगतका एक-दुई पहलकदमीहरू बारे हामीलाई जानकारी पाँउ न।

जवाफ

प्रश्नका लागि यहाँलाई धन्यवाद छ। प्रश्नमा भनिए जस्तै : विश्वव्यापी जलवायु परिवर्तनको असरका कारण नेपाल पनि उच्च जोखिममा छ। हिमाल पर्शिलरहेका छन्, पानीका मुहान सुकिरहेका छन्, प्राकृतिक वनस्पती तथा जीवहरू लोप हुने अवस्थामा छन्। हामीले ग्याँस, तेल र कोइला उत्खनन् र प्रयोग गरेका छैनौं। कार्बन उत्सर्जनमा हाम्रो करिब ०.०२७ प्रतिशतमात्र भूमिका छ। तर, पनि हामीले यसको असर भोगिरहेका छौं। हामीसँग प्रशस्त हिमाल, पहाड, जलस्रोत र सौर्य उर्जा छन्। जसले नवीकरणीय उर्जामा आधारित दिगो वृद्धिसहितको अर्थतन्त्रको विकास गर्न सहयोग पुऱ्याउने छ। यस बारे नेपालले चालेका केही कदमहरू जानकारी गराउन चाहन्छ।

- १) COP-२४ भन्दा ठिक अघी नेपाल सरकारले सन् २०१८ देखि २०२८ सम्मको दशकलाई उर्जा तथा जलश्रोतको दशक घोषणा गरेको छ। यो एक उच्च लक्ष्यका साथ त्याइएको योजना हो, जस अन्तर्गत नवीकरणीय स्रोतबाट उच्च परिमाणमा उर्जा उत्पादन गर्ने, स्वच्छ उर्जाको प्रवर्द्धन गर्दै खनिजजन्य उर्जा माथिको निर्भरता अन्त्य गर्ने, 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली'को राष्ट्रिय आकाङ्क्षा पुरा गर्ने योजना हो।
- २) यो योजना अन्तर्गत उर्जा क्षेत्रको रणनीतिक विकास गरी दिगो, भरपर्दा, पहुँचयोग्य र गुणस्तरीय स्वच्छ उर्जा जनतालाई उपलब्ध गराउने अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन लक्ष्य लिएको छ।
- ३) हामी अहिले हाम्रो राष्ट्रिय आवश्यकता पुरा गर्न र अर्थतन्त्रलाई उर्जा प्रदान गर्न एक दशकमा १५ हजार मेगावाट जलविद्युत उत्पादन गर्ने योजनामा छौं। यसले उर्जामा आत्मनिर्भरता हासिल हुने मात्र होइन कि हामीलाई पूर्णतः स्वच्छ उर्जाको उपयोग गर्ने अवस्थामा रुपान्तरण गर्नेछ। यो कुरा अन्तरनिर्भर र अरु लक्ष्यसँग पनि जोडिएको छ।
- ४) 'हरेक वस्ती, उर्जा वस्ती' अभियान अन्तर्गत नेपालको ७५३ वटै स्थानीय तहलाई हरेकले १०० देखी ५०० किलोवाटसम्मको सौर्य विद्युत जडान गर्ने Challenge Fund (च्यालेन्ज फण्ड) उपलब्ध गराइनेछ। उत्पादित विद्युत स्थानीय तहले सिंचाई, खानेपानी र सडक बत्तिको व्यवस्था गर्ने सामुदायिक कार्यमा उपयोग गर्न सक्नेछन्। बाँकी रहेको विद्युत राष्ट्रिय ग्रिडमा जोडेर आय आर्जन गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ।
- ५) यो अभियानले निजी तथा सार्वजनिक प्रयोजनका लागि विद्युतीय सवारीको प्रवर्द्धन गर्दछ। सौर्य, वायु, वायोग्याँस, साना र लघु जलविद्युत जस्ता नवीकरणीय र वैकल्पिक उर्जाको स्रोतबाट विकट क्षेत्रका ३६ लाख घर परिवार लाभान्वित हुने छन्। यो हाम्रो जनसंख्याको १८ प्रतिशत हो। यो 'हरेक घरमा विद्युतीय चुल्हो' अभियानसँग जोडिएको छ। यसले ए.ल.पि. ग्याँस विस्थापन गर्ने प्रोत्साहन गरिन्छ।
- ६) त्यस्तै, 'शिक्षा र स्वास्थ्यका लागि बत्ती' अभियान अन्तर्गत सार्वजनिक विद्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र र आमसञ्चार केन्द्रमा नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गरिनेछ। त्यसैगरी 'हरेक घर उर्जा घर'को अभियानले घरायसी प्रयोजनका लागि घरको छतमा सौर्य उर्जा उत्पादन गर्ने कार्यलाई प्रवर्द्धन गर्दछ। जसमा स्मार्ट ग्रिड पद्धति, स्मार्ट बत्ति र कम उर्जा खपत हुने स्मार्ट उपकरणको प्रयोग गरिन्छ।
- ७) यसप्रकार उर्जा दशक एक प्रकारले पूर्णतः नवीकरणीय उर्जातर्फ रुपान्तरण गर्ने र जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरणमा मद्दत पुऱ्याउने अभियान हो। धन्यवाद।

(२०७६ जेठ १४ गते अष्ट्रियाको भियनामा आयोजित आर-२० अष्ट्रियन विश्व शिखर सम्मेलनको उच्चतम सत्रमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति श्री नन्द बहादुर पुन 'पासाड'लाई आयोजकबाट राखिएको जिजासा र सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले राख्नुभएको धारणा।)

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट इन्सब्रुकमा सगरमाथा दिवसलाई संबोधन

अष्ट्रिया भ्रमणको क्रममा सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' इन्सब्रुक शहरमा आयोजित अन्तर्राष्ट्रिय सगरमाथा दिवस समारोहमा उपस्थित हुनुभयो । भियनास्थित नेपाली राजदूतावासले २०७६ जेठ १५ गते चारैतिर हिमालले धेरिएको इन्सब्रुक शहरमा आयोजना गरेको विशेष समारोहलाई सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले संबोधन गर्नुभयो ।

समारोहलाई संबोधन गर्नुहुँदै सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपाल आएर हिमाल आरोहण गर्नेहरू आफ्नो पाहुनामात्रै नभएर नेपाललाई संसारभर चिनाउने हिमाली दूतहरू भएको बताउनुभयो । उहाँले नेपाल हिमालहरूको देश भएको र पर्वतारोहण नेपालको पहिचान भएको बताउनुभयो ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले ६० वर्ष पुग्न लागेको नेपाल र अष्ट्रियाबीचको कूटनीतिक सम्बन्ध र सगरमाथा र सम्पदाका कारण जोडिएको जनस्तरको सम्बन्ध आगामी दिनमा अझै सुमधुर हुने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

भूपरिवेष्ठि मुलुक अष्ट्रियाका धेरै नागरिकले सगरमाथा लगायत नेपालका हिमालहरू आरोहण गरेका छन् । अष्ट्रियाली पर्वतारोहीले पहिलो पटक सगरमाथा आरोहण गरेको ४० वर्ष पुगेको छ ।

टिरोल प्रान्तको शहर इन्सब्रुकमा आयोजित कार्यक्रममा सगरमाथाको कीर्तिमानी आरोहणका नेता उल्फगाङ्ग नायर्ज लगायत सगरमाथा आरोहीहरू र नेपाली समुदाय तथा अष्ट्रियाली नागरिक गरी करिब पाँच सय जनाको उपस्थिति थियो । कार्यक्रममा वन तथा वातावरण मन्त्री माननीय शक्तिबहादुर बस्नेत, अष्ट्रियाका लागि नेपाली राजदूत प्रकाश कुमार सुवेदी सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

कार्यक्रममा पहिलोपटक अक्सिजन विना सगरमाथाको आरोहण गर्ने पेटेर हेबेलर, सगरमाथाको कीर्तिमानी आरोही उल्फगाङ्ग नायर्ज र अर्का सगरमाथा आरोही जोसेफ इन्वाल्नेरले आफ्नो अनुभूति राख्दै अष्ट्रियाली नागरिकलाई नेपाल भ्रमण गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा सगरमाथा आरोही अष्ट्रियालीहरूलाई नेपालको तर्फबाट सम्माननीय उपराष्ट्रपति, वन तथा वातावरण मन्त्री माननीय शक्ति बस्नेतले सम्मान गर्नुभयो ।

सगामाराथा आरोही अष्ट्रियालीहरूलाई सरमान गरेपछि सामूहिक तस्बिर खिचाउँदै सरमाननीय नन्द बहादर पुन 'पासाड', वज तथा वातावरण मन्त्री माननीय शक्ति बर्सेत र अष्ट्रियाका लागि नेपाली राजदूत प्रकाश कुमार सुवेदी ।

सगामाराथा दिवसमा सरमाननीय उपराष्ट्रपति, माननीय वन मन्त्री लगायत सहभागीहरू ।

अन्तर्राष्ट्रिय सगरमाथा दिवसको अवसरमा मिति २०७६/०२/१५ गते भियनास्थित
नेपाली राजदूतावासले इन्सब्रुक, अष्ट्रियामा आयोजना गरेको समारोहमा
सम्माननीय उपराष्ट्रपति श्री नन्दबहादुर पुन 'पासाड'बाट व्यक्त

सम्बोधन भाषण

नेपाल सरकारका माननीय वन तथा वातावरण मन्त्रीज्यू
अष्ट्रियाका लागि नेपालका महामहिम राजदूतज्यू
मेरो भ्रमण दलका सदस्य साथीहरू,
उपस्थित भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द,
यहाँहरू सबैमा मेरो हार्दिक नमस्कार तथा अभिवादन !

१. अष्ट्रियाको यस सुन्दरशस्त्रहर इन्सब्रुकमा आयोजित अन्तर्राष्ट्रिय सगरमाथा दिवसको यस विशेष समारोहमा यहाँहरूमाख उपस्थित हुन पाउँदा खुशी लागेको छ । सबैभन्दा पहिले नेपालप्रति माया र सदूचार प्रकट गर्दै यस कार्यक्रममा उपस्थित हुनुभएका सगरमाथा आरोही तथा नेपाललाई माया गर्नुहुने अन्य व्यक्तित्वहरूका साथै अष्ट्रिया तथा आसपासका मुलुकहरूबाट आउनुभएका नेपाली समुदायलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।
२. नेपाल र अष्ट्रिया भूपरिवेष्ठि तथा पर्वतीय मुलुकको रूपमा समान भौगोलिक अवस्थामा रहेका छन् । यी दुई मुलुकबीच आत्मीयता तथा सुमधुर सम्बन्ध विकास गर्ने एउटा प्रमुख कडीको रूपमा विश्वको सर्वोच्च शिखर सगरमाथा तथा दुबै देशका उच्च पर्वतमालाहरू रहेको मैले महसूस गरेको छु । आज बिहान भियनादेखि इन्सब्रुकसम्मको रेल यात्राका क्रममा नेपालसँगै मिल्दोजुल्दो यहाँको भौगोलिक अवस्था तथा प्राकृतिक सुन्दरता नियाल्ने मौका पाएँ । प्राकृतिक समानता नै अष्ट्रियालीहरूमा नेपालप्रति रहेको आकर्षण र आत्मीयताको मुख्य कारण हो भन्ने मेरो बुझाइ रह्यो । उच्च पर्वतको काखमा अवस्थित यो सुन्दर शहर इन्सब्रुक हेर्दा मलाई हिमालको काखमा अवस्थित नेपालका करितपय सुन्दर शहर तथा बस्तीहरूको भफल्को आएको छ ।
३. नेपाल विश्वको सबैभन्दा अग्लो शिखर सगरमाथा र ८ हजार मिटर भन्दा अग्ला अन्य ७ वटा हिमाल समेत भएको देश हो । ८ हजार मिटरभन्दा अग्ला विश्वका १४ वटा शिखरमध्ये ८ वटा नेपालमै हुनुका कारण पर्वतारोहण नेपालको पहिचान पनि हो । त्यसैले सगरमाथा तथा हाम्रा अन्य हिमालहरू आरोहण गर्नुहुने विश्वभरका आरोहीहरूलाई हामीले केवल विदेशी पाहुनामात्र होइन नेपाललाई संसारभर चिनाउन सहयोग गर्ने हिमाली दूतहरूको रूपमा लिन्छौं ।

४. अष्ट्रियाली पर्वतारोहीले पहिलोपटक सगरमाथा आरोहण गरेको पनि गएको वर्ष ४० वर्ष पुगिसकेको छ। अष्ट्रियाको समाजमा सगरमाथा आरोहीहरूको विशेष सम्मान तथा ख्याति रहेको थाहा पाउँदा मलाई निकै खुशी लागेको छ। सो कीर्तिमानी आरोहणका नेता श्री उल्फगाङ्ग नायर्ज तथा सदस्य श्री पिटर हाब्लर लगायत अन्य सदस्यहरूको पनि आज यहाँ उपस्थिति रहेको देख्दा मथ पर्वत भएकोछु। सगरमाथा आरोहण गरी ख्याति प्राप्त गर्नुभएका अष्ट्रियाली आरोहीहरूले नेपाल र अष्ट्रियाबीचको सम्बन्धलाई जनस्तरसम्म विस्तार गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नुभएको छ।
५. नेपालको सगरमाथालाई विश्वमाभ चिनाउनका लागि भूमिका निर्वाह गर्ने सम्पूर्ण अष्ट्रियाली सगरमाथा आरोहीहरूप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु। नेपाल-अष्ट्रिया सम्बन्धलाई विस्तार गर्ने र नेपालको पर्वतारोहण तथा पदयात्रा पर्यटनको प्रवर्द्धनका लागि यहाँहरूको योगदान निरन्तर रहनेछ भन्ने अपेक्षा गरेको छु।
६. यो वर्ष नेपाल र अष्ट्रियाबीच कूटनीतिक सम्बन्ध कायम भएको ६० वर्ष पुग्दैछ। दुइ देशबीचको यो सम्बन्धलाई अझै मजबुत बनाउनका लागि नेपाल सरकारले दुई वर्षअघि भियनामा आफ्नो राजदूतावास स्थापना गरेको छ। यसबाट नेपाल र अष्ट्रियाबीचको कूटनीतिक सम्बन्धका साथै सगरमाथा र सम्पदाका कारण जोडिएको जनस्तरको सम्बन्ध आगामी दिनमा अझै समुधुर हुने विश्वास लिएको छु।
७. विभिन्न समयमा भइरहेका उच्चस्तरीय भ्रमणहरूले यी सम्बन्धको विकासमा थप मद्दत गरिरहेको छ। अष्ट्रियाका महामहिम राष्ट्रपति श्री अलेकजेन्डर भान दर बेलेनज्यूको निमन्त्रणामा मैले गरेको यस भ्रमणका क्रममा हालैमात्र मैले राजधानी भियनामा वातावरण तथा जलवायू परिवर्तन सम्बन्धी शिखर सम्मेलनमा भाग लिने अवसर प्राप्त गरेको छु। महामहिम राष्ट्रपतिज्यूले अग्रसरता लिनुभएको यस विश्वव्यापि अभियानमा नेपाललाई समेत जोड्ने अवसर प्राप्त भएको छ। वातावरण तथा जलवायू परिवर्तनका कुरा गर्दा हाम्रा हिमाल तथा पर्वतमाला माथि परेको प्रतिकूल पर्यावरणीय असरलाई पनि बिर्सन हुँदैन।
८. हाम्रो देश नेपाल अहिले ‘समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली’ निर्माणको लक्ष्यमा अधि बढिरहेको छ। नेपालको आर्थिक विकासमा पर्यटन क्षेत्रको महत्वपूर्ण योगदान रहेँदै आएको छ। राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा पर्यटनको योगदानलाई वृद्धि गर्दै नेपालको पहिचानलाई विश्वमाभ अझै फैलाउनका लागि नेपालले भ्रमण वर्ष सन् २०२० मनाउँदैछ। भ्रमण वर्षमा वार्षिक २० लाख पर्यटक नेपाल भित्र्याउने लक्ष्य राखिएको छ। हिमाल आरोहण र पदयात्रामात्र नभइ विभिन्न खालका साहसिक खेलकुदहरू, वन्यजन्तु तथा पर्यावरणीय पर्यटनका साथै सम्पदा र संस्कृतिमा रुची राख्नेहरूका लागि समेत नेपाल विश्वमै उत्कृष्ट गन्तव्यको रूपमा रहेको छ। अतः प्रकृति र संस्कृतिसँग एकसाथ साक्षात्कार गर्नका लागि नेपालको भ्रमण गर्न यहाँहरू सबैलाई म आग्रह गर्न चाहन्छु।
९. अन्तमा, यो सुन्दर शहरमा इन्सब्रुक शहरका महामहिम नगरप्रमुखज्यूले गर्नुभएको स्वागत तथा आतिथ्यताका लागि हृदयदेखि नै धन्यवाद दिन चाहन्छु। नेपालप्रति यहाँहरूको माया तथा सद्भावका लागि धन्यवाद दिँदै आगामी दिनमा नेपाल र अष्ट्रियाबीचको सम्बन्ध अझै प्रगाढ बन्दै जाने विश्वास गरेको छु।

धन्यवाद।

यूरोपका नेपाली समुदायसँग सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको अन्तरक्रिया

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'ले अष्ट्रिया र नजिकका यूरोपियन मुलुकमा बसोबास गर्ने नेपाली समुदायसँग अन्तरक्रिया गर्नुभएको छ। अष्ट्रिया भ्रमणको क्रममा भियनारिथि नेपाली राजदूतावासले २०७६ जेठ १५ गते आयोजना गरेको स्वागत समारोहमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले त्यहाँका नेपाली समुदायसँग अन्तरक्रिया गर्नुभएको हो।

कार्यक्रममा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपाल स्थायी शान्ति, विकास र आर्थिक समृद्धिको मार्गमा अगाडि बढेको उल्लेख गर्नुहुँदै नेपालको समृद्धिको यात्रामा विदेशमा बसोबास गर्ने नेपाली समुदायले योगदान दिनुपर्ने बताउनुभयो। उहाँले विदेशमा बस्दा कमाएको पूँजी, सिकेको सिपलाई नेपालको विकास प्रक्रियामा प्रयोग गर्न आग्रह गर्नुभयो।

'नेपाल समृद्धिको अभियानमा छ। यो अभियान सफल पार्न देश तथा विदेशमा बस्ने सबै नेपालीहरूको भूमिका हुनुपर्दछ,' उहाँले भन्नुभयो, 'नेपालमा लगानीको प्रशस्त सम्भावना छ। तपाईंहरु दूलो पूँजी हुनेले एकल लगानी गर्नुस, साना पूँजी हुनेले सामुहिक लगानी गर्नुस। यसबाट नेपालको समृद्धिको यात्रामा विदेशमा बस्ने नेपाली समुदायको योगदान हुनेछ।'

कार्यक्रममा माननीय वन तथा वातावरणमन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेतले विदेशमा बस्ने हेरेक नेपालको दूत भएको बताउनुभयो। उहाँले नेपाल समृद्धिको मार्गमा बढेको बताउनुहुँदै अधिल्लो वर्ष आधार वर्ष भएको बताउनुभयो। 'हामीले भनेका छौं की अधिल्लो वर्ष आधार वर्ष बन्यो, संरचना बन्यो, अब विकास र समृद्धिको यात्रा गति पकड्ने छ,' उहाँले भन्नुभयो।

माननीय मन्त्री बस्नेतले नेपालको समृद्धिको यात्रामा विदेशमा बस्ने नेपाली समुदायको योगदान हुनुपर्ने बताउनुभयो। विदेशमा रहेका नेपालीहरूले चाहिरहेको वातावरण नेपालमा बन्ने बताउनुहुँदै उहाँले सरकारले अधिकांश नेपालीहरु स्वदेश फर्क्ने वातावरण बनाउने बताउनुभयो।

कार्यक्रममा अष्ट्रियाका लागि नेपाली राजदूत प्रकाश कुमार सुवेदीले भियनामा दूतावास स्थापनापछि अष्ट्रिया र नेपालको कूटनीतिक सम्बन्ध विस्तार भएको बताउनुभयो। उहाँले दूतावास स्थापनाले यहाँ बसोबास गर्ने नेपालीहरुलाई समेत सहज भएको बताउनुभयो।

कार्यक्रममा गैर आवासीय नेपाली संघ, अष्ट्रियाका अध्यक्ष जीवनजंग कुँवरले विदेशमा रहेको नेपालीहरुले विभिन्न काठिनाई भोगिरहेको र सकेसम्म स्वदेश फर्क्न चाहिरहेको बताउनुभयो।

सम्मानीय उपराष्ट्रपतिबाट नेपालले अष्ट्रियालाई उपहार दिएको गैँडाको अवलोकन

यूरोपियन मुलुक अष्ट्रियाको राजधानी भियनामा एउटा विशाल चिडियाघर छ -सोनबुन चिडियाघर । त्यही छन् जंगे र सुन्दरी । जंगे र सुन्दरी जोडि हुन्, तर उनीहरुबीच आपसी मेलाप भने छैन । कारण हो -जंगेको स्वभाव राप्रो नहुनु ।

जंगे भाले गैँडाको नाम हो भने सुन्दरी पोथी गैँडाको । अब उनीहरु नेपाल फर्केर आउने छैनन् । किनकी उनीहरुलाई नेपालले 'गैँडा कूटनीति'को रूपमा पहिल्यै अष्ट्रियालाई उपहार दिएको हो ।

भियनाको सोनबुन दरबार परिसरमा ७० हेक्टर क्षेत्रफलमा सोनबुन चिडियाघर छ । चिडियाघरमा विभिन्न प्रजातिका जनावर छन् । जंगे र सुन्दरीका लागि निश्चित क्षेत्र छुट्याएको छ । उनीहरुलाई हेर्न, भेट्न पुग्नेहरुले नेपालको चिनारी देखन सक्छन् । त्यहाँ नेपालको भण्डा फहराई रहेको त छ नै नेपाललाई नै भल्काउने गरी वौद्ध संस्कृतिमा आधारित ध्वजा पनि राखिएका छन् ।

अष्ट्रिया भ्रमणको क्रममा सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'ले चिडियाघरमा पुगेर जंगे र सुन्दरीको अवलोकन गर्नुभयो । माननीय वन तथा वातावरण मन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेतले समेत अवलोकन गर्नुभयो । उहाँहरुले ती दुई गैँडालाई केही खानेकुरा पनि दिनुभयो ।

जंगे र सुन्दरी नेपालबाट अष्ट्रिया पुगेको १४ वर्ष पुगेको छ । सानोमै अष्ट्रिया पुगेका उनीहरु त्यहीं हुर्किए र त्यहींको भाषा, रहनसहनसँग घुलमिल बने । उनीहरु अहिले जंगे र सुन्दरी भनेर बोलाउँदा नजिक आउँछन् ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट भियनामा नेपाली कला प्रदर्शनीको अवलोकन

अष्ट्रिया भ्रमणको क्रममा सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'ले भियनामा नेपाली कला प्रदर्शनीको अवलोकन गर्नुभयो । उहाँले २०७६ जेठ १४ गते होफर्वर्ग प्यालेसभित्र रहेको वेल्ट संग्राहलयमा जारी नेपाली कला प्रदर्शनीको अवलोकन गर्नु भएको हो ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँगै माननीय वन तथा वातवरणमन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेतले नेपाली कला प्रदर्शनीको अवलोकन गर्नुभयो । नेपाल ललित कला प्रज्ञा प्रतिष्ठानसँगको सहकार्यमा वेल्ट संग्राहलयले नेपाली कलाकारहरूले आर्ट गरेका तस्बिरहरु राखेर प्रदर्शनी गरेको थियो ।

संग्राहलयमा नेपाली कलाकारहरूको आर्ट र नेपालको ग्रामीण भेग विशेष गरी हिमाली संस्कृति भल्कने सामाग्री राखिएका थिए ।

सर्वानन्दीय उपराष्ट्रपतिको अष्ट्रिया भ्रमणका तस्विरहरू

संयुक्त राष्ट्र संघको मियना अन्तर्राष्ट्रिय केन्द्रको ४० औं वार्षिकोत्सव समारोहमा सर्वानन्दीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

अष्ट्रियाको राजधानी मियनामा सर्वानन्दीय उपराष्ट्रपति, उहाँकी धर्मपत्नी, माननीय वन तथा वातवरण मन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेत लगायत ।

अष्ट्रियाको इन्सबूक सहरमा नेपाली प्रतिनिधि मण्डलका साथ सर्वानन्दीय उपराष्ट्रपति ।-

इनसबृकको हिमालको अवलोकन गर्नुहुँदै सम्माननीय उपराष्ट्रपति ।

इनसबृकमा बसोबास गर्ने नेपाली समुदायसँग सम्माननीय उपराष्ट्रपति ।

मियनाको सोनबुन दरबार परिसारमा नेपाली प्रतिनिधि मण्डल र स्थानीय पदाधिकारीसँग सम्माननीय उपराष्ट्रपति ।

इनसबूक सहरमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति, उहाँकी धर्मपत्नी हस्तमाली पुन र माननीय वन तथा वातावरणमन्त्री शक्तिबहादुर बर्नेत ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग फिलिपिन्सका महामहिम उपराष्ट्रपतिको भेट

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' सँग उपराष्ट्रपति भवनमा शिष्टाचार भेट गर्नुहुँदै फिलिपिन्सका महामहिम उपराष्ट्रपति मारिया लेनोर जेरोना रोब्रेडोले शिष्टाचार भेट गर्नुभयो ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' सँग फिलिपिन्सकी महामहिम उपराष्ट्रपति मारिया लेनोर जेरोना रोब्रेडोले शिष्टाचार भेट गर्नुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग फिलिपिन्सका महामहिम उपराष्ट्रपतिले २०७५ मंसिर १४ गते उपराष्ट्रपति भवनमा शिष्टाचार भेट गर्नुभएको हो ।

दुई समकक्षी बीचको भेटमा दुई देशको सम्बन्ध र सहकार्य लगायतका बारेमा छलफल भयो ।

भेटमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले फिलिपिन्स नेपालको घनिष्ठ मित्र राष्ट्र भएको बताउनुभयो । उहाँले नेपाल र फिलिपिन्सबीच सांस्कृतिक लगायत धेरै समानता रहेको बताउनुभयो । 'नेपाल र फिलिपिन्सबीच औपचारिक कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना भएको ६० वर्ष पुदैछ । पूर्वी दर्शनको मान्यता अनुसार ६० वर्ष अत्यन्त शुभ वर्ष हो', सम्माननीय उपराष्ट्रपति भन्नुभयो, 'कूटनीतिक सम्बन्धको ६० वर्षले दुई देशबीचको सम्बन्ध अझै प्रगाढ बन्ने छ ।'

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपालले राजनीतिक स्थायित्व हासिल गरेर आर्थिक समृद्धिको यात्रामा अगाडि बढेको बताउनुभयो । उहाँले नेपालको आर्थिक समृद्धिका लागि फिलिपिन्ससँग सहकार्य चाहेको समेत बताउनुभयो ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँगको भेटमा फिलिपिन्सका महामहिम उपराष्ट्रपतिले प्राकृतिक सुन्दरताले भरिपूर्ण नेपालको भ्रमण गर्न पाउँदा आफूले गैरेव महसुस गरेको बताउनुभयो । उहाँले दुई देशको सम्बन्ध प्रगाढ रहेको बताउनुहुँदै आउँदा दिनमा थप सुदृढ हुने बताउनुभयो । नेपाल र फिलिपिन्सबीच धेरै समानता रहेको चर्चा गर्नुहुँदै उहाँले विकास र समृद्धिका लागि सहकार्य गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

फिलिपिन्सका महामहिम उपराष्ट्रपतिले राजनीतिक स्थायित्व र संविधान निर्माणका लागि नेपाललाई बधाई दिनु भयो । 'यहाँहरूले नयाँ संविधान बनाउनु भयो । राजनीतिक स्थायित्व हासिल गर्नुभयो । बधाई छ', उहाँले भन्नुभयो, 'नेपालको संविधानले महिला अधिकार सम्बन्धी गरेको व्यवस्था अत्यन्त प्रशंसनीय छ ।'

फिलिपिन्सका महामहिम उपराष्ट्रपतिले सम्माननीय उपराष्ट्रपतिलाई फिलिपिन्स भ्रमणको आमन्त्रण समेत गर्नुभयो । सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले उपर्युक्त समयमा फिलिपिन्स भ्रमण गर्ने बताउनुभयो ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट शान्ति प्रक्रियाको अनुभव प्रदान

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'ले म्यानमारको उच्चस्तरीय प्रतिनिधि मण्डलसँग नेपालको शान्ति प्रक्रियाबारे नेपालको अनुभव सुनाउनुभएको छ। नेपालको शान्ति प्रक्रियाको अध्ययन गर्न आएको म्यानमारको 'ज्वाइन्ट मनिटरिङ कमिटी यूनियन लेभल अन सिजफाईर' को टोलीसँग २०७५ असोज १९ गते उपराष्ट्रपति भवनमा सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपालको शान्ति प्रक्रियाको अनुभव सुनाउनुभयो।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले म्यानमारको शान्ति प्रक्रियामा प्रगति भइरहेको सुन्दा खुशी लागेको बताउनुभयो। उहाँले आवश्यक परे त्यहाँको शान्ति प्रक्रियामा सधाउन नेपाल तयार रहेको बताउनुभयो।

सम्माननीय उपराष्ट्रपति पुनले नेपालको शान्ति प्रक्रिया विश्वकै नमूना भएको बताउनुभयो। उहाँले नेपालको द्वन्द्व राजनीतिक एजेण्डामा भएकोले शान्ति प्रक्रियालाई सफल पार्न सहज भएको धारणा राख्नुभयो। साथै, उहाँले म्यानमारलाई शान्तिप्रक्रियालाई आफ्नो मौलिकतामा अगाडि बढाउन सुझाव दिनुभयो।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले शान्ति प्रक्रिया सफल पार्न द्वन्द्ररत दुवै पक्ष गम्भीर हुनुपर्ने बताउनुभयो। त्यसमा राज्य पक्ष बढी जिम्मेवार हुनुपर्ने उहाँको धारणा थियो। 'म्यानमारको शान्ति प्रक्रियाका लागि स्वभावैले त्यहाँको सरकार र सेना बढी जिम्मेवार हुनुपर्दछ भन्ने मलाई लाग्छ,' उहाँले भन्नुभयो।

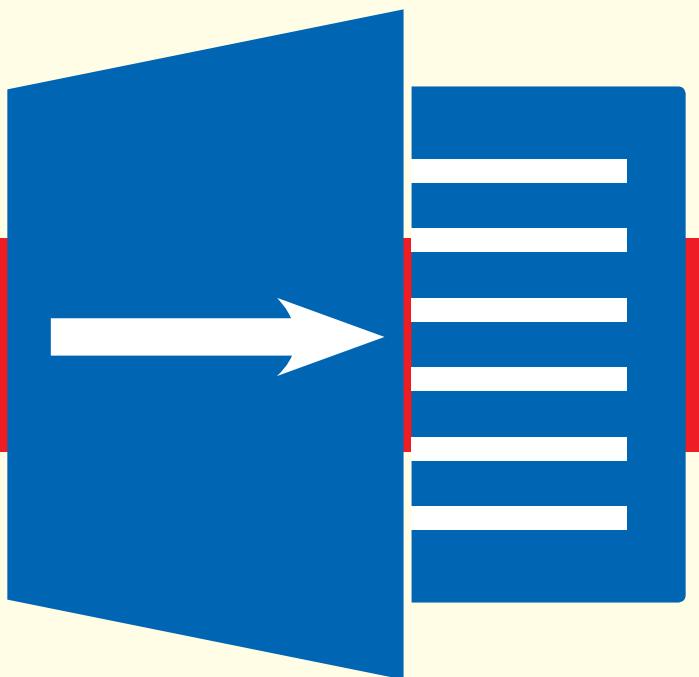
सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले नेपाल संविधान निर्माण, शान्ति प्रक्रिया सम्पन्न गरेर दिगो शान्ति र आर्थिक समृद्धिको यात्रामा अगाडि बढिसकेको बताउनुभयो।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँगको भेटमा म्यानमारको 'ज्वाइन्ट मनिटरिङ कमिटी यूनियन लेभल अन सिजफाईर' का प्रमुख लेपिटीनेन्ट जर्नेल यर प्याइले म्यानमारमा युद्धविराम रहेको र स्थायी शान्तितर्फ अग्रसर रहेको बताउनुभयो। उहाँले म्यानमारमा रहेका विभिन्न २१ वटा सशस्त्र समूहमध्ये १० वटा वार्तामै आएको ११ वटा वार्तामा नआए पनि युद्धविराममा रहेको र सरकार, वार्तामा रहेको सशस्त्र समूह र नरहेको समूह गरी त्रिपक्षीय वार्ता भइरहेको बताउनुभयो।

'हामी शान्ति प्रक्रियामा छौं। अक्टुबर १५ मा युद्ध विरामको तेस्रो वर्ष गाँठ मनाउँदैछौं। सरकार र द्वन्द्ररत समूहबीच ५७ बुँदामा सहमति भइसकेको छ। केहीं बुँदामा सहमतिको प्रयास जारी छ,' म्यानमारका लेपिटीनेन्ट जर्नेल प्याइले भन्नुभयो, 'भण्डै ७० वर्षदेखिको द्वन्द्व समाधानतर्फ छौं।'

उहाँले नेपालको नमूनायोग्य शान्ति प्रक्रियाबाट म्यानमारले धेरै सिक्न चाहेको बताउनुभयो। 'नेपालको शान्तिप्रक्रिया विश्वकै लागि नमूना योग्य हो, त्यहीं भएर यहाँको शान्ति प्रक्रिया बारे अध्ययन गर्न आएका हाँ,' उहाँले भन्नुभयो।

**संबोधन भाषण तथा
शुभकामना खण्ड**

युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्वारा २०७६/०१/११ गते बाँकेको
नेपालगञ्जमा आयोजित 'आठौं राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता' समापन समारोहमा
सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'बाट व्यक्त

सम्बोधन भाषण

उपस्थित भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द

१. राष्ट्रकै ठूलो खेलकुद महोत्सव आठौं राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिताको यो भव्य समापन समारोहमा उपस्थित हुन पाउँदा ज्यादै खुशीको अनुभूति गरिरहेको छु । सर्वप्रथमतः म प्रतिकुल मौसमलगायत विभिन्न चुनौतीका बाबजुद आठौं राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता भव्यरूपमा सम्पन्न भएकोमा आठौं राष्ट्रिय खेलकुद -२०७६ का अध्यक्ष एवम् युवा तथा खेलकुदमन्त्री, मन्त्रालय, राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्, खेलसम्बद्ध पदाधिकारीहरू, प्रशिक्षक तथा सम्पूर्ण खेलाडी मित्रहरूमा हार्दिक बधाई तथा धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।
२. 'आठौं राष्ट्रिय खेलकुद हाम्रै प्रदेशमा, पसिना र पौरख आफैनै देशमा' भन्ने मूल नाराका साथ यो प्रतियोगिता प्रदेश नं. ५ मा सम्पन्न भएको छ । म यसै प्रदेशको बासिन्दाको हैसियतले यो समारोहको अवसरमा विभिन्न प्रदेशबाट आउनुभएका खेलाडी, खेलसम्बद्ध पदाधिकारी, सञ्चारकर्मी र सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्न चाहन्छु । आफैनो घरदैलोमा भएको राष्ट्रिय खेलकुद भव्यरूपमा सम्पन्न गरेकोमा म प्रदेश नं. ५ का दिदी-बीहीनी तथा दाजुभाइहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

आदरणीय महानुभावहरू,

३. राष्ट्रिय खेलकुद खेलाडी तथा सम्बद्ध पदाधिकारीहरूका लागि ठूलो महोत्सव हो । खेलाडी र सम्बद्ध सबैका लागि आफैनो क्षमता र प्रतिभा राष्ट्र सामु प्रदर्शन गर्ने ठूलो अवसर हो । राष्ट्रले नयाँ प्रतिभाहरू जन्माउने प्रमुख अवसर पनि हो । र, यो खेलाडीका लागिमात्रै होइन आम नेपालीका लागि खेलकूदको सबैभन्दा ठूलो गैरवपूर्ण क्षण पनि हो । यो समारोहमा उपस्थित भई यो गैरवपूर्ण क्षणको साँझी बन्न पाउँदा ज्यादै गैरवको महसुस भइरहेको छ । मैले आठौं राष्ट्रिय खेलकुदको पुरुषतर्फको फुटबलको फाइनल खेल हेर्ने अवसर पाएँ । यो राष्ट्रिय खेलकुदमा सहभागी भइ सबै खेलमा स्वर्ण, रजत र कास्य पदक विजेता खेलाडी, खेलाडी टिम र प्रक्षिकहरूलाई हार्दिक बधाई दिन चाहन्छु ।
४. हरेक राष्ट्रिय खेलकुदले नयाँ प्रतिभाहरू जन्माउछन् । र, नयाँ राष्ट्रिय किर्तिमानहरूको सृजना गर्छन् । यो प्रतियोगिताबाट थुप्रै विधामा नयाँ राष्ट्रिय किर्तिमानहरू बनेका छन् । म नयाँ राष्ट्रिय किर्तिमान बनाउनु हुने खेलाडी मित्रहरूलाई हृदयदेखि नै बधाई दिन चाहान्छु । मुलुक संघीयतामा गइसकेपछि पहिलोपटक प्रदेश अनुसार भएको खेलमा विभागीय टिम पनि समावेश छन् । हाप्रो

लागि यसपटक थप खुशीको कुरा के हो भने विदेशमा रहनुभएका नेपाली खेलाडीहरूले पनि यस खेलकुदमा भाग लिनुभयो । म राष्ट्रिय किर्तिमान बनाउने, पदक जित्ने र सहभागी हुने सबै खेलाडी मित्रहरूलाई फेरी पनि आगामी खेलयात्रा अझै प्रगतिमय र हाम्रो होस् भनी शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

आदरणीय खेलप्रेमी महानुभावहरू,

५. राष्ट्रिय खेलकुद हजारौँ खेलाडीको खेल जीवनको भविष्यसँग जोडिएको हुन्छ । दूरदराजमा हुर्किएर खेलकुदमा अघि बढौदै गरेका खेलाडीहरूको लागि त राष्ट्रिय खेलकुद सपना जस्तै हो । यो समयका तपाईं उत्कृष्ट खेलाडीहरू साथीहरूमाथ उभिएर बोल्दै गर्दा आज मलाई राष्ट्रिय खेलकुदको लागि म छनौट भएर पनि अस्वस्थताको कारण सहभागी हुन नपाउँदाको क्षण पुनः ताजकी भएर आएको छ । यहाँहरू धेरैजनाले यो भोग्नु भएको छ होला ।
६. पदक जित्नुमात्र विजयी हुनु होइन । जिल्ला र क्षेत्रबाट प्रतिस्पर्धा गर्दै राष्ट्रिय खेलकुदसम्म आइपुग्नु पनि ठूलो विजय हो । म राष्ट्रिय खेलकुदका लागि जो जो छनौट हुनुभयो । र, प्रतिस्पर्धा गर्नुभयो । विभिन्न विधामा प्रतिस्पर्धा गर्ने पाँच हजार २ सय ११ जना सबै खेलाडी साथीहरूलाई म बधाई तथा धन्यवाद दिन चाहान्छु । साथै, पदक विजेता र सहभागी खेलाडीहरूलाई अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिताहरूमा सहभागी भएर धेरै भन्दा धेरै पदकहरू हासिल गरी सफलता प्राप्त गर्न र नेपाल राष्ट्रको झण्डालाई संसारभर चिनाउनु हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द

७. खेलकुद आजको विश्वमा भातृत्व, शान्ति र समझदारी विकासको लागि महत्वपूर्ण कडी हो । यो व्यक्तिगत विषय भन्दा पनि सिंगो समाज र राष्ट्रको महत्वपूर्ण चिनारी र पहिचानको विषय पनि हो । मानवीय मूल्यमान्यता, सामाजिक सदूभाव र भाईचारा विकास गर्न तथा शारीरिक र मानसिक रूपले स्वस्थ नागरिक तयार गरी खेलको माध्यमबाट समाजमा शान्ति कायम गर्दै राष्ट्रको प्रगति र अन्तर्राष्ट्रिय जगतसम्म देशको पहिचान र राष्ट्रिय चिनारी उचो बनाउन खेलकुदको व्यापक विकास आवश्यक छ । त्यसैले, स्वास्थ्यको लागि खेल, पहिचानका लागि खेल, राष्ट्रका लागि खेल, अनुशासन र समृद्धिका लागि खेल, राष्ट्रिय एकताका लागि खेल भनिन्छ ।
८. खेलकुदको विकास राष्ट्रको समृद्धिसँग पनि जोडिएको छ । राष्ट्रिय एकतासँग पनि जोडिएको छ । राष्ट्रिय खेलकुदजस्ता महत्वपूर्ण प्रतियोगिताहरूले खेल क्षेत्रको समग्र विकासमा एउटा ऐतिहासिक टेवा पुऱ्याउँदै आइरहेका छन् । यो आठौं राष्ट्रिय खेलकुदबाट प्रदेश ५ र खासगरी बाँके र दाढमा खेलकुद पूर्वाधारमा ठूलो फड्को मारेको छ । यो पूर्वाधार नेपालको खेलकुद विकासकै कोशेदुङ्गामा परिणत हुनेछ । निश्चय नै पूर्वाधार निर्माणमा भएका ढिलासुस्तीका कारण प्रतिस्पर्धामा खेलाडीहरूले भोग्नु परेको समस्याका बारेमा म जानकार छु । मलाई विश्वास छ, नवौं राष्ट्रिय खेलकुदमा गण्डकी प्रदेशले आठौं राष्ट्रिय खेलकुदमा देखिएका समस्याहरू पक्कै पनि दोहोच्याउने छैन ।

भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द

९. राष्ट्रिय खेलकुद प्रत्येक दुई वर्षमा हुनुपर्ने हो । तर, हाम्रो विगत त्यति सुखद रहन सकेन । राष्ट्रिय खेलकुदको पहिलो संस्करण भएको ३५ वर्षको अन्तरालमा दुईवर्ष अघि सातौं संस्करण सम्पन्न भएको थियो । संयोगले त्यो सातौं राष्ट्रिय खेलकुद समापन समारोहमा पनि म उपस्थित हुने अवसर पाएको थिएँ । त्यो समारोहमा खेलकुदमन्त्री, सदस्य सचिवले आठौं राष्ट्रिय खेलकुद दुई

वर्षभित्र सम्पन्न गर्छौं भन्दा धेरैलाई पत्यार नलागेको देखिन्थ्यो । । किनकी हाम्रो विगत त्यस्तै थियो । निर्धारित समयभन्दा केही महिना ढिलै भए पनि दुईवर्ष भित्रै राष्ट्रिय खेलकुद सम्पन्न गरेकोमा म खेलकुदमन्त्री, पूर्वमन्त्री, सदस्य सचिव र सम्बद्ध सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । मलाई विश्वास छ, नवौं खेलकुद पनि निर्धारित समयमै सम्पन्न हुनेछ ।

१०. खेलकुदको विकासका लागि पहिलो शर्त भौतिक पूर्वाधार हो । हाम्रो खेलकुद पूर्वाधारहरू कमजोर छन् । हामीले निर्माण प्रारम्भ गरेका पूर्वाधार पनि निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न सकेको छैनँ । भूकम्पले हाम्रो एकमात्र अन्तर्राष्ट्रिय रंगशाला दशरथ रंगशाला लगायत थुपै खेलकुद पूर्वाधारमाथि क्षति पुन्यायो । तर, हामीले अझै पनि दशरथ रंगशालालाई सञ्चालनमा ल्याउन सकेका छैनँ । खेलकुदको विकासका लागि पूर्वाधारको विकास अनिवार्य छ । म खेलकुद पूर्वाधार निर्माणतर्फ ध्यान दिन सबै पक्षको विशेष ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु ।
११. आठौं खेलकुदको समापन नवौं खेलकुदको तयारी पनि हो । मलाई विश्वास छ, यहाँहरू आजैदेखि नवौं खेलकुदको तयारीमा लाम्नु हुनेछ । यससँगै दक्षिण एशियाली खेलकुद प्रतियोगिता (साग) पनि यसै वर्ष नेपालमा आयोजना हुँदैछ । अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिताको आयोजना गर्न पाउनु हाम्रो लागि ज्यादै खुशीको कुरा हो । तर, पटक पटक प्रतियोगिताको मिति सारिई आउनु पक्कै पनि सुखद पक्ष होइन । मेरो विश्वास छ, अब भौतिक पूर्वाधार निर्माणका काम सम्पन्न हुनेछन् र दक्षिण एशियाली खेलकुद २०१९ भित्रै सम्पन्न हुनेछ । राष्ट्रको प्रतिस्थासँग जोडिएको यो खेलकुद समयमै भव्यरूपमा आयोजना गर्नेतर्फ ध्यान दिन म सरकार र सबै पक्षको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु ।

भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द

१२. राष्ट्रका लागि खेलाडी मित्रहरूले उच्च योगदान पुन्याउँदै आउनुभएको छ । सीमित श्रोत र साधनका बाबजुद पनि आमनेपाली खेलाडीले देखाएको साहस र राष्ट्रलाई दिलाएको सफलता साँच्च कै प्रशंसनीय रहेको छ । खेलकुदको माध्यमबाट पटक पटक नेपालको भण्डा अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा फहराउनु हुने सबै खेलाडीहरूको म यस अवसरमा उच्च सम्मान गर्न चाहन्छु । खेलकुद र खेलाडीहरूलाई यथोचित प्रोत्साहन दिई पूर्ण व्यवसायिक बनाउँदै अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिताहरूमा समेत नेपाली खेलाडीहरूको बलियो उपस्थिति हुने वातावरण निर्माणको जिम्मा राज्यको हो । यसतर्फ ध्यान दिन सबै तहका सरकार र सरोकारवाला सबैको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु ।
१३. अन्त्यमा, मलाई आठौं राष्ट्रिय खेलकुदको समापन समारोहमा आमन्त्रण गर्नुभएकोमा राष्ट्रिय खेलकुदका अध्यक्ष एवम् माननीय युवा तथा खेलकुदमन्त्री, राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्का उपाध्यक्ष, सदस्य सचिव, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय र राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् परिवारलाई हृदयदेखि धन्यवाद दिन चाहान्छु । नेपाली खेलकुदको विकासका लागि मेरो सदा सर्वदा साथ सहयोग रहने प्रतिबद्धतासमेत व्यक्त गर्दछु । साथै, आजै परेको लोकतन्त्र दिवसको अवसरमा यहाँहरू सबैमा हार्दिक बधाई तथा सबैमा लोकतान्त्रिक सोचको विकास होस् भनी शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद !

कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानद्वारा मिति २०७५/०८/११ गते जुम्लाको खलझगामा आयोजित
 'व्याचलर ईन मिडवार्ड श्री' कक्षा सञ्चालन उद्घाटन समारोहमा
 सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'बाट व्यक्त

सम्बोधन भाषण

भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द,

- प्राकृतिक म्रोत साधनले सम्पन्न कर्णाली प्रदेशको सामरिक महत्वको जिल्ला जुम्लाको खलझगाबाट यस प्रदेशका जनतालाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा दिइरहेको कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानले सञ्चालन गर्न लागेको 'व्याचलर ईन मिडवार्ड श्री' कार्यक्रम शुभारम्भको अवसरमा आदरणीय जुम्लाबासी दिदी-बहिनी तथा दाजुभाइहरूसँग भेटघाट गर्न पाउँदा मलाई अत्यन्त खुशी र गौरवको अनुभूति भइरहेको छ।
- सर्वप्रथमतः म कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानले सुरु गरेको नयाँ कार्यक्रम 'व्याचलर ईन मिडवार्ड श्री'को सफलताको कामना गर्दछु। कर्णालीमै पहिलोपटक यो कक्षा सञ्चालन शुभारम्भ भएको अवसरमा म आदरणीय कर्णालीबासी दिदी-बहिनी तथा दाजुभाइहरूमा हार्दिक बधाई दिन चाहन्छु। कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, प्रतिष्ठानका पदाधिकारी, प्राध्यापक, चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई बधाई दिन चाहन्छु। नयाँ उत्साहका साथ यो शिक्षा लिन आउनुभएका विद्यार्थीहरूलाई बधाई दिन चाहन्छु।

आदरणीय दिदी-बहिनी तथा दाजुभाइहरू

- जुम्ला आउँदा मलाई अत्यन्त गौरव लाएछ। जब हामी सुखेतबाट उत्तरतर्फ लाएँ, विभिन्न डॉडाकाँडाहरू पार गर्दै यो खलझगामा अवतरण हुँदै थियाँ, मलाई लायो म एउटा स्वर्गभूमीमा आइपुँ। लामो समयपछि जुम्ला आउँदा मेरो मानस पटलमा विगतका केही दृष्ट्यहरू पनि क्यामेराका रिल भै घुमे। म जुम्ला र खलझा एउटा भिन्न परिवेशमा आएको थिएँ। सायद यहाँहरू धेरैलाई थाहा पनि छ। आज भिन्न परिवेशमा आएको हु। विगतको जुम्ला र आजको जुम्लामा धेरै भिन्नता देखेँ मैले।
- म निसंकोच भन्छु, कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानले जुम्लाको मुहार नै फेरिदैएछ। भौगोलिक रूपमा निकै कठिनताहरू पार गरेर आइपुनुपर्ने यो भूमिमा स्थापित कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको सुविधा सम्पन्न भवनहरू, कर्णाली राजमार्ग जस्ता विकासका सृङ्खलाहरू जुम्ला र कर्णालीकै निकट सुन्दर भविष्यको सूचक बनिरहेको मैले आभाष गरिरहेको छु। किनभने यहाँहरूले बिसनु भएको छैन होला सामान्य उपचारका लागि पनि जुम्लाबासी, कर्णालीबासीहरू लाखौं रूपैयाँ बोकेर सुखेत, नेपालगञ्ज भर्नुपर्थर्यो। रुधा खोकी, झाडापखलाले धेरैको ज्यान लिन्थ्यो। आज ती घटना ईतिहास बनेका छन्। आफैनै घर आँगनमा यहाँहरूले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा पाइरहनु भएको छ।
- म जुम्लाका मुहार फेर्न नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने प्रदेश मन्त्री नरेश भण्डारीज्यूलाई यस अवसरमा विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु। जुम्लाका जनप्रतिनिधिहरू, राजनीतिक दल, सरकारी निकाय सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। विकासका लागि यहाँहरूले गर्नुभएको सहकार्य र खेल्नु भएको भूमिकाको खुलेर प्रशंसा गर्दछु। आफन्त भन्दा टाढा रहेर स्वास्थ्य शिक्षा र जनतालाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा दिइरहनु भएका कर्णाली विज्ञान स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानका पदाधिकारी र यहाँ कार्यरत सम्पूर्ण साथीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। मलाई विश्वास छ, यहाँहरूले यो कर्मभूमिलाई आफैनै घर ठानी आगामी दिनमा अझै गुणस्तरीय स्वास्थ्य शिक्षा र स्वास्थ्य सेवा दिनु हुनेछ। र, म जुम्ला र समग्र कर्णालीबासी दिदी-बहिनी तथा दाजुभाइहरूलाई बधाई दिन चाहन्छु।

भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द

- हेरेक क्षेत्रले आफूलाई विकसित गराउन हर प्रयास गरिरहेका हुन्छन्। कुनै बेला जुम्लामा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको स्थापना, ३०० शैयाको अस्पताल, यहाँबाट एम्बिबिएसको पढाई भन्दा धेरैका लागि आश्चर्यको विषय थियो। सहि निर्णय र सहि नेतृत्व भयो भने सबै चीज सम्भव छ भन्ने यहाँबाट पुष्टि हुन्छ। आज ३०० शैयाको अस्पताल सञ्चालनमा छ। सघन उपचार कक्ष

(आईसीयू) केहीं दिनमै औपचारिक रूपमा सञ्चालनमा आउँदैछ। आजबाट व्याचलर ईन मिडवार्ड थ्री नर्सिङ पढाई सुरु भएको छ। र, निकट भविष्यमा एमविविएसको पढाई सुरु हुँदैछ। यी भन्दा, सुन्दा नै गैरव लाग्ने विषय हुन्।

९. स्वभावैले यस क्षेत्रमा सुत्केरीका जटिल समस्याहरू छन्। दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरूको अभावमा सुत्केरीको क्रममा थुपै आमा र शिशुले ज्यान गुमाइहेका छन्। मलाई विश्वास छ, व्याचलर ईन मिडवार्ड थ्रीबाट उत्पादित हुने दक्ष जनशक्तिले उत्कृष्ट सेवा दिनेछन्। कर्णाली क्षेत्रका लागि अत्यन्त आवश्यक जनशक्ति उत्पादनका लागि यो कार्यक्रम सञ्चालन गरेकोमा म कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानलाई पुनः धन्यवाद दिन चाहन्छु।
८. यो प्रतिष्ठान स्थापना भएको आठ वर्ष पुगिसकदा पनि एमविविएको कक्षा सञ्चालनमा नआउनु भने दुःखद कुरा हो। पूर्वाधार, आवश्यक जनशक्ति नेपाल सबै हुँदा हुँदै पनि एमविविएस कक्षा सञ्चालन हुनमा भइहेको ढिलाइप्रति म नेपाल सरकारको गम्भीर ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु। छिटो भन्दा छिटो एमविविएस कक्षा सञ्चालनका लागि नेपाल सरकारलाई आग्रह गर्दछु। साथै, यस अवसरमा यहाँ एमविविएस कक्षा सञ्चालनको लागि मेरो तरफबाट खेल्नुपर्ने र हुन सक्ने सबै भूमिका निर्वाह गर्ने प्रतिबद्धता समेत व्यक्त गर्दछु।

भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द

९. हामी विकास र समृद्धिको यात्रामा छौं। ‘समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली’ बन्न ‘समृद्ध कर्णाली, सुखी कर्णालीबासी’ बन्नुपर्दछ। ‘समृद्ध जुम्ला, सुखी जुम्लाबासी’ बन्नुपर्दछ। यहाँको अथाह प्राकृतिक स्रोत साधनको उच्चतम उपयोग गर्न सकेमात्रै पनि कर्णाली समृद्ध बन्न धेरै समय लाग्ने छैन। कर्णाली पर्यटनको केन्द्र हो। जडिबुटी र खनिजको भण्डार हो। जलस्रोतको धनी हो। यसको उच्चतम सदुपयोगमा कर्णाली प्रदेश सरकारले गरिरहेको प्रयासको म स्रहाना गर्दछु। र, शुभकामना दिन चाहन्छु।
१०. पक्कै पनि कर्णाली राजमार्ग अब चीन र भारतलाई जोड्ने मार्ग बन्नेछ। यो मार्गले यहाँका जनताको जीवनमा परिवर्तन ल्याउनेछ। आज जुम्लाको मार्सि धान काठमाडौंको गल्ली गल्लीमा पाइन थालेको छ। जुम्लाको स्याउ, जुम्लाको सिमि, जुम्लाको कोदो, जुम्लाको फापर, जुम्लाको जडिबुटी काठमाडौं र नेपालको दूला शहरमा ब्राण्डड भईरहेको छ। यसले जुम्लाको मात्रै होइन, सिंगो कर्णालीको प्रतिनिधित्व गरिरहेको छ। यहाँहरूले नै अनूभूत गरिरहनु भएको छ होला, यो राजमार्ग बन्नु अघि यहाँको मार्सि धान, स्याउ, सिमि, कोदो, फापरको कुनै मूल्य थिएन। तर, आज मूल्य दिन प्रतिदिन बढ्दै गइरहेको छ। यो कर्णाली राजमार्ग बनेपछि नै सम्भव भएको हो।
११. मैले थाहा पाएसम्म १३३ केभि प्रशारण लाईनले केहीं वर्षमै जुम्लालाई जोड्दैछ। यो लाईन जुम्ला पुदासाथ यहाँ ठूलठूला जडिबुटी प्रशोधन उद्योगहरू स्थापना हुनेछन्। जसरी सडकले यहाँका जनताको जीवनस्तर परिवर्तन गर्दैछ, राष्ट्रिय प्रशारण लाईनको विद्युत जोडिएर थप परिवर्तन ल्याउनेछ। मैले सुने अनुसार जुम्लामात्रै ८२ प्रजातिका बहुमूल्य जडिबुटी छन्। ती जडिबुटीले जुम्ला र कर्णालीलाई मात्रै होइन नेपाललाई नै समृद्धि दिनेछन् भन्ने मैले विश्वास लिएको छु। ठूलठूला जलविद्युतहरू कर्णालीमै उत्पादन गर्न सकिन्छ। केहीं निर्माणाधीन र केहीं निर्माण प्रक्रियामा पनि छन्।
१२. राष्ट्रको समृद्धि, कर्णालीको समृद्धिका लागि यो नेपाल सरकारको उच्च प्राथमिकतामा भने पर्नेपर्दछ। पिछडिएको क्षेत्र भएकोले पनि कर्णाली अन्य प्रदेशको तुलनामा बढी नेपाल सरकारको प्राथमिकतामा पर्नुपर्दछ। कर्णाली राजमार्गको विस्तार तथा स्तरोन्तरी, १३३ केभि प्रशारण लाईन विस्तारलाई तिव्रता, जडिबुटी प्रशोधन केन्द्रको स्थापना, पर्यटन प्रवर्द्धन र कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा एमविविएस कक्षा सञ्चालनलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेर अगाडि बढाउन नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु।
१३. अन्त्यमा, मलाई आमन्त्रण गरेर यो महत्वपूर्ण कार्यक्रममा उपस्थित हुने अवसर दिनुभएकोमा र न्यानो आतिथ्यता प्रदान गरेकोमा कर्णाली प्रदेशका माननीय मुख्यमन्त्री, उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, मन्त्रीज्यूहरू, कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान र आदरणीय जुम्लाबासी दिदी-बहिनी तथा दाजुभाइहरूलाई हृदयदेखि धन्यवाद दिन चाहन्छु। कर्णाली प्रदेश, जुम्ला जिल्ला र यहाँका सबै दिदी-बहिनी तथा दाजुभाइहरूको समृद्धि र उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दछु।

धन्यवाद/नमस्कार

ललितपुर उद्योग वाणिज्य संघद्वारा मिति २०७५/१२/२७ गते आयोजित
 'ललित अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार मेला-२०७५' उद्घाटन कार्यक्रममा
 सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'बाट व्यक्त

सम्बोधन भाषण

- सर्वप्रथमतः विश्व कला परिषद्वारा हस्तकला नगरी घोषित ऐतिहासिक कला, संस्कृति र सम्पदाले भरिपूर्ण ललितपुरमा ललितपुर उद्योग वाणिज्य संघद्वारा आयोजित 'ललित अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार मेला-२०७५'को भव्य सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु। २०५२ सालमा 'ललित औद्योगिक महोत्सव'को रूपमा शुरु भइ आज 'ललितपुर अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार मेला'सम्म आइपुगेकोमा म संघ र आबद्ध व्यवसायी मित्रहरूलाई बधाई दिन चाहन्छु।
- हेरेक महोत्सव तथा प्रदर्शनीहरूले केहीं न केहीं अवसर र सम्भावनाहरूको सृजना गरिरहेका हुन्छन्। स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण, कला संस्कृतिको प्रवर्द्धन गरिरहेका छन्। आर्थिक गतिविधि बढाउँदै देशको अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाइरहेका छन्। उद्योग वाणिज्य संघ तथा नीजि क्षेत्रले यसको नेतृत्व गर्नु खुशीको कुरा हो। यो महोत्सवले ललितपुरको आर्थिक क्रियाकलापलाई क्रियाशील बनाउँदै यहाँको उत्पादनलाई बजारीकरण र कला, संस्कृति प्रबर्द्धन गर्दै पर्यटन विकासमा टेवा पुच्याउने विश्वास लिएको छु। म देशको अर्थतन्त्रलाई चलायमान गराइरहेको नीजि क्षेत्रलाई यस अवसरमा धन्यवाद दिन चाहन्छु।

भ्रम महिला तथा सज्जन वृन्द

- हेरेक जिल्ला, ठाउँ तथा क्षेत्रको कुनै न कुनै प्रकारको इतिहास र विशिष्ट पहिचान हुन्छ। कला, संस्कृति, मठ मन्दिर, विहार गुम्बाहरूले भरिपूर्ण ललितपुरको गौरवमय इतिहास र पहिचान छ। यहाँका लिच्छिविकालीन, मल्लकालीन बौद्ध विहारहरू, मन्दिर, देवालय, शिवालय, दुगेधारा, पाटी-पौवाहरूमा प्रतिभाशाली कलाकारहरूको अनुपम कला प्रतिविम्बित भइरहेका छन्। ललितपुरको मौलिक कला, संस्कृति, सम्पदाहरू राष्ट्रका गौरवमात्रै होइन विश्वका लागि नेपालका चिनारी समेत बनेका छन्।
- यो गौरवान्वित ललितपुरलाई विश्व कला परिषद्ले हस्तकला नगरी घोषणासमेत गरेको छ। यो हाम्रो लागि ज्यादै खुशी र गौरवको कुरा हो। अब यो घोषणाले ललितपुर ललितकलाको शहर तथा नेपालको सांस्कृतिक वैभव, खुल्ला संग्रहालयका रूपमा पुनः चिनिने छ। यसबाट नेपालको शीर भनै उचो भएको छ। यसको पहलकर्ता ललितपुर उद्योग वाणिज्य संघ, स्थानीय सरकार सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।
- हस्तकला नेपालको चिनारी हो। राष्ट्रको शीर विश्वमा उचो पार्ने हस्तकला क्षेत्रले धैरेका लागि रोजगारीको सृजनासमेत गरेको छ। नेपालबाट निर्यात हुने वस्तुमध्ये सबै भन्दा बढी हस्तकला कै छन्। यो महोत्सवमा सहभागी हुँदै गर्दा निर्यात हुने हस्तकलाका वस्तुमा ललितपुरको अत्यधिक हिस्सा रहेको थाहा पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ। हस्तकला क्षेत्रमा संलग्न महानुभाव, व्यवसायी र ललितपुरबासीलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

आदरणीय दिदी-बहिनी तथा दाजुभाईहरू

- सात दशक लामो राजनीतिक क्रान्तिबाट नेपाली जनताले प्राप्त गरेका लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, संघीयता, धर्मनिरपेक्षता, सामाजिक न्यायसहितको समानुपातिक समावेशी शासन व्यवस्था जस्ता राजनीतिक उपलब्धीहरू संविधानले संस्थागत गरिसकेको छ। देशमा तीनै तहमा स्थिर सरकार छन्। राजनीतिक संक्रमण अन्त्य भई देश स्थायी शान्ति, दिगो विकास र आर्थिक समृद्धिको

मार्गमा अगाडि बढिरहेको छ ।

७. सरकार, निजी क्षेत्र, सामाजिक संघ संस्थाले विकास र समृद्धिको नारा दिएका छन् । नेपाली जनता छोटो समयमै सुखी, खुशी र समृद्ध हुनेमा आशावादी छन् । संघीय सरकारले ‘समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली’ को नारा दिएको छ । आफ्ना कार्यक्रम त्यसैअनुसार केन्द्रित गरेको देखिन्छ । प्रदेश र स्थानीय सरकारहरूले विकास र समृद्धिको नारामा कार्यक्रम केन्द्रित गरेका देखिन्छन् । राजनीतिक नेतृत्व, जनप्रतिनिधि, निजी क्षेत्र, संघ संस्थाका अगुवादेखि आम जनताले विकास र समृद्धिका कुरा गरिरहेका छन् ।
८. यसबाट प्रष्ट हुन्छ, नेपालको साभा एजेण्डा विकास र समृद्धि नै हो । अबको समय विकास र समृद्धि प्राप्तीको हो । तर, हामी आ-आफ्नो ठाउँमा बसेर विकास र समृद्धि भनेरमात्र हुँदैन । नाराहरूलाई व्यवहारमा उतार्न स्पष्ट योजना, दृढ इच्छाशक्ति र कडा मेहनत चाहिन्छ ।
९. स्पष्ट, दीर्घकालीन र वैज्ञानिक योजना, दृढ इच्छाशक्ति, लगनशीलता, ईमान्दारिता र देशका लागि केहीं गर्छ भन्ने भावना भयो भने देशलाई छोटै अवधिमा विकसित र समृद्ध बनाउन सक्छौं । यसका लागि हामीसँग प्रशस्तै आधार छन् । हाम्रो प्राकृतिक स्रोत साधनको उच्चतम उपयोग गर्न सक्यौं भने मात्रै पनि सोंचे जस्तो विकास गर्न सक्छौं । मैले पटक-पटक भन्ने गरेको छु, दूल-दूला उद्योग, कलकारखानाको स्थापना, जलविद्युत आयोजना निर्माण, व्यवसायिक तथा आधुनिक कृषि प्रणालीको विकास, पर्यटनको व्यवसायीकरण र पूर्वाधार निर्माणलाई तिक्रता दियौं भने समृद्धि धेरै नजिक छ ।
१०. यी क्षेत्रको विकासका माध्यमबाट लाखौँका लागि रोजगारी सिर्जना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्नुका साथै रोजगारीका लागि विदेशीनु पर्ने बाध्यतालाई कम गर्न सकिन्छ । यसबाट नै निरन्तरको आयात वृद्धिलाई प्रतिस्थापन गरेर व्यापार घाटालाई न्यूनीकरण गर्दै समृद्धिको मार्गमा ढहो खुट्टाले हिंदून सकिन्छ । त्यसकारण, यसैमा टेकेर आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणसहितको समृद्ध र समुन्नत नेपाल निर्माणमा अगाडि बदनुको विकल्प हामीसँग छैन ।
११. हाम्रो विकासका आयोजनाहरू, समृद्धिका सपनाहरू पूरा गर्न लगानीको खाँचो छ । हामीले हाम्रो आवश्यकता र अनुकूलतामा वैदेशिक लगानी भित्र्याउनु पर्दछ । देशभित्रका निजी क्षेत्रले लगानी विस्तार गर्दै जानुपर्दछ । सरकारले लगानी भित्र्याउनको लागि केहीं हप्ता अघि आयोजना गरेको लगानी सम्मेलन सान्दर सफल भएको देखिन्छ । सरकारको आफ्नो स्रोत, वैदेशिक लगानी र निजी क्षेत्रको लगानीसँगै जनतामा रहेका स-साना पूँजी संकलन गरेर गरिने लगानीलाई उच्च प्राथमिकता दिनुपर्दछ । सरकारले जसरी हरेक नेपाली नागरिक शेयरधनी हुने गरी विद्युत उत्पादन कार्यक्रम बनाएको छ, त्यस्तै अन्य क्षेत्रमा पनि जसरी छ । मलाई विश्वास छ यी सबै कार्यका लागि सरकार र निजी क्षेत्रले कसिलो सहकार्य गर्नेछन् ।
१२. हामीले लापो सम्पर्यदेखि नीतिगत र कानूनी भन्भट, ढिलासुस्ती, अनियमितता, भ्रष्टाचार जस्ता समस्याहरूको सामना गर्दै आएका छौं । विकास, लगानी, उद्योग व्यवसाय सञ्चालनका लागि नीतिगत सुधार भईरहे पनि अनियमितता र भ्रष्टाचार जस्ता समस्याहरू न्यूनीकरण हुन सकिरहेका छैनन् की भन्ने मलाई लागिरहेको छ । निकै छोटो समयमा समृद्धि हासिल गर्ने लक्ष्य लिएका हामीलाई अनियमितता र भ्रष्टाचार जस्ता समस्याहरू चुनौती बनेको देखिन्छ । हाम्रो विकास र समृद्धिको शत्रुको रूपमा रहेको भ्रष्टाचार र अनियमितता न्यूनीकरणका लागि आ-आफ्नो ठाउँबाट निरन्तर पहल कदमी र सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्न म सबैको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु ।
१३. अन्त्यमा, अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेलामा आमन्त्रण गर्नुभएकोमा ललितपुर उद्योग वाणिज्य संघ र सम्पूर्ण आयोजक संस्थाहरू र ललितपुरबासीलाई हृदयदेखि धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै, आउँदै गरेको नयाँ वर्ष २०७६ को अवसरमा यहाँ उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धि, सु-स्वास्थ्य एवम् उत्तरोत्तर प्रगतिको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद/ नमस्ते ।

नेपाल बाल संगठनद्वारा मिति २०७५/०५/२९ गते राष्ट्रिय बाल दिवस-२०७५ को अवसरमा आयोजित विभिन्न प्रतियोगिताहरूको 'पुरस्कार वितरण तथा बाल दिवस शुभकामना आदन प्रदान' समारोहमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति श्री नन्दबहादुर पुन 'पासाड'बाट व्यक्त

सम्बोधन भाषण

महिला तथा सज्जन वृन्द !

- बालबालिकाहरू प्रकृतिका सुन्दर सिर्जना हुन् । मुलुकको भविष्यका कर्णधार हुन् । मुलुकको कुल जनसंख्याको करिब ४१ प्रतिशत हिस्सा ओगटेका नेपाली बालबालिकाहरूको गौरवपूर्ण दिन राष्ट्रिय बाल दिवस-२०७५ को अवसरमा नेपाल बाल संगठनद्वारा आयोजित विभिन्न प्रतियोगिताहरूको पुरस्कार वितरण तथा शुभकामना आदन प्रदान कार्यक्रममा उपस्थित हुन पाउँदा ज्यादै खुशी लागेको छ ।
- आज देशभरका बालबालिकाहरूले विभिन्न रचनात्मक कार्यक्रम गरेर राष्ट्रिय बाल दिवस मनाइरहनुभएको छ । नेपाल बाल संगठनद्वारा आयोजित कार्यक्रममा उपस्थित हुन पाउँदा आज म अत्यन्त खुशी हु । रत्नराज्य लक्ष्मीदेवी शाहले २०२१ भदौ ४ गते नेपाल बाल संगठन स्थापना गर्नु, त्यसै दिनलाई राष्ट्रिय बाल दिवसको रूपमा मनाइनु र आज त्यहीं बाल संगठनले आयोजना गरेको कार्यक्रममा उपस्थित हुन पाउनु मेरो लागि गौरवको कुरा पनि हो । तथापि २०६३ पछि संयुक्त राष्ट्रसंघ बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धी-१९८९ लाई नेपाल सरकारले अनुमोदन गरेको दिन भदौ २९ मा बाल दिवस मनाइने गरेको छ ।
- म राष्ट्रिय बाल दिवसको अवसरमा यहाँ उपस्थित बालबालिकाहरू र यहाँहरूमार्फत देशभरका बालबालिकाहरूमा बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु । यस अवसरमा नेपाल बाल संगठनले आयोजना गरेको विभिन्न प्रतियोगितामा विजयी भाइ-बहिनीहरूलाई बधाई दिन चाहन्छु । प्रतियोगितामा सहभागी सबै भाइ-बहिनीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । सबै भाइ-बहिनीको उज्ज्वल भविष्यको कामना गर्दछु ।
- तपाईंहरू यो देशको भोलीको कर्णधार हो । भोली यो देशलाई कुन दिशामा लैजाने, यो देशलाई समृद्ध बनाउने या अहिलेको भन्दा पनि कमजोर अवस्थामा पुन्याउने भन्ने जिम्मेवारी कुनै दिन तपाईंहरूले लिनेपर्नेछ । आज जसजसले यो देशको विभिन्न क्षेत्रबाट नेतृत्व गरिरहनुभएको छ, उहाँहरू पनि कुनै दिन तपाईंहरू जस्तै बालबालिका हुनुहुन्थ्यो । तपाईंहरू जस्तै भोला बोकेर स्कूल पढन जानु हुन्थ्यो ।
- आज यहाँ उपस्थित भाइ-बहिनीहरूसँग भेट्दा मैले मेरो बाल्यकालको स्मरण गरिरहेको छु । तपाईंहरूलाई आज म एउटा कुरा सुनाउँछु, म ८ वर्षको उमेरमा बल्ल स्कूल गएको थिएँ । त्यसबेला सिधै कक्षा १ मा भर्ना हुनुपर्थ्यो । ८ वर्षको उमेरमा स्कूल भर्ना भएको भन्दा भाइ-बहिनीहरूलाई आश्चर्य पनि लाग्यो होला । तर, त्यसबेला म मात्रै होइन सबै बालबालिका त्यक्तिनै उमेरमा स्कूल जान्थ्ये । हामी एक घण्टा हिंडेर स्कूल जान्थ्यैँ । घरमा आएर घाँस काट्थ्यैँ । बारीमा काम गर्थ्यैँ । आजको दिनमा मेरो नाती ३ वर्षदेखि स्कूल जाँदैछ । समय करिं परिवर्तनशील छ, गतिशील छ, तपाईंहरूले महसुस गर्नु भयो होला ।
- बालबालिकाहरूको पठन पाठनमात्रै होइन, सर्वाङ्गीण विकासमा ध्यान दिनुपर्दछ । बालबालिकाहरूले स्कूलमा आएर खाली पढ नेमात्रै होइन, रचनात्मक क्रियाकलापमा भाग लिन र बुहप्रतिभावान बन्न सक्नुपर्दछ । म तपाईंहरूलाई बाल्यकाल अर्थात स्कूल पढ

दाको अर्को कुरा पनि सुनाउँछु, म भलिबल राम्रो खेल्थै, नाच्न सक्थै, बाजा बजाउन सक्थै, गीत लेख्न सक्थै । बुहप्रतिभावान हुँदा स्वभावैले शिक्षकले पनि बढी माया गर्नुहुन्थ्यो । म कक्षा १० मा पढ्दा नै भलिबलको राष्ट्रिय खेलाडीको रूपमा चयन भएको थिएँ ।

७. मैले भाइ-बहिनीहरूको के ध्यानाकर्षण गराउन चाहेको भने तपाईंले जे पद्नुछ, जे सिक्नुछ बाल्यकालदेखि नै सिक्ने हो । स्कूले जीवनमै सिक्ने हो । जसरी तपाईंहरूले रचनात्मक क्रियाकलापहरूमा भाग लिनुभयो । यहाँबाट नयाँ सिप सिक्नु भयो । यस्ता सिपहरू सिक्दै जानुस् । बहुप्रतिभावान बन्दै जानुस् । तपाईं बहुप्रतिभावान हुन सक्नुभयो भने नै विभिन्न क्षेत्रबाट भोलीको राष्ट्रको नेतृत्व गर्ने हो । तर, यसका लागि कडा मेहनत, परिश्रम चाहिन्छ । म तपाईंहरूलाई आग्रह गर्दछु, मेहनत गर्ने बेला यही हो । भनिन्छ नि मेहनतको फल मिठो हुन्छ । तपाईंहरू आज मेहनत गर्नुस्, पक्कै पनि फल मिठो पाउनु हुनेछ ।

भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द

८. हामीले आजका बालबालिकालाई राष्ट्रको भोलीका कर्णधार भनेका छौं । तिनै बालबालिका आजको अवस्थामा अरुको पालन पोषण र स्याहारमा हुर्कनुपर्ने, आफ्नो हित अहितका बारेमा सोच्न नसक्ने भएकाले उचित संरक्षकत्वको जरूरी छ । बालबालिकाको बलियो संरक्षण, उचित पालन पोषण, बालमैत्री वातावरण, न्यायोचित अवसर र सर्वाङ्गीण विकासका लागि भरपर्दो आधार चाहिन्छ । नयाँ सर्विधानले बालबालिकाको हकलाई मौलिक हकको रूपमा संवैधानिक व्यवस्था गरेको छ । बालबालिका सम्बन्धी सर्विधानले गरेको व्यवस्थाहरूलाई कार्यन्वयन गर्नु राष्ट्रिय दायित्व हो ।
९. सर्विधानले मौलिक हकअन्तर्गत समानता, विशेष संरक्षण, स्वास्थ्य उपचार, माध्यामिक तहसम्म शिक्षा निःशुल्क, खेलकूद, मनोरञ्जन लगायतका बालबालिकाको थुप्रै अधिकारहरूको प्रत्याभूत गरेको छ । बालबालिकालाई जोखिमपूर्ण काममा लगाउन, गैरकानूनी ओसार पोसार गर्न, सेना, प्रहरी वा सशस्त्र समूहमा भर्ना वा प्रयोग गर्न नपाउने जस्ता व्यवस्था पनि सर्विधानमै छ । सर्विधान प्रदत्त बालबालिकाको अधिकारको प्रयोग गर्दै बालबालिकाको अधिकारको संरक्षण, उनीहरूमा अन्तरानिहित प्रतिभाहरूको प्रस्फुटन तथा सर्वाङ्गीण विकासमा ध्यान दिनुपर्दछ । बालबालिकाको संरक्षण, विकास र सशक्तिकरण विना ‘समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली’ प्राप्त हुन सक्दैन । म यसतर्फ ध्यान दिन सबै पक्षको गम्भीर ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु ।
१०. आजको दिनमा पनि ग्रामिण तथा शहरका करिपय विपन्न परिवारका बालबालिकाहरू आधारभूत शिक्षाको पहुँचबाट बाहिर छन् । आधारभूत स्वास्थ्य उपचार पाउन सकिरहेका छैनन् । पोषण अभावले कुपोषणको मारमा छन् । यो हाम्रो लागि ज्यादै दुःखको कुरा हो । कोही पनि बालबालिका शिक्षाको अवसरबाट बज्ञचत हुनु हुँदैन । सर्विधानले नै गरेको व्यवस्था अनुसार सबै बालबालिकालाई पौष्टिक आहार पुऱ्याउने, माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क र आधारभूत स्वास्थ्य उपचारको सेवा निःशुल्क दिने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
११. धेरै बालबालिका अभिभावक विहिन, असहाय र दुहरा हुनुहुन्छ । उहाँहरूको शिक्षा, स्वास्थ्य लगायतका अन्य अवसरहरूमा सरकार र सरोकारवाला गम्भीर हुनुपर्दछ र जिम्मेवारी लिनुपर्दछ । अभिभावक विहिन, असहाय र दुहरा बालबालिकाहरूको शिक्षाका लागि नेपाल बाल संगठनले खेल्दै आएको भूमिका मैले म्रहानीय देखेको छु । म यस अवसरमा नेपाल बाल संगठनलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।
१२. अन्त्यमा मलाई यो महत्वपूर्ण कार्यक्रममा आमन्त्रण गरेकोमा नेपाल बाल संगठनलाई हृदयदेखि धन्यवाद दिन चाहन्छु । नेपाल बाल संगठन र सबै नेपाली बालबालिकाहरूको उज्ज्वल भविष्यको कामना गर्दछु ।

धन्यवाद ।

दक्षिण एशियाली महिला विकास मञ्चद्वारा मिति २०७५/०५/१८ गते आयोजित
 'महिला उद्यमीहरूको अन्तर्राष्ट्रिय शिखर सम्मेलन-२०१८' उद्घाटन समारोहमा
 सम्माननीय उपराष्ट्रपति श्री नन्दबहादुर पुन 'पासाड'बाट व्यक्त

सम्बोधन भाषण

उस्थित भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द !

१. दक्षिण एशियाली महिला विकास मञ्चद्वारा आयोजित 'महिला उद्यमीहरूको अन्तर्राष्ट्रिय शिखर सम्मेलन-२०१८' नेपालमा हुनु ज्यादै खुशीको कुरा हो । सर्वप्रथमतः म 'दक्षिण एशियाली देशहरूको सामाजिक र आर्थिक क्षेत्रपा महिलाको भूमिका'लाई केन्द्रित गरेर आयोजना गरिएको यो तीनदिने सम्मेलनको भव्य सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।
२. यो सम्मेलनमा दक्षिण एशियाली, यूरोपियन यूनियन, आसियान र अरब राष्ट्रका महिला संगठनका प्रवुद्ध तथा प्रतिष्ठित महिला उद्यमी, व्यापारी तथा व्यवसायीहरूको सहभागीता रहेको छ । विभिन्न देशबाट आउनुभएका तपाईं पाहुनाहरूलाई सगरमाथाको देश, गौतम बुद्धको देश नेपालमा स्वागत गर्न पाउँदा ज्यादै खुशी लागेको छ । म सम्पूर्ण पाहुनाहरूको नेपाल बसाइ आरामदायी र सुखमय रहोस् भनी कामना पनि गर्दछु ।

भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द

३. प्रकृतिको बरदानस्वरूप प्राप्त मानव जीवनको निरन्तरताका लागि महिला र पुरुष दुवैको अस्तित्व अपरिहार्य छ । सृष्टिदेखि आज पर्यन्त महिला र पुरुषको संख्यासमेत प्राकृतिकरूपमा सन्तुलित रहेको छ । अविच्छिन्न सामाजिक जीवनका निमित्त लैङ्गिक विविधतासहितको सहअस्तित्व र सहकार्य महिला र पुरुष दुवैको अनिवार्य आवश्यकता हो । तर, २१ औं शताब्दीको आजको युगमा पनि महिलामाथि अझै पनि कुनै न कुनै प्रकारको विभेद कायमै रहेको छ । त्यसको अन्त्य हुन आवश्यक छ ।
४. हामीले दिगो विकासको लक्ष्य लिएका छौं । गरिबीको अन्त्यको लक्ष्य लिएका छौं । सबै खाले विभेदको अन्त्य गर्ने घोषणा पनि गरेका छौं । तर, हामीले जबसम्म महिलाहरूलाई सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा सबल र सक्षम बनाउन सक्दैनौं, तबसम्म समृद्धि तथा दिगो विकास गाहो छ । यदि महिलाहरू आर्थिक रूपले नै सक्षम भए भने दिगो विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्न सक्छौं । र, लैंगिक विभेदको अन्त्य गर्दै मानव जातिलाई नै सुन्दर र समृद्ध बनाउन सक्छौं । किनभने आजको विश्वमा महिला सशक्तिकरण विना कुनै पनि देशको विकास सम्भव छैन ।
५. आजको युगमा पनि विश्वभरका महिलाहरूले विविध खाले समस्या भोग्नु परिहेको छ । सकैधानिक र कानूनी रूपमा महिला हिंसा दण्डनीय हुँदाहुँदै पनि विश्वभरका महिलाहरूमाथि अनेकौं कुप्रथा, कुरीति र कुसंस्कारमार्फत त्यस्ता गर्तिविधिहरू भझरहनु ज्यादै दुःखद पक्ष हो । यी समस्याहरू महिलाका लागि मात्रै नभएर सिंगो मानव समुदायको लागि ठूलो समस्या हो । हाम्रा यी साभा समस्याहरूलाई साभा रूपमा समाधान गर्नुपर्दछ । साभा चुनौतीहरूको साभा रूपमा नै सामना गर्नुपर्दछ ।
६. देशको समृद्धि, क्षेत्रको समृद्धि र विश्वकै समृद्धिका लागि सबै महिलाहरू समृद्ध हुनुपर्दछ । महिलाहरू राजनीतिक, सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा सशक्त नभएसम्म समृद्धि सम्भव छैन । समृद्धिका लागि सबै मुलुकले आ-आफ्ना प्रयासहरू जारी राखेका छन् । महिला सशक्तिकरण, महिलाको आर्थिक सबलीकरण, महिलाका अन्य अधिकारका लागि विश्वभर नै एकल र साभा प्रयासहरू जारी रहेका छन् । हाम्रा साभा प्रयासहरूलाई अझै प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

महिला तथा सज्जन वृद्धि

७. नेपालले महिला सशक्तिकरणका लागि विभिन्न प्रयासहरू जारी राखिएको छ। म फेरी भन्न चाहन्छु सबैभन्दा पहिले त राजनीतिक अधिकार प्राप्ती कै कुरा हो। यहाँहरूलाई थाहा छ, नेपालमा नयाँ सर्विधान कार्यान्वयनमा आएको तीन वर्ष भयो। सर्विधानसँग सम्बन्धित थुप्रै ऐन कानूनहरू बन्ने र लागू हुने क्रममा छन्। हामी गैरवका साथ भन्न सक्छौं, नेपालको सर्विधान समावेशीताको हिसाबले विश्वकै लागि पनि महत्वपूर्ण छ। सर्विधानले नेपालको समावेशी लोकतन्त्रलाई बलियो बनाउँदै लैजानेछ।
८. नेपालको सर्विधानले प्रत्येक महिलालाई लैंगिक भेदभावविना समान वंशीय हक, राज्यका सबै निकायमा महिलालाई समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागी हुने हक र सम्पत्ति तथा पारिवारिक मामिलामा दम्पत्तिको समान हकलगायतका अधिकार सुनिश्चित गरेको छ। राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपति तथा सभामुख र उपसभामुख फरक लिंग वा समुदायको हुनुपर्ने, राष्ट्रिय सभाको अध्यक्ष र उपाध्यक्षमा एक महिला हुनेपर्ने, संघीय संसद र प्रदेश संसदमा ३३ प्रतिशत महिला प्रतिनिधित्व हुनेपर्ने हाम्रो संवैधानिक व्यवस्था छ। नेपालको संघीय संसद, प्रदेश संसदमा ३३ प्रतिशत महिला प्रतिनिधित्व छ भने स्थानीय तहमा करिब ४० प्रतिशत महिला प्रतिनिधित्व छ। राज्यका अन्य निकाय निजामती सेवा, सुरक्षा निकाय, रोजगारी, स्वास्थ्य, शिक्षालगायतका विविध क्षेत्रमा महिलाको पहुँच र सहभागीता बढाउँ गइरहेको महसुस गरिरहेका छौं। यो नेपाली महिलाका लागि मात्रै नभई विश्वभरका महिलाका लागि पनि गैरव र खुशीको कुरा हो।
९. म यहाँहरूलाई विश्वास दिलाउन चाहन्छु, महिला सशक्तिकरणका लागि नेपालले जनाएको प्रतिबद्धताहरू, तय गरेका कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनेछन्। नेपाली महिलाहरूको उत्थानका लागि यहाँ उपस्थित महिला उद्यमीहरूको साथ र सहयोग रहने अपेक्षासमेत लिएका छौं।

उपस्थित सज्जन वृद्धि

१०. महिला सशक्तिकरण सरकारको एकलो प्रयासले मात्रै सम्भव हुँदैन। दक्षिण एशियाली महिला विकास मञ्चजस्ता संस्थाहरूको सरकारसँग सहकार्य जरुरी छ। माथि चर्चा गरिएजस्तै महिला सशक्तिकरणका लागि महिलाहरू आर्थिक रूपमा बलियो हुनुपर्दछ। आर्थिक रूपमा सबल बन्न महिलाहरू क्रमिक रूपमा उद्यमी बन्दै जानुपर्दछ। म के कुरामा विश्वस्त छु भने यो सम्मेलनमा हुने छलफल तथा प्रबुद्ध महिला उद्यमीहरूका ज्ञान र अनुभवले नेपाली महिलाहरूलाई उद्यमशील बन्न प्रेरणा दिनेछ। सम्मेलनले दक्षिण एशियाली मुलुकमा सकारात्मक प्रभाव पार्नेछ र विश्वभरका महिलाहरूलाई नयाँ सन्देश दिनेछ। मलाई यो पनि विश्वास छ कि यो शिखर सम्मेलनले कैयौं राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूबीच सञ्जाल निर्माण हुनेछन्। म शुभकामना दिन चाहन्छु।
११. अन्त्यमा, मलाई यो महत्वपूर्ण कार्यक्रममा आमन्त्रण गर्नुभएकोमा आयोजक संस्थालाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु। यो सम्मेलन सफलतापूर्वक आयोजना गर्नुभएकोमा बधाई दिन चाहन्छु। विदेशी पाहुनाहरूलाई अनुकुल समय मिलाएर नेपालको विभिन्न पर्यटकीय क्षेत्रको भ्रमण गरी आनन्द लिन आग्रह गर्दछु। यहाँहरू सबैको उत्तरोत्तर प्रगति होस्, मेरो शुभकामना छ।

धन्यवाद।

श्री जुद्धोदय माध्यमिक विद्यालयद्वारा मिति २०७५/१२/२६ गते आयोजित

‘द० औं विशेष वार्षिकोत्सव समारोह’मा

सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन ‘पासाड’बाट व्यक्त

सम्बोधन भाषण

उपस्थित आमा बुवा, दीदि-बहिनी तथा दाजुभाईहरू

१. सर्वप्रथम त म नेपालको लामो शैक्षिक इतिहास बोकेको श्री जुद्धोदय माध्यमिक विद्यालयले आज आफ्नो गौरवमय ८० औं वार्षिकोत्सव भव्यताका साथ मनाईरहेकोमा हार्दिक बधाई ज्ञापन गर्न चाहन्छु । यो समारोहमा उपस्थित भई विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी, शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकहरूसँगै उत्सव मनाउन पाउँदा मैले ज्यादै गौरव र खुशीको अनुभूति गरिरहेको छु । साथै, यस अवसरमा आयोजित सम्पूर्ण कार्यक्रमहरू भव्य रूपमा सफल हुनेछन् भन्ने विश्वास पनि व्यक्त गर्न चाहन्छु ।
२. हाम्रो मुलुकको शैक्षिक इतिहासमा सरकार भन्दा पहिले समुदायस्तरबाट नै शिक्षाको चेतना फैलाउनुको साथै शैक्षिक जागरणको अभियान सुरु भएको पाईन्छ । यसै विद्यालयले समेत यो कुराको पुष्टी गर्दछ । जुन बेला सर्वसाधारणका लागि शिक्षाको अधिकार थिएन, त्यस्तो कठिन अवस्थामा पनि हाम्रा अग्रजहरूले राणा शासकहरूलाई फकाएर सर्वसाधारण जनताका छोरा छोरीका लागि स्कूल खोल्नु एउटा अभूतपूर्व र गौरवपूर्ण कदम हो । आजभन्दा ८० वर्ष अघि राणा शासकहरूलाई खुसी पारेर नेपाली जनताका छोरा छोरीले पनि पढन पाउने यो विद्यालय स्थापना गर्नु हुने अग्रजहरूप्रति म उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
३. मैले वक्ताहरूबाट यस विद्यालयको गतिविधि, प्रगतिबारे जानकारी पाएँ । यस विद्यालयले नेपालको शैक्षिक विकासमा कर्ति दूलो योगदान दिएको छ भन्ने कुरा यसको इतिहास साक्षी नै छ । यो विद्यालय कुनै बेला एसएलसीमा हरेक वर्ष बोर्ड प्रथम उत्पादन गर्ने विद्यालय रहेछ । अहिले राष्ट्रका लागि महत्वपूर्ण योगदान पुन्याईरहनु भएका विशिष्ट व्यक्तित्वहरूलाई शिक्षाको ज्योती दिएको रहेछ । नेपालको शैक्षिक इतिहासमा स्वर्णीम अक्षरमा नामाङ्कित यस विद्यालयले आजको दिनमा कक्षा १० सम्म निःशुल्क शिक्षा दिई आउनु खुशीको कुरा हो । म आज सामुदायिक विद्यालयहरू मध्येमा उत्कृष्ट हुँदै आएकोमा यस विद्यालय परिवारलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।
४. शिक्षाको महत्व निकै विशाल छ । यसले ज्ञान दिनेमात्रै होइन हाम्रो भाषा, संस्कृतिको संरक्षण सम्बर्द्धन पनि गर्दछ । १२५ जात-जाति र १२३ भाषा-भाषी हामी नेपाली भाषा, कला, धर्म, संस्कृतिमा विशाल छौं । तर, हाम्रा भाषाहरू दिन प्रतिदिन लोप हुँदै गईरहेका छन् । हाम्रो भाषाहरूको संरक्षण गर्न मातृभाषामा अध्ययन अध्यापन हुनुपर्दछ । यस विद्यालयले कक्षा ५ सम्म मातृभाषा (नेपाल भाषा)लाई ऐच्छिक विषयको रूपमा भए पनि अध्ययन अध्यापन गराईरहेको थाहा पाउँदा म अत्यन्त हर्षित छु । मातृ भाषाको संरक्षणमा समेत योगदान दिईरहेकोमा यस विद्यालयलाई पुनः धन्यवाद दिन चाहन्छु । मलाई विश्वास छ, अन्य विद्यालयहरूले पनि यसबाट सिक्ने छन् ।

भद्र महिला तथा सज्जन वृन्द

५. यसै विद्यालयलाई आधार मान्दा पनि नेपालको सामुदायिक शिक्षाको इतिहास आठ दशक लामो छ । सामुदायिक विद्यालयहरू नै हुन, जसले शिक्षाको ज्योती दिए । तर, आज परिस्थिति फेरिदै आएको छ । आज सामुदायिक विद्यालयको शिक्षा खस्कदै जाँदा निजी विद्यालयहरू फस्टाउँदै छन् । हुनेखानेहरूका बालबालिकाका लागि नीजि विद्यालय, महंगो शिक्षा र हुँदाखानेहरूका बालबालिकाका लागि सामुदायिक विद्यालय जस्तो भईरहेको छ । सम्पन्न परिवार र विपन्न परिवारहरूको फरक शिक्षा, फरक स्कूल । यस्तो विभेदपूर्ण हाम्रो शिक्षा प्रणालीले समाजमा दरार उत्पन्न गराईरहेको छ ।

६. आज पनि अधिकांश बालबालिकाको शिक्षाको मन्दिर सामुदायिक विद्यालयहरू नै हुन् । शिक्षामा भईहेको विभेदलाई कम गर्न र सबै बालबालिकाका लागि समान शिक्षा लागू गर्न सामुदायिक विद्यालयहरूको गुणस्तरलाई आमूल सुधार गर्नुपर्दछ । म यस अवसरमा सबै पक्षको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु की हामी सबै मिलेर सामुदायिक विद्यालयको शिक्षालाई आमूल सुधार गर्नै । र, सबै विद्यार्थीहरूका लागि सामुदायिक विद्यालय ठूलो शैक्षिक मन्दिर बनोस् ।
७. सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक सुधारका लागि हाम्रा चुनौती र समस्याहरू के के हुन सक्छन् ? अभिभावक तथा जनताले चासो नदिनु, अनुगमन, निरिक्षण नगर्नु, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक, कर्मचारीमा जिम्मेवारी बोधको अभाव हुनु र पाठ्यक्रम तथा दिईने शिक्षा व्यवाहारिक, सिपमुलक तथा रोजगारमुलक एवम् वैज्ञानिक नहुनु जस्ता यसका चुनौती र समस्या हुन सक्छन् । सबै भन्दा महत्वपूर्ण कुरा हाम्रो व्यवस्थापकीय कमजोर हुनु पनि हो । यी समस्या समाधान गेरेर गुणस्तरीय शिक्षाका लागि सरकार तथा सम्बन्धित निकाय गम्भीर भएर लानुपर्ने देखिन्छ ।

आदरणीय दिदी-बहिनी तथा दाजुभाईहरू

८. नयाँ संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने हकको व्यवस्था गेरेको छ । तर, पनि कीतप्य बालबालिका शिक्षाको पहुँचबाट बज्ज्वत छन् । हामी जसलाई भोलीका राष्ट्रका कर्णधार भन्छौं, आजका ती सबै बालबालिकालाई शिक्षाको पहुँचमा ल्याउने मात्र होइन, उनीहरूलाई आजको समाज, आजको विश्व सुहाउँदो प्रतिस्पर्धी गुणस्तरीय शिक्षा दिन सबै पक्ष गम्भीर भएर लानु अनिवार्य छ ।
९. हाम्रो शैक्षिक प्रणालीमा नै सुधारको खाँचो छ । शिक्षालाई वैज्ञानिक, प्राविधिक, व्यवसायिक, सिपमुलक, रोजगारमुलक एवम् जनमुखी बनाउँदै सक्षम, प्रतिस्पर्धी एवम् राष्ट्रिय हितप्रति समर्थित जनशक्ति तयार पार्नेतर्फ केन्द्रित गर्नुपर्दछ । ताकी विदेश पलायन नभएर राष्ट्रप्रति समर्पित होउन् । साथै, उच्च शिक्षालाई सहज गुणस्तरीय र प्रत्येक नागरिकको पहुँच योग्य बनाई निःशुल्क बनाउँदै लैजानुपर्छ । निजी शिक्षालाई समय क्रमअनुसार नियमन गर्दै लैजानुपर्दछ । त्यसपछिमात्र हामीले संविधानमा समाजवादको जे संकल्प गेरेका छौं, त्यस अनुसारको समान शिक्षा प्रणाली हुन सक्छ ।
१०. आज समाजले सबैभन्दा धेरै पैसा शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रमा खर्च गरिरहेको छ । जनताका मौलिक हकका यस्तो अत्यावश्यक क्षेत्रमा व्यापार मौलाउनु ज्यादै दुःखद कुरा हो । अर्कोतर्फ यसले समाजमा ठूलो दरार, वर्ग विभाजन गराई रहेको छ । जो समाजमा ढन्दू, अस्थिरता, अशान्ति, भ्रष्टचार, अनियमितता एवम् संघर्षको मूल कारण बनिरहेको छ । यसमा सबै पक्षको ध्यान जान जरूरी छ ।
११. हामी सबैलाई थाहा छ, संविधानले माध्यमिक तहसम्मको शिक्षाको अधिकार स्थानीय तहलाई दिएको छ । विद्यालयय शिक्षा क्षेत्रको व्यवस्थापन र अनुगमन सम्पूर्ण स्थानीय तहको जिम्मेवारीमा छ । सामुदायिक विद्यालयहरूबाट गुणस्तरीय शिक्षा लागू गर्न यो सुन्दर अवसर हो । म यो महत्वपूर्ण अवसरको सुन्दरीयोग गर्न सबै पक्षको विशेष ध्यानाकर्षण गराउन चाहान्छु ।
१२. मलाई विश्वास छ, यस विद्यालयलाई पुनः एकपटक देशकै नमूना विद्यालय बनाउन, यसको गौरवमय विरासतलाई जोगाउन स्थानीय सरकारले विशेष ध्यान दिनेछ । माध्यमिक तहमा प्राविधिक शिक्षा र यसै विद्यालयबाट उच्च शिक्षा दिने यहाँहरूको जुन योजना र संकल्प छ । यसमा साथ र सहयोग गर्न म सबै तहका सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन चाहान्छु । साथै, यस विद्यालयको उन्ती र प्रगतिमा तथा सप्त्यारा अप्त्यारामा मेरो साथ र सहयोग रहने प्रतिबद्धता पनि व्यक्त गर्दछु ।
१३. अन्तमा, मलाई यो महत्वपूर्ण कार्यक्रममा आमन्त्रण गर्नुभएकोमा म श्री जुद्दोदय माध्यमिक विद्यालय व्यवस्थापन समिति र विद्यालय परिवारलाई हृदयदेखि धन्यवाद दिन चाहान्छु । र, आउँदै गेरेको नयाँ वर्ष २०७६ को पावन अवसरमा यहाँ उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू र यहाँहरूका परिवारजनमा सुख, शान्ति, समृद्धि, सु-स्वास्थ्य एवम् उत्तरोत्तर प्रगतिको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद ! नमस्कार

काठमाडौं, नेपाल

उपराष्ट्रपति

शुभकामना

मगर, थारु र छन्त्याल लगायतका आदिवासी जनजाति समुदायको महान् सांस्कृतिक पर्व एवम् नेपालीहरुको महत्वपूर्ण चाड माघेसकराती/माधी पर्व-२०७५ को पावन अवसरमा स्वदेश तथा विदेशमा रहनु भएका मगर, थारु र छन्त्याल समुदाय एवम् सम्पूर्ण नेपाली दीदिवहिनी तथा दाजुभाईहरुमा हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

नेपाल बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक एवम् भौगोलिक विविधताले भरिपूर्ण छ । नेपालका सबै समुदायका आ-आफ्नै मौलिक पहिचान भल्कूने भाषा, धर्म, संस्कार, संस्कृति र धार्मिक एवम् सांस्कृतिक त्राडपर्वहरु छन् । अनेकौं संस्कृति, सम्पदा, संभ्यता र समुदायको सुन्दर सप्तरंगी सम्मिश्रण एवम् साभा संगमको रूपमा रही आएको नेपाल राष्ट्र सामाजिक सद्भाव र सौहार्दताका लागि विश्वकै नमूना राष्ट्र हो ।

विभिन्न समुदायमा मौलिकताका साथ मनाउने चाडपर्वहरु नेपालीको साभा चाडपर्व हुन् । माघेसकराती/माधी पर्वको प्रकृतिसँग मूल्य सम्बन्ध छ । सूर्यले धनु राशीलाई छोडेर मकर राशीमा प्रवेश गर्नुका साथै यसैबाट दिन लामो र रात कम हुन थाल्छ, अर्थात गर्मी मौसम सुरु हुन्छ । अन्यकार कम र सूर्यको प्रकाश तेज हुँदा प्राणीको चेतना र कार्यशक्तिमा वृद्धि हुन्छ । यसकारण हामी यो पर्वलाई सकारात्मक कामको थालनी अर्थात सकारात्मक उर्जाको सुरुवात भन्न सक्छौं । मगर, थारु र छन्त्याल समुदायले यसलाई नयाँ आर्थिक वर्षको रूपमा पनि मनाउने गर्दछन् । विभिन्न समुदायले आ-आफ्नो अनुकूलतामा मनाउने यो पर्वले आपसी सद्भाव, प्रेम, भातृत्व, सहिष्णुता र एकताको विकास गर्नुका साथै पारिवारिक मिलन तथा भावनात्मक एकता गराउदै आएको छ ।

माघेसकराती/माधी लगायत नेपालका मौलिक सांस्कृतिक एवम् धार्मिक चाडबाडहरु राष्ट्र कै सम्पति हुन् । राष्ट्रका यी अमूल्य सम्पत्तिको संरक्षण एवम् प्रवर्द्धनका लागि राज्यको तर्फबाट नै उचित पहलहरु हुनुपर्दछ । यसतर्फ राज्य गम्भीर भएर लाग्नुपर्दछ ।

अन्त्यमा, यस पावन पर्वले नेपालीहरुबीच आपसी सद्भाव, सहिष्णुता, भाईचारा र एकताको अभिवृद्धि हुँदै जाने र हामो मौलिक संस्कृतिको संरक्षण एवम् प्रवर्द्धनमा योगदान समेत दिने अपेक्षा लिएको छु ।

धन्यवाद ।

१ माघ २०७५

नन्दबहादुर पुन 'पासाड'

काठमाडौं, नेपाल

उपराष्ट्रपति

शुभकामना

सार्वभौम नेपाली जनताले आफ्नो संविधान आफै जारी गरेको ऐतिहासिक दिन संविधान दिवस-२०७५ को गौरवपूर्ण अवसरमा देश तथा विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दिदीबिहिनी तथा दाजुभाईहरुमा सुख, शान्ति, समृद्धि एवम् राष्ट्रको निरन्तर समुन्नती तथा समृद्धिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

आजको दिन नेपाली ईतिहासमा एउटा स्वर्णीम दिन हो। संविधानसभाबाट संविधान जारी गर्ने २००७ सालदेखिको जनकांक्षा पूरा गर्न भएका विभिन्न कालखण्डका जनआन्दोलन, सशस्त्र संघर्ष, जनयुद्ध र २०६२/०६३ को ऐतिहासिक जनआन्दोलनमा सहादत प्राप्त गर्ने आदरणीय सहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाङ्गली अर्पण गर्दछु। संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता, सामाजिक न्यायसहितको समानुपातिक समावेशी शासन व्यवस्थालगायत नेपाली जनताले प्राप्त गरेका, उपलब्धीहरु संस्थागत भएको यस स्वर्णीम दिनमा सम्पूर्ण नेपालीमा बधाई जापन गर्दछु।

नयाँ संविधान कार्यान्वयनका ऐतिहासिक सूडखलाको रूपमा स्थानीय, प्रदेश र संघीय निर्वाचन भई सबै तहमा स्थिर सरकार बनिसकेका छन्। आवश्यक ऐन कानूनहरु बनिरहेका छन्। संविधान कार्यान्वयनमा भएका यी उत्साहजनक परिणामहरु नेपाली जनताका सुखद उपलब्धीहरु हुन्।

संविधान र कानूनप्रति हरेक नेपाली जनता पूर्ण जानकार हुनुपर्दछ। यसका लागि सरकार र सरोकारवाला पक्षहरुले प्रभावकारी कार्य गर्नुपर्दछ। हरेक जनताले संविधानप्रति अपनत्व महसुस गर्दै आदर र सम्मान गर्नुपर्दछ। संविधानले कल्पना गरेको समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र व्यवस्था र नेपाल सरकारले अगाडि सारेको 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपालीका राष्ट्रिय आकांक्षा पूरा गर्न देश आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण सहितको समुन्नती र समृद्धिको मार्गमा दुतर गतिमा अगाडि बढने विश्वास लिएको छु।

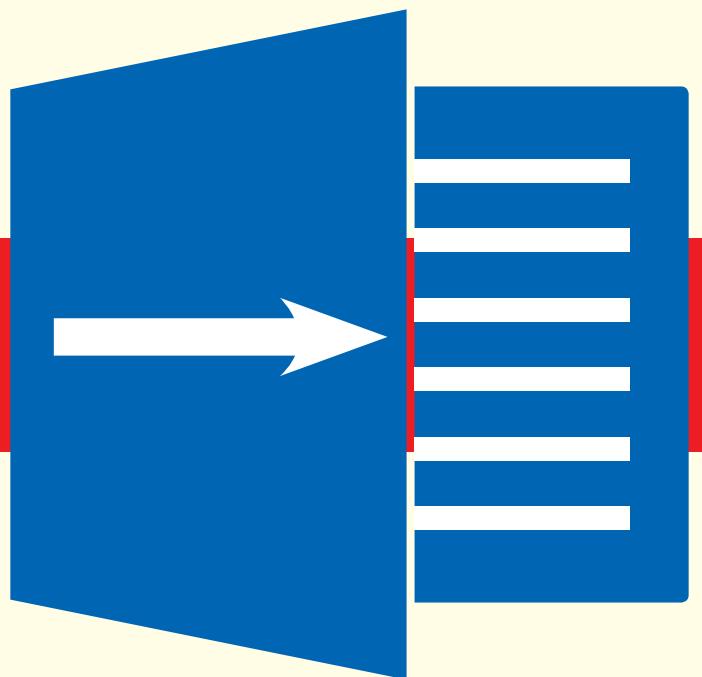
नेपाली जनताको स्वतन्त्रता, राष्ट्रिय स्वाधिनता, भौगोलिक अखण्डताको मजबुती र राष्ट्रिय एकतालाई अझै बलियो बनाउदै समृद्धिको मार्गमा अगाडि बढन संविधानको कार्यान्वयन र पालनमा सबै लागौं। संविधान दिवसले सबैलाई यहीं प्रेरणा देओस्।

धन्यवाद।

३ असोज २०७५

नन्दबहादुर पुन 'पासाड'

फोटो संग्रह खण्ड

औपचारिक समारोहमा सर्माननीय उपराष्ट्रपति

६९ औं राष्ट्रिय प्रजातन्त्र दिवसको अवसरमा २०७५ फागुन ७ गते सैनिक मञ्च टुँडिखेलमा आयोजित मूल समारोहमा सर्माननीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी, सर्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड', सर्माननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली, सर्माननीय प्रधानन्यायाधीश चोलेनद्रशर्मसेर राणा, सर्माननीय सभामुख कृष्णबहादुर महरा, सर्माननीय राष्ट्रियसभा अध्यक्ष गणेशप्रसाद तिमिलिसना ।

महाशिवरात्री तथा सेना दिवस-२०७५ को अवसरमा नेपाली सेनाद्वारा सैनिक मञ्च टुँडिखेलमा आयोजित कार्यक्रममा सर्माननीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी, सर्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड', सर्माननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली, सर्माननीय सभामुख कृष्णबहादुर महरा, सर्माननीय राष्ट्रियसभा अध्यक्ष गणेशप्रसाद तिमिलिसना ।

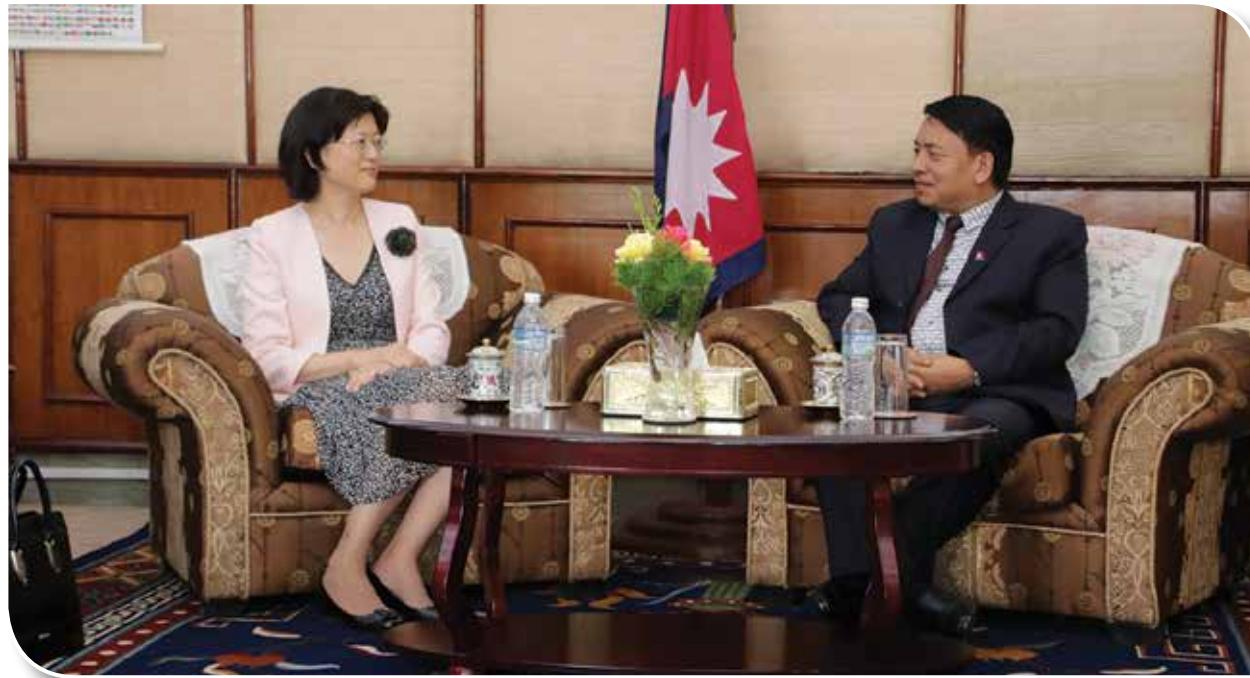

घोडेजात्राको अवसरमा २०७५ चैत २२ गते सैमिक मञ्च टुँडिखेलमा आयोजित विशेष समारोहमा सरमाननीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी, सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड', सरमाननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली, सरमाननीय राष्ट्रियसभा अध्यक्ष गणेशप्रसाद तिमिलिसगा ।

वसन्त पञ्चमीका अवसरमा २०७५ माघ २७ गते हनुमानढोका दरबारस्थित नासलचोकमा आयोजित विशेष समारोहमा सरमाननीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी, सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड', सरमाननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली र सरमाननीय प्रधानन्यायाधीश चोलेन्द्रशर्शेर राणा वसन्त श्रवण गर्नुहुँदै ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग कूटनीति नियोगका प्रतिनिधिहरूको शिष्टाचार मेट

२०७५ भद्रौ १ गते उपराष्ट्रपति भवनमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' सँग शिष्टाचार मेट गर्नुहुँदै नेपालका लागि जनवादी गणतन्त्र चीनका राजदूत महामहिम यु होड ।

२०७५ फागुन २२ गते उपराष्ट्रपति भवनमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' सँग शिष्टाचार मेट गर्नुहुँदै नेपालका लागि अमेरिकी राजदूत महामहिम न्याणडी बेरी ।

२०७६ वैशाख २३ गते उपराष्ट्रपति भवनमा सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'सँग शिष्टाचार मेट गर्नुहुँदै नेपालका लागि संचुक्त अधिराज्य बेलायतका राजदूत महामहिन रिचर्ड मार्टिस ।

२०७५ माघ ६ गते उपराष्ट्रपति भवनमा सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'सँग शिष्टाचार मेट गर्नुहुँदै नेपालका लागि भारतीय राजदूत महामहिन मार्जिव सिंह पुरी ।

२०७५ कातिक २९ उपराष्ट्रपति भवनमा सर्वाननीय उपराष्ट्रपति सँग शिष्टाचार मेठ गर्नुहुँदै नेपालका लागि जापानी राजदूत महामहिम मासामिची साइगो ।

२०७५ साउन ८ गते उपराष्ट्रपति भवनमा सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाङ'सँग शिष्टाचार मेठ गर्नुहुँदै नेपालका लागि गणतन्त्र कोरियाका राजदूत महामहिम पार्क योजिसिक ।

२०७५ माघ २२ गते उपराष्ट्रपति भवनमा सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाङ'सँग शिष्टाचार मेठ गर्नुहुँदै नेपालका लागि साउदी अरेबियाका राजदूत महामहिम मुसैदविन सुलेइमन आइ मारवान ।

कूटनीतिक नियोगको विशेष समारोहमा सम्माननीय उपराष्ट्रपति

२०७५ असोज १२ गते जनवादी गणतन्त्र चीनको राष्ट्रिय दिवसमा नेपालस्थित चिनियाँ राजदूतावासले आयोजना गरेको समारोहमा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी हुनुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

२०७५ माघ १२ गते भारतको राष्ट्रिय दिवसको अवसरमा नेपालस्थित भारतीय राजदूतावासले आयोजना गरेको विशेष समारोहमा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी हुनुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

२०७५ चैत ८ गते संयुक्त राज्य अमेरिकाको राष्ट्रिय दिवसको अवसरमा नेपालस्थित अमेरिकी राजदूतावासले आयोजना गरेको कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी हुनुहुँदै सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

२०७५ मार्च १४ गते संयुक्त अरब इमिरेट्स (यूएई)को राष्ट्रिय दिवसका अवसरमा नेपालस्थित यूएई राजदूतावासले आयोजना गरेको समारोहमा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी हुनुहुँदै सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

२०७५ माघ १९ गते थाइल्याण्डको राष्ट्रिय दिवस तथा राजाको जन्मदिनको अवसरमा नेपालस्थित थाई राजदूतावासले आयोजना गरेको विशेष समारोहमा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी हुनुहुँदै सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

२०७५ मंसिर २१ गते जापानका सम्बाटको जन्मदिनको अवसरमा नेपालस्थित जापानी राजदूतावासले आयोजना गरेको कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी हुनुहुँदै सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

कार्यक्रम तथा निरीक्षण भ्रमणमा सर्वानन्दीय उपराष्ट्रपति

शिक्षामन्त्रालयद्वारा राष्ट्रपति भवन शितल निवासमा २०७५ भद्रौ २३ गते आयोजित राष्ट्रिय शिक्षा दिवस समारोहमा सर्वानन्दीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड', सर्वानन्दीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी र माननीय शिक्षा मन्त्री तिरीराजमणी पोखरेल ।

ललितपुर उद्योग वाणिज्य संघद्वारा मिति २०७५ चैत २७ गते आयोजित 'ललित अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला-२०७५' उद्घाटन कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिको रूपमा सर्वानन्दीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

चिनियाँ लहोसारको अवसरमा २०७५ माघ १६ गते नेपालस्थित चिनियाँ राजदूतावासले काठमाडौंमा आयोजना गरेको कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी हुनुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

तराईलाई राजधानी काठमाडौंसँग जोहने निर्माणाधीन द्रुतमार्ग (फास्ट ट्रायाक)को २०७६ वैशाख ३१ गते निरीक्षण गर्नुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

२०७५ फागुन १ गते बाह्रसिंगे जनावरको विश्वरै ठूलो बथान देखिने शुद्धलापाँटा राष्ट्रिय निकुञ्जको भ्रमण गर्नुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

२०७५ फागुन १ गते छियाकै दोस्रो लागो महाकाली घोलुङ्गो पुलको भ्रमण गर्नुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' । साथमा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरू ।

२०७५ मार्च ११ गते कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको रूपातक तह मिडवाइफी कार्यक्रमको औपचारिक उद्घाटनका लागि जुरलामा सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

२०७५ मार्च ११ गते कर्णाली भ्रमण वर्षको अवसरमा कर्णाली प्रदेश सरकारको आमन्त्रणमा मुगुको रारा तालमा सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' । साथमा कर्णाली प्रदेशका माननीय मुख्यमन्त्री महेन्द्रबहादुर शाही र अन्य मन्त्रीहरू ।

कर्णाली भ्रमण वर्षको अवसरमा कर्णाली प्रदेश सरकारको आमन्त्रणमा मुगुको रारा तालमा सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' । साथमा कर्णाली प्रदेशका माननीय मुख्यमन्त्री महेन्द्रबहादुर शाही र अन्य मन्त्रीहरू ।

कर्णाली भ्रमण वर्षको अवसरमा मुगुको रारा तालको भ्रमणको ऋममा सरमाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' र उहाँकी धर्मपत्नी हस्तमाली पुन ।

कणली रारा पर्यटन वर्षमा २०७५ मंसिर १२ गते आयोजित शे-फोकसोण्डो पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई संबोधन गर्नुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

कणली रारा पर्यटन वर्षमा २०७५ मंसिर १२ गते आयोजित शे-फोकसोण्डो पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रमको अवसरमा स्थानीयहरूसँग सामूहिक तस्बिर रिचाइन्जुहुँदै सरमाननीय उपराष्ट्रपति ।

२०७५ मंसिर ११ गते कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, जुङलाको स्नातक तह निडवाइफी कार्यक्रमको औपचारिक उद्घाटन समारोहलाई संबोधन गर्नुहुँदै सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

२०७५ मंसिर ११ गते जुङलास्थित कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको निरीक्षण भ्रमण गर्नुहुँदै सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड' ।

सर्वाननीय उपराष्ट्रपतिबाट जलपान समारोहको आयोजना

सर्वाननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासाड'बाट तिहार, छठ तथा नेपाल संवत्ततको अवसरमा २०७५ कातिक १८ गते आयोजित जलपान समारोहमा सर्वाननीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीलाई स्वागत गर्नुहुँदै सर्वाननीय उपराष्ट्रपति ।

सर्वाननीय उपराष्ट्रपतिबाट तिहार, छठ तथा नेपाल संवत्ततको अवसरमा २०७५ कातिक १८ गते आयोजित जलपान समारोहमा सहभागी हुनुहुँदै सर्वाननीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी ।

सर्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट आयोजित जलपान समारोहमा सर्माननीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी र सर्माननीय उपराष्ट्रपति नन्दबहादुर पुन 'पासां' ।

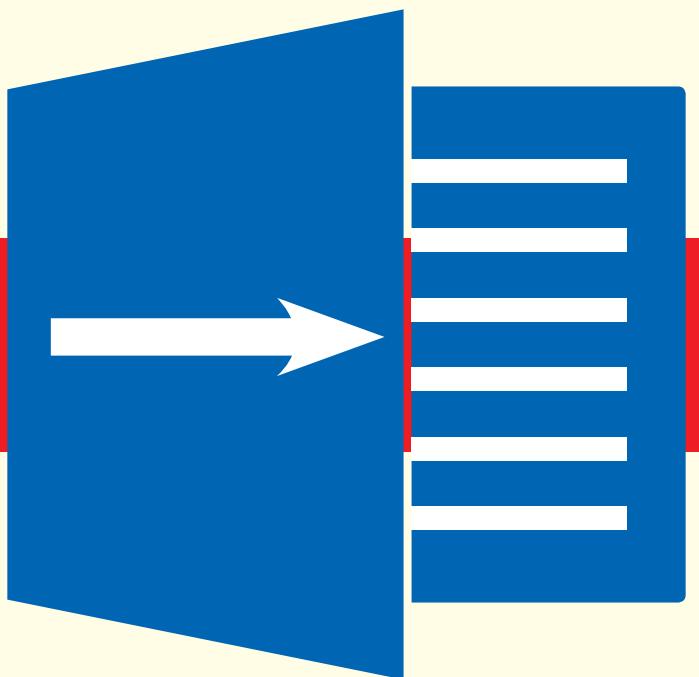
जलपान समारोहपछि उपराष्ट्रपति कार्यालयका कर्मचारीहरूसँग सर्माननीय उपराष्ट्रपति ।

जलपान समारोह-२०७५ का थप तस्विरहरू

विवरण खण्ड

सम्माननीय उपराष्ट्रपति प्रमुख अतिथिको रूपमा उपस्थित हुनुभएका कार्यक्रमहरू

(२०७५ साउनदेखि २०७६ असारसम्मको विवरण)

सि.नं.	मिति	कार्यक्रम	सञ्चालन गर्ने संस्था	स्थान
१.	२०७५।४।१ गते, मंगलबार	पुरस्कार वितरण कार्यक्रम	श्री धर्मराज-सावित्री थापा प्रतिष्ठान, काठमाडौं	उपराष्ट्रपति भवनको सभाहल, काठमाडौं
२	२०७५।४।३ गते, आइतबार	२४ औं कार्गो दिवस समारोह	श्री नेपाल फ्रेट फरवार्डरस् एशोसियसन, काठमाडौं	हायात रिजेन्सी, तारागाउँ, बौद्ध, काठमाडौं
३	२०७५।४।४ गते, सोमबार	सम्मान कार्यक्रम	श्री नेपाल भारत आदिवासी जनजाति मैत्री संघ, काठमाडौं	उपराष्ट्रपति भवन, सभालहल, काठमाडौं
४	२०७५।४।५ गते, मंगलबार	महिला राष्ट्रिय लिंग फुटबल प्रतियोगिता उद्घाटन समारोह	श्री राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्, प्रधान कार्यालय, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	एन्फा कम्प्लेक्स, सातदोबाटो, ललितपुर
५	२०७५।०५।१८ गते, सोमबार	महिला उद्यमीहरूको अन्तर्राष्ट्रिय शिखर सम्मेलन-२०१८ उद्घाटन समारोह	श्री दक्षिण एशियाली महिला विकास मञ्च, कमलादी, काठमाडौं।	होटल याक एण्ड यति, दरबारमार्ग, काठमाडौं
६	२०७५।०५।२१ गते, विहीबार	महिला उद्यमी व्यवसायीहरूबाट उत्पादित बस्तुहरूको प्रदेशनी उद्घाटन	श्री साना तथा मझौला व्यवसायी महासंघ नेपाल, काठमाडौं।	ललितपुर पार्टी प्यालेस, सातदोबाटो चोक, ललितपुर
७	२०७५।०५।२५ गते, सोमबार	शैक्षिक भवन निर्माणार्थ शिलान्यास	श्री सानो ठिमी क्याम्पस, भक्तपुर	सानोठिमी क्याम्पस प्राइ गण, सानोठिमी, भक्तपुर
८	२०७५।०५।२९ गते, शुक्रबार	राष्ट्रिय बालदिवस-२०७५, पुरस्कार वितरण तथा बाल दिवस शुभकामना आदन प्रदान	श्री नेपाल बाल संगठन, नक्साल, काठमाडौं	नेपाल बाल संगठन, केन्द्रीय कार्यालय, नक्साल, काठमाडौं
९	२०७५।०५।३१ गते, आइतबार	चलचित्र अवार्ड वितरण समारोह	श्री सिनेमा सर्कल, नेपाल काठमाडौं।	राष्ट्रिय सभागृह, काठमाडौं
१०	२०७५।०६।२० गते, शनिबार	१५ औं धर्मश्री राष्ट्रव्यापी खुल्ला शारीरिक सुगठन प्रतियोगिता-२०७५ उद्घाटन	श्री नेपाल व्यायाम मन्दिर, काठमाडौं	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, कमलादी, काठमाडौं
११	२०७५।०६।२४ गते, बुधबार	५।४।२ औं अग्रसेन जयन्ती समारोह	श्री अग्रवाल सेवा केन्द्र, कमलपोखरी, काठमाडौं	अग्रवाल भवन, कमलपोखरी, काठमाडौं
१२	२०७५।०७।०९ गते, शुक्रबार	उन्नत सामाजी सम्बन्धी काठमाडौं गोष्ठी-२०१८ विषयक चौथो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन उद्घाटन	श्री नेपाल पोलिमर इन्स्टिच्यूट, काठमाडौं।	पार्क भिलेज रिसोर्ट, बुढानिलकण्ठ, काठमाडौं

नव दर्पण

अंक ६

सि.न.	मिति	कार्यक्रम	सञ्चालन गर्ने संस्था	स्थान
१३	२०७५।०७।११ गते, आइतबार	वार्षिक साधारण सभा उद्घाटन	श्री लाफाग्रुप लि., काठमाडौं	च्याडिसन होटल, लाजिम्पाट, काठमाडौं
१४	२०७५।०७।१४ गते, बुधबार	राष्ट्रकीवि माधवप्रसाद घिमिरेज्यूको अभिनन्दन कार्यक्रम	श्री नेपाल शिक्षा परिषद्, काठमाडौं	लेखनाथ साहित्य सदन, सोहङ्खुडे, काठमाडौं
१५	२०७५।०७।१५ गते, विहीबार	हिमली जिल्लाको बालबालिकाहरूको जीवनीमा आधारित डकुमेन्ट्रीको विमोचन	श्री गुरु रानाग रिन्चेन रिम्पोचे ट्रष्ट, बुढानिलकण्ठ	जय नेपाल हल, हातिसार, काठमाडौं
१६	२०७५।०७।२४ गते, शनिबार	जनआन्दोलन स्वर्ण पदक वितरण तथा सम्मान कार्यक्रम”	श्री गणेशमान सिंह तथा जनआन्दोलन सहिद स्मृति शान्ति प्रतिष्ठान, काठमाडौं	शान्ति वाटिका (जआन्दोलनको उद्गम स्थल), काठमाडौं।
१७	२०७५।०८।०१ गते, शनिबार	विद्यालयका जेष्ठ गुरुहरूको सम्मान कार्यक्रम	श्री हिमालय माध्यमिक विद्यालय पूर्व विद्यार्थी मञ्च, गुल्मी, नेपाल।	सभाहल, उपराष्ट्रपतिको कार्यालय, कान्तिपथ, काठमाडौं
१८	२०७५।०८।०३ गते, सोमबार	नवौं नेपाल भौगोलिक सम्मेलन	श्री नेपाल भौगोलिक समाज, काठमाडौं	याक एण्ड यतीहोटल, दरबार मार्ग, काठमाडौं
१९	२०७५।०८।११ र १२ गते	कर्णाली रारा पर्यटन वर्ष-२०७५ को अवसरमा कर्णाली भ्रमण	श्री उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	कर्णाली प्रदेशका जुम्ला, मुगु र डोल्पा
२०.	२०७५।०८।११ गते	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान जुम्ला, व्याचलर ईन मिडवार्ड श्री कक्षा उद्घाटन समारोहमा	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान जुम्ला	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, जुम्ला
२१.	२०७५।०८।१२ गते	कर्णाली रारा पर्यटन वर्ष शे- फोकसोण्डो पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रमको	श्री उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	शे-फोकसोण्डो ताल किनार, डोल्पा
२२	२०७५।०८।२२ गते, शनिबार	विश्व रङ्गीकप (World Cup Trophy) प्रदर्शन तथा रङ्गी फेस्टिभल	श्री नेपाल खेलकुद परिषद्, काठमाडौं	नेपाली सेनाको मञ्च, टुँडिखेल, काठमाडौं
२३	२०७५।०८।२६ गते, बुधबार	अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन तथा साँस्कृतिक कार्यक्रम उद्घाटन	श्री कला र संस्कृतिमा सबैको पहुँच (ACCAC) नेपाल, काठमाडौं।	होटल याक एण्ड यति, दरबारमार्ग, काठमाडौं
२४	२०७५।०८।२८ गते, शुक्रबार	लायन्स सम्मान समारोह	श्री लायन्स क्लब अफ काठमाडौं,	होटल यलो प्यागोडा, जमल, काठमाडौं

नव दर्पण —

अंक ६

सि.नं.	मिति	कार्यक्रम	सञ्चालन गर्ने संस्था	स्थान
२५	२०७५।०९।०२ गते, सोमबार	‘नेपालको समावेशीपूर्ण विकासमा महिलाहरूको भूमिका’ विषयक अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको उद्घाटन	श्री नेपाल मुस्लिम महिला कल्याण समाज, काठमाडौं	होटल याक एण्ड यति, दरबार मार्ग, काठमाडौं
२६	२०७५।०९।१४ गते, शनिबार	‘ह्याए’ साँस्कृतिक कार्यक्रम	श्री नेपाल ह्योल्मो समाज सेवा संघ, बौद्ध, काठमाण्डौ	ह्योल्मो गुम्बाबौद्ध, तीनचुली, काठमाडौं
२७	२०७५।०९।२३ गते, सोमबार	विश्व रेकर्ड राख्न सफल व्यक्तिलाई सर्टिफिकेट हस्तान्तरण	श्री बोष्ट्र मिडिया प्रा.लि. चावहिल, काठमाडौं	नेपाल पर्यटन बोर्डको हल, भृकुटीमण्डप, काठमाडौं
२८	२०७५।०९।२६ गते, विहीबार	२५ औं रजतजयन्ती समारोह	श्री ललितपुर सुन-चाँदी व्यवसायी संघ, ललितपुर	हेरिटेज गार्डेन, सानेपा, ललितपुर
२९	२०७५।१०।०१गते, मंगलबार	प्रथम जैमिनी महोत्सव-२०७५ समुद्घाटन	श्री जैमिनी नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, बागलुड	सहारा खेल मैदान जैमिनी नगरपालिका कुश्मीसेरा, बागलुड
३०	२०७५।१०।०४ गते, शुक्रबार	हिमालयन हाइड्रो एक्स्पो २०१९ (दोस्रो संस्करण) ” को समुद्घाटन	श्री स्वतन्त्र उर्जा उत्पादकहरूको संस्था, नेपाल (IPPN) ललितपुर	भृकुटीमण्डप, काठमाडौं
३१	२०७५।१०।०७ गते, विहीबार	प्रथम औद्योगिक व्यापार मेला एवम् लोक सांस्कृतिक पर्यटन महोत्सव-२०७५ उद्घाटन	श्री राष्ट्रिय लोक तथा दोहोरी गीत प्रतिष्ठान नेपाल, जिल्ला कार्य समिति, नवलपरासी	सहिद स्मृति रंगशाला, सुनवल नगरपालिका, पश्चिम नवलपरासी
३२	२०७५।१०।२१ गते, सोमबार	खबरहब डटकम डिजिटल पत्रिकाको समुद्घाटन	श्री पेभेलियन मिडिया प्रा.लि., दरबारमार्ग, काठमाण्डौ	दरबारमार्ग, काठमाडौं
३३	२०७५।११।०२ गते, विहीबार	बेदकोट धार्मिक पर्यटन मेला-२०७५ उद्घाटन	श्री बेदकोट नगरपालिकाको कार्यालय, कञ्चनपुर	बेदकोट ताल क्षेत्र, कञ्चनपुर
३४	२०७५।११।०७गते, मंगलबार	चिनियाँ वर्षा तथा वसन्त उत्सव २०१९ को समुद्घाटन	श्री नेपाल चीन साँस्कृतिक तथा शैक्षिक परिषद, काठमाडौं	होटल याक एण्ड यति, दरबारमार्ग, काठमाडौं
३५	२०७५।११।०९ गते, विहीबार	मातृभाषा राष्ट्रिय कविता महोत्सव-२०७५ उद्घाटन	श्री नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, काठमाडौं	नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, प्रेक्षालय, कमलादी, काठमाडौं
३६	२०७५।११।१६ गते, विहीबार	प्रथम कीर्तिपुर विद्यार्थी महोत्सव-२०७५	श्री कीर्तिपुर नगरपालिका, काठमाडौं	कीर्तिपुर-१, बाघभैरव, कीर्तिपुर
३७	२०७५।११।२४ गते, शुक्रबार	अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवसको अवसरमा महिला उद्यमीहरूलाई सम्मान	श्री नेपाल चेम्बर अफ कमर्स, काठमाडौं	होटल मल्ल, लैनचौर, काठमाडौं

नव दर्पण

अंक ६

सि.नं.	मिति	कार्यक्रम	सञ्चालन गर्ने संस्था	स्थान
३८	२०७५।११।२५ गते, शनिबार	महिला दौड प्रतियोगिताको समुद्रघाटन	श्री फ्रेन्ड्स अफ लाजिम्पाट, काठमाडौं	लाजिम्पाट, काठमाडौं
३९	२०७५।१२।२३ गते, शनिबार	१७ औं बार्षिक साधारण सभा उद्घाटन	श्री नेपाल चलचित्र कलाकार संघ, काठमाडौं	पुलिस क्लब प्रदर्शनी मार्ग, काठमाडौं
४०	२०७५।१२।२५ गते, सोमबार	२५ औं बार्षिक साधारण सभा तथा ८औं राष्ट्रिय महाधिवेशन उद्घाटन	श्री ग्रील तथा स्टील व्यवसायी महासंघ नेपाल, काठमाडौं	राष्ट्रिय सभागृह, प्रदर्शनीमार्ग, काठमाडौं
४१	२०७५।१२।२४ गते, आइतबार	साहित्यिक, साँस्कृतिक, सिर्जनात्मक प्रदर्शनी उद्घाटन	श्री दोमो ऋान्ति दिवस नेपाल साहित्य महोत्सव, मूलआयोजक समिति काठमाडौं	जया मल्टिपल क्याम्पस, गोकर्णेश्वर-०८, माकलबारी, काठमाडौं
४२	२०७५।१२।२६ गते, मंगलबार	८० औं बार्षिकोत्सव कार्यक्रम	श्री जुद्गोदय माध्यमिक विद्यालय, क्षेत्रपाटी, काठमाडौं	विद्यालय प्राङ्गण, काठमाडौं
४३	२०७५।१२।२७ गते, बुधबार	ललित अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला २०७५	श्री ललितपुरले उद्योग वाणिज्य संघ, ललितपुर	मदन स्मारक स्कूल प्राङ्गण, पुल्चोक, ललितपुर
४४	२०७५।१२।२८ गते, विहीबार	सम्मान तथा पुस्तक लोकार्पण	श्री नेपाली कला साहित्य डटकम प्रतिष्ठान, ललितपुर	सभाहल, उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
४५	२०७५।१२।२९ गते, शुक्रबार	खर्क बहादुर बुढा र लिलावती बुढा युगल साँझ-२०७५	श्री सत्यान सरोकार समाज, केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौं	राष्ट्रिय नाच घर, जमल, काठमाडौं
४६	२०७५।१२।३० गते, शनिबार	रामनवमीको पावन अवसरमा रथयात्रा तथा नगर संकृतन	श्री राधा माधव प्रचार समिति, काठमाडौं	श्री पशुपति क्षेत्र (बनकाली), गौशाला, काठमाडौं
४७	२०७६।०१।०१ गते, आइतबार	गुरु बैशाखीको कार्यक्रम	श्री गुरुद्वारा गुरु नानक सत्संग, कुपण्डोल, ललितपुर	गुरुद्वारा मन्दिर, कुपण्डोल हनुमानथान, ललितपुर
४८	२०७६।०१।०६ गते, शुक्रबार	१३ औं राष्ट्रिय अधिवेशनको उद्घाटन	श्री नेपाल औषधि व्यवसायी संघ, केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौं	गण्डकी प्रदेश, पोखरा
४९	२०७६।०१।०७ गते, शनिबार आइतबार	तामाङ कथानक चलचित्र 'झ्हो' (भाग्य) को विशेष प्रदर्शनी	श्री फापेरे फिल्मस् प्रा.लि., नयाँ बजार, काठमाडौं।	राष्ट्रिय सभागृह, भृकुटीमण्डप, काठमाडौं
५०	२०७६।०१।१० गते, मंगलबार	श्रीमद् भागवत धन धान्यचल विराट नवाह ज्ञान महायज्ञ २०७६ को समुद्रघाटन	श्री त्रिभुवन आदर्श आवासीय माध्यमिक विद्यालय, फर्पिङ, काठमाडौं	विद्यालय प्राङ्गण, फर्पिङ, काठमाडौं

नव दर्पण —

अंक ६

सि.नं.	मिति	कार्यक्रम	सञ्चालन गर्ने संस्था	स्थान
५१	२०७६।०१।११ गते, बुधबार	आठौं राष्ट्रिय खेलकुद समापन समारोह	श्री राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।	नेपालगञ्ज रंगशाला, बाँके
५२	२०७६।०१।१२ गते, विहीबार	विराट संगितमय ज्ञान महायज्ञको समुद्घाटन	श्री ओम केदरेश्वर धाम (ट्रष्ट), बाँसगढी न.पा.-५, बर्दिया	केदरेश्वर धाम, बाँसगढी, बर्दिया
५३	२०७६।०१।१८ गते, बुधबार	मनमोहन मेमोरियल यु-१६ राष्ट्रिय क्रिकेट प्रतियोगिता उद्घाटन	श्री मनमोहन मेमोरियल क्रिकेट सेन्टर, काठमाडौं	त्रि.वि. अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट मैदान, कीर्तिपुर
५४	२०७६।०१।३० गते, सोमबार	जानकी महोत्सवको समुद्घाटन	श्री कटहरीया नगरपालिकाको कार्यालय, कटहरीया, रौतहट ।	कटहरीय न.पा.-४, रौतहट
५५	२०७६।०१।३१ गते, मंगलबार	श्री कृष्णजीको मन्दिर निर्माणको शिलान्यास तथा समुद्घाटन	श्री यदुवंशी उत्थान समाज नेपाल, ललितपुर ।	हरिपुर नगरपालिका वडा नं. ४, हैरैया, सर्लाही
५६	२०७६।०२।०३ गते, शुक्रबार	संघको स्वर्ण जयन्तीको समुद्घाटन	श्री नेपाल कुष्ठरोग निवारण संघ, काठमाडौं	कुण्डलिनी दरबार बैकेट, चण्डोल, काठमाडौं
५७	२०७६।०२।०४ गते, शनिबार	विशाल बुद्ध प्रतिमा, शान्ति बगैँचा र साँस्कृतिक संग्रहालय शिलान्यास	श्री लाफा रुद्गा फाउण्डेसन, काठमाडौं ।	दहचोक १, चन्द्रागिरी, काठमाडौं
५८	२०७६।०२।२१ गते, मंगलबार	दिक्षान्त समारोह	श्री प्लाइनम म्यानेजमेन्ट कलेज, डिल्लीबजार, काठमाडौं	होटल अन्नपूर्णा, दरबारमार्ग, काठमाडौं
५९	२०७६।०२।२४ गते, शुक्रबार	आदिवासी जनजाती चलचित्र महोत्सव-२०७६	श्री आदिवासी जनजाति चलचित्र महासंघ, संघीय परिषद् सचिवालय, काठमाडौं ।	राष्ट्रिय सभागृह प्रदर्शनीमार्ग, काठमाडौं
६०	२०७६।०२।२६ गते, आइतबार	पुरातनवादले छेकेको उज्यालो शीर्षकको पुस्तक विमोचन	श्री विजय मोक्तानन्द्यू उपरथी (अ.प्रा.)	सभाहल, उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं ।
६१	२०७६।०२।२० गते, सोमबार	नेपाल गाथा नामक गीति नाटकको प्रदर्शनी	श्री साँस्कृतिक संस्थान, राष्ट्रिय नाचघर, काठमाडौं ।	साँस्कृतिक संस्थान (राष्ट्रिय नाचघर) मेघा प्रेक्षालय, काठमाडौं
६२	२०७६।०२।२८ गते, मंगलबार	संस्थाको वार्षिकोत्सव	ई-नेवल नेपाल	लैनचौर बैकवेट, लैनचौर, काठमाडौं ।

सम्माननीय उपराष्ट्रपति कूटनीतिक नियोगद्वारा आयोजित समारोहमा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी विवरण

क्र.सं.	मिति	कार्यक्रम	आयोजक	स्थान
१	२०७५।०४।०७	ईजिप्टको राष्ट्रिय दिवस तथा नेपाल ईजिप्ट दौत्य सम्बन्ध स्थापनाको ६० औँ वर्षगाँठ	ईजिप्टका राजदूत महामहिम इमान मोस्टाफा ए. अहमद	ललितपुर, भैंसेपाटीस्थित राजदूत निवास
२	२०७५।०५।०१	मेक्सीकोको राष्ट्रिय स्वाधिनता दिवस	नेपालका लागि मेक्सीकोका राजदूत महामहिम मेल्बा प्रिया	होटल सोल्टी क्राउन प्लाजा, काठमाडौं
३	२०७५।०६।१२	जनवादी गणतन्त्र चीनको ६९ औँ स्थापना दिवस	नेपालस्थित चिनियाँ राजदूतावास	होटल सोल्टी क्राउन प्लाजा, काठमाडौं
४	२०७५।०६।१६	दक्षिण कोरियाको राष्ट्रिय दिवस	गणतन्त्र कोरियाका राजदूत	होटल हिमालय, ललितपुर
५	२०७५।०६।१७	जर्मनीको एकता दिवस	नेपालका लागि जर्मन राजदूत महामहिम रोल्याण्ड स्काफेर	ज्ञानेश्वरमार्ग ६९० मा अवस्थित राजदूतको निवास
६	२०७५।०६।२२	पोल्याण्डको स्वतन्त्रताको १०० औँ वर्षगाँठ	महामहिम आदम बुराकोस्की (गैर आवासीय राजदूत)	होटल सोल्टी क्राउन प्लाजा, काठमाडौं
७	२०७५।०८।१४	संयुक्त अरब ईमिरेट्सको ४७ औँ राष्ट्रिय दिवस	नेपालस्थित संयुक्त अरब ईमिरेट्सको राजदूतावास	होटल याक एण्ड यती, काठमाडौं
८	२०७५।०८।१९	थाईल्याण्डको राष्ट्रिय दिवस तथा स्व.महाराजा भूमिबल अदुल्यादेजको जन्मजयन्ती	नेपालस्थित थाईल्याण्डको राजदूतावास	होटल याक एण्ड यती, काठमाडौं
९	२०७५।०८।२०	फिनल्याण्डको १०१ औँ स्वतन्त्रता दिवस	नेपालस्थित फिनल्याण्डको राजदूतावास	होटल याक एण्ड यती, काठमाडौं
१०	२०७५।०८।२१	जापानी सग्राटको जन्मोत्सव	नेपालस्थित जापानको राजदूतावास	ताहाचलस्थित राजदूत निवास
११	२०७५।०८।२१	३४ औँ सार्क चार्टर डे	परराष्ट्र मन्त्रालय	होटेल अन्नपूर्ण, दरबार मार्ग
१२	२०७५।१०।१२	भारतीय स्वतन्त्रता दिवस	नेपालस्थित भारतीय राजदूतावास	भारतीय राजदूतावास, लैनचौर, काठमाडौं।
१३	२०७५।१२।०८	संयुक्त राज्य अमेरिकाको २४३ औँ स्वाधिनता दिवस	काठमाडौंस्थित अमेरिकी राजदूतावास	राजदूतको निवास, काठमाडौं
१४	२०७५।१२।०९	पाकिस्तानको राष्ट्रिय दिवस	काठमाडौंस्थित पाकिस्तानी दुतावास	होटल याक एण्ड यती, काठमाडौं
१५	२०७५।१२।१२	बंगलादेशको राष्ट्रिय दिवस	नेपालस्थित बंगलादेशको राजदूतावास	होटेल च्याडिशन, लाजिम्पाट, काठमाडौं

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिसँग नेपालस्थित कूटनीतिक नियोगका पदाधिकारीहरूको भेटघाट विवरण

सि.नं.	मिति	कार्यक्रम	स्थान
१	२०७५।०४।०४	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र जापानका राजदुत H.E. Mr. Masamichi Saigo को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२	२०७५।०४।०४	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र इजिप्टका राजदुत H.E. Mrs. Iman Mostafa A. Ahmed को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
४	२०७५।०४।०८	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र दक्षिण कोरियाका राजदुत H.E. Mr. Park Youngsik को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
५	२०७५।०५।०१	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र चीनका राजदुत H.E. Ms. Yu Hong को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
६	२०७५।०६।११	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र दक्षिण कोरियाका राजदुत H.E. Mr. Park, Young-sik को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
७	२०७५।०६।१२	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र जर्मनका राजदुत H.E. Ms. Roland Schafer को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
८	२०७५।०६।२२	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र पोल्याण्डका गैर आवासीय राजदुत H.E. Mr. Adam Burakowski को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
९	२०७५।०७।२९	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र जापानका राजदुत H.E. Mr. Masamichi Saigo को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
१०	२०७५।०८।०६	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग SAARC का महासचिव H.E. Mr. Amjad Hussain B. Sial को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
११	२०७५।०८।०६	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र United Arab Emirates का राजदुत H.E. Mr. Saeed Hamdam Al Naqbi को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
१२	२०७५।०८।१०	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र फिनल्याण्डका राजदुत H.E. Mr. Pertti Anttinen को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
१३	२०७५।०८।१४	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र फिलीपिन्सका उपराष्ट्रपति H.E. Maria Leonor G. Robredo को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
१४	२०७५।०८।१७	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्रराष्ट्र थाइल्याण्डका राजदुत H.E. Mr. Bhakavat Tansku को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं

नव दर्पण

अंक ६

सि.नं.	मिति	कार्यक्रम	स्थान
१५	२०७५।०८।१९	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र चीनका राजदुत H.E. Ms. Yu Hong को बिदाई शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
१६	२०७५।०८।२७	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र कतारका राजदुत H.E. Mr. Yousuf Bin Mohamed Al-Hail को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
१७	२०७५।०९।२६	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र चीनका राजदुत H.E. Hou Yanqi को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
१८	२०७५।१०।०६	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र भारतका राजदुत H.E. Mr. Manjeev Singh Puri को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
१९	२०७५।१०।०६	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र अष्ट्रेलियाका राजदुत H.E. Mr. Peter Budd को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२०	२०७५।१०।२२	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र साउदी अरेबियाका राजदुत H.E. Mr. Musaid Sulaiman M. Al Marwany को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२१	२०७५।११।२२	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र अमेरिकाका राजदुत H.E. Mr. Randy W. Berry को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२२	२०७५।१२।०१	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र बंगलादेशका राजदुत H.E. Ms. Mashfee Binte Shams को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२३	२०७५।१२।०५	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र पाकिस्तानका राजदुत H.E. Mr. Mazhar Javed को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२४	२०७६।०१।२३	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग युरोपियन युनियनका राजदुत H.E. Ms. Veronica Cody को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२५	२०७६।०१।२३	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र ब्रिटेनका राजदुत H.E. Mr. Richard Morris को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२६	२०७६।०२।०१	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र चीनको गान्सु प्रान्तका गभर्नर H.E. Mr. Tang Renjian सहितको प्रतिनिधिमण्डलको शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२७	२०७६।०२।०१	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र नर्वेका राजदुत H.E. Mr. Lasse Bjorn Johannessen को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं
२८	२०७६।०३।१९	सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द बहादुर पुन 'पासाड'सँग मित्राष्ट्र फ्रान्सका राजदुत H.E. Mr. Francois-Xavier Leger को शिष्टाचार भेट	उपराष्ट्रपति भवन, काठमाडौं

सम्माननीय उपराष्ट्रपतिबाट विभिन्न अवसरमा व्यक्त भएका सन्देश विवरण

क्र.सं.	मिति	अवसर
१.	२०७५।०५।२६	इस्लाम धर्मावलम्बीहरूको महान् पर्व बकर ईद (इदुल जोहा) को अवसरमा शुभकामना सन्देश
२.	२०७५।०५।२८	सुदूरपश्चिम क्षेत्रमा मनाइने गौरा पर्वको अवसरमा शुभकामना सन्देश
३.	२०७५।०५।२७	नेपाली हिन्दू महिलाहरूको चाड हरितालिका तिजको अवसरमा शुभकामना सन्देश
४.	२०७५।०६।०३	संविधान दिवस (राष्ट्रिय दिवस)को अवसरमा शुभकामना सन्देश
५.	२०७५।०७।०२	विजयादशमीको अवसरमा शुभकामना सन्देश
६.	२०७५।०७।२३	तिहार र नेपाल संवत्को अवसरमा शुभकामना सन्देश
७.	२०७५।०७।२७	तराई मधेसमा मनाइने छठको अवसरमा शुभकामना सन्देश
८.	२०७५।०९।०७	किराँत धर्मावलम्बीहरूको पर्व उधौलीको अवसरमा शुभकामना सन्देश
९.	२०७५।०९।१०	इसाई धर्मावलम्बीहरूको चाड 'क्रिसमस डे'को अवसरमा शुभकामना सन्देश
१०.	२०७५।०९।१५	गुरुङ जातिको पर्व तमू ल्होसार पर्वको अवसरमा शुभकामना सन्देश
११.	२०७५।१०।०१	मगर, थारु र छन्त्याल समुदायको पर्व माघेसंक्रान्ति/माघी पर्वको अवसरमा शुभकामना सन्देश
१२.	२०७५।१०।१६	सहिद दिवसको अवसरमा सन्देश
१३.	२०७५।१०।२२	तामाङ जातिको पर्व सोनाम ल्होसारको अवसरमा शुभकामना सन्देश
१४.	२०७५।११।२३	हिमाली ग्याल्बो समुदायको पर्व ग्याल्बो ल्होसारको अवसरमा शुभकामना सन्देश
१५.	२०७५।११।२४	अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवसको अवसरमा शुभकामना सन्देश
१६.	२०७५।११।२०	महाशिवरात्री पर्व तथा सेना दिवसको अवसरमा शुभकामना सन्देश
१७.	२०७५।१२।०६,०७	फागु पूर्णिमा पर्वको अवसरमा शुभकामना सन्देश (पहाडी क्षेत्र र तराई क्षेत्र)
१८.	२०७६।०१।०१	नयाँ वर्षको अवसरमा शुभकामना सन्देश
१९.	२०७६।०१।११	१४ औँ लोकतन्त्र दिवसको अवसरमा शुभकामना सन्देश
२०.	२०७६।०२।२२	इस्लाम धर्मावलम्बीहरूको महान् पर्व ईद (इदुल फित्र) को अवसरमा शुभकामना सन्देश

उपराष्ट्रपतिको कार्यालय कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

सं.नं	नाम थर	पद	श्रेणी/तह	सेवा/समूह/उपसमूह	कैफियत
१	श्री खगराज बराल	सचिव	रा.प. विशिष्ट	प्रशासन	
२	श्री उपेन्द्रकुमार खनाल	सहसचिव	रा.प. प्रथम	प्रशासन	
३	श्री बलराम ढकाल	उपसचिव	रा.प. द्वितीय	प्रशासन/सा.प्र.	
४	श्री भुमिश्वर पोखेल	उपसचिव	रा.प. द्वितीय	प्रशासन/सा.प्र.	
५	श्री हेमराज तामाङ	उपसचिव	रा.प. द्वितीय	प्रशासन/सा.प्र.	
६	श्री नविन गिरी	शा.अ.	रा.प. तृतीय	प्रशासन/सा.प्र.	
७	श्री अशेष तामाङ	शा.अ.	रा.प. तृतीय	प्रशासन/सा.प्र.	
८	श्री बिन्दु पण्डित	ले.अ.	रा.प. तृतीय	प्रशासन/लेखा	
९	श्री गंगा सुन्दास	शा.अ.	रा.प. तृतीय	परराष्ट्र	
१०	श्री पुष्पराज कोइराला	ना.सु.	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन/सा.प्र.	
११	श्री राजन प्रसाद पौडेल	ना.सु.	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन/सा.प्र.	
१२	श्री धनकुमारी गुरागाई	ना.सु.	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन/सा.प्र.	
१३	श्री देवकला अर्याल	ना.सु.	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन/सा.प्र.	
१४	श्री सृष्टि शाक्य	ना.सु.	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन/सा.प्र.	
१५	श्री राजेश खनाल	क.अ.	रा.प.अनं. प्रथम	विविध	
१६	श्री पार्वती कुमारी नेपाल	क.अ.	रा.प.अनं. प्रथम	विविध	
१७	श्री उत्तरमान राई	क.अ.	रा.प.अनं. प्रथम	विविध	
१८	श्री सुनिता चौलागाई	खरिदार	रा.प.अनं. द्वितीय	प्रशासन/सा.प्र.	
१९	श्री ललित ब. कुमाल श्रेष्ठ	का.स.	रा.प.अनं. पाँचौं	प्रशासन	
२०	श्री हरिबहादुर थापा	ह.स.चा.(करार)	श्रेणी विहीन		
२१	श्री धनहरि थापा	ह.स.चा.(करार)	श्रेणी विहीन		
२२	श्री सम्बर बहादुर भण्डारी	ह.स.चा.(करार)	श्रेणी विहीन		
२३	श्री दिपक मरासिनी	ह.स.चा.(करार)	श्रेणी विहीन		
२४	श्री राधा आचार्य	का.स.(करार)	श्रेणी विहीन		
२५	श्री सरिता कुमारी चौधरी	का.स.(करार)	श्रेणी विहीन		
२६	श्री राजेन्द्र पौडेल	का.स.(करार)	श्रेणी विहीन		
२७	श्री अजय चौधरी	का.स.(करार)	श्रेणी विहीन		
२८	श्री लक्ष्मीकान्त चौधरी	का.स.(करार)	श्रेणी विहीन		
२९	श्री सरिता भेले	माली			श्री संघीय सचिवालय निर्माण तथा व्यवस्थापन कार्यालयबाट निवासमा काज

परामर्श सेवातार्फ

क्र.नं.	नाम थर	पद	कैफियत
१	श्री शोभाकर न्यौपाने	इलेक्ट्रीसीयन	
२	श्री निर्मला भट्टार्ड	माली	
३	श्री नविना अर्याल	माली	श्री संघीय सचिवालय निर्माण तथा व्यवस्थापन कार्यालय बाट निवासमा काज
४	श्री बीना नेपाली	कूचीकार	
५	श्री अन्जु नेपाली	कूचीकार	
६	श्री हस्तराम घर्ती मगर	कूचीकार	श्री संघीय सचिवालय निर्माण तथा व्यवस्थापन कार्यालय बाट निवासमा काज

निजी सचिवालयतार्फ

क्र.नं.	नाम थर	पद
१	श्री कपुर श्रेष्ठ	जनसम्पर्क तथा समन्वय विज्ञ
२	श्री जीवन कुमार गुरुङ	वैदेशिक मामिला विज्ञ
३	श्री ख्याम नारायण सापकोटा	कानून विज्ञ
४	श्री सुक बहादुर रोका	प्रमुख स्वकीय सचिव
५	डा. शिवजी सिलवाल	चिकित्सक
६	श्री तुल्सी डांगी	सह स्वकीय सचिव
७	श्री मनोज कुमार घर्ती	स्वकीय प्रेस संयोजक
८	श्री प्रकाश पुन	उप स्वकीय सचिव
९	डा. जगेन्द्र छन्त्याल	स्वकीय अधिकृत
१०	श्री जितेन्द्र पुन	स्वकीय अधिकृत
११	श्री दुर्गा थापा	कम्प्युटर अपरेटर
१२	श्री सुजन कुमार पुन	फोटोग्राफर
१३	श्री सहदेव थापा	टेलिफोन अपरेटर
१४	श्री निम प्रसाद घर्ती मगर	ह.स.चा.
१५	श्री भानसरी ध्यार	कार्यालय सहयोगी
१६	श्री दिपक के.सी.	कार्यालय सहयोगी

सुरक्षातार्फ

सुरक्षा तथा समारोह व्यवस्था सचिवालय

सि.नं.	कर्मचारीहरूको नाम	पद
१	श्री अरुण कुमार के.सी.	प्रमुख सेनानी
२	श्री समन जंग कार्की	सह सेनानी
३	श्री तोरण ब. अधिकारी	सुवेदार
४	श्री सन्तोष रानामगर	जम.क.
५	श्री पूर्णबहादुर लामा	अम.
६	श्री दिनेश राना	प्लूठ
७	श्री बसन्त बानिया	सिपाही
८	श्री विजय बोलखे	सिपाही

नेपाल प्रहरीतार्फ

१	श्री बिजुलीनाथ योगी	प्र.नि.
२	श्री हरिकाजी बस्नेत	प्र.ना.नि.
३	श्री यउ बहादुर थापा	प्र.स.नि. (सवारी चालक)
४	श्री शक्तिकुमार यादव	प्र.ह.
५	दिपेन्द्र घर्ती मगर	प्र.ह. (सवारी चालक)
६	श्री पवित्रा शाही	म.प्र.ज.
७	श्री सुनिता रानाभाट	म.प्र.ज.

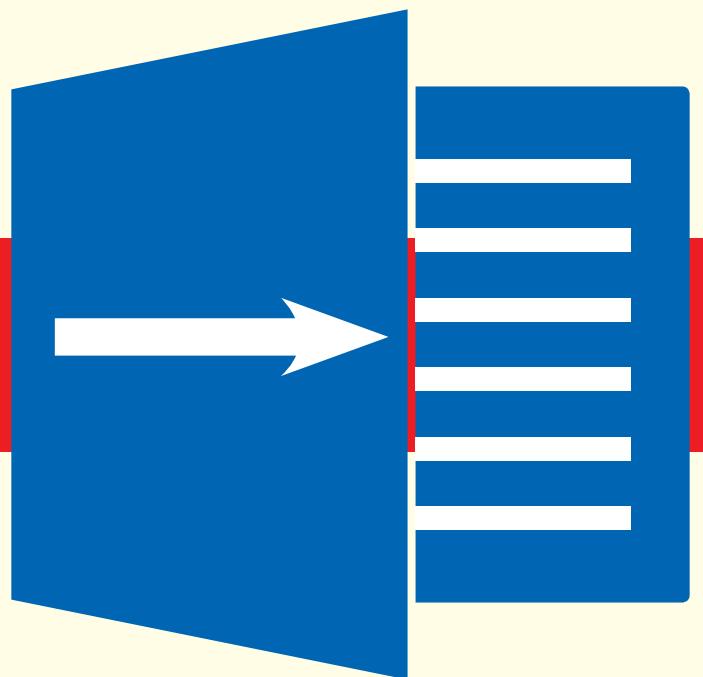
सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल

१	श्री प्रमोद खड्का	स.प्र.नि.
२	श्री भीम बहादुर तामाङ	स.प्र.ना.नि.
३	श्री सुमन राजवाहक	स.प्र.स.नि.
४	श्री भीम बहादुर थापा	स.प्र.ज.(सवारी चालक)

राष्ट्रिय अनुसन्धानतार्फ

१	श्री महेश बहादुर बोहरा	प्रमुख अ.अ.
२	श्री दामोदर घिमिरे	अ.स.
३	श्री विन्दु विष्ट	अ.स.
४	श्री रीता शर्मा	अ.स.
५	श्री सुनिल गुरुङ	सूचक

विविध खण्ड

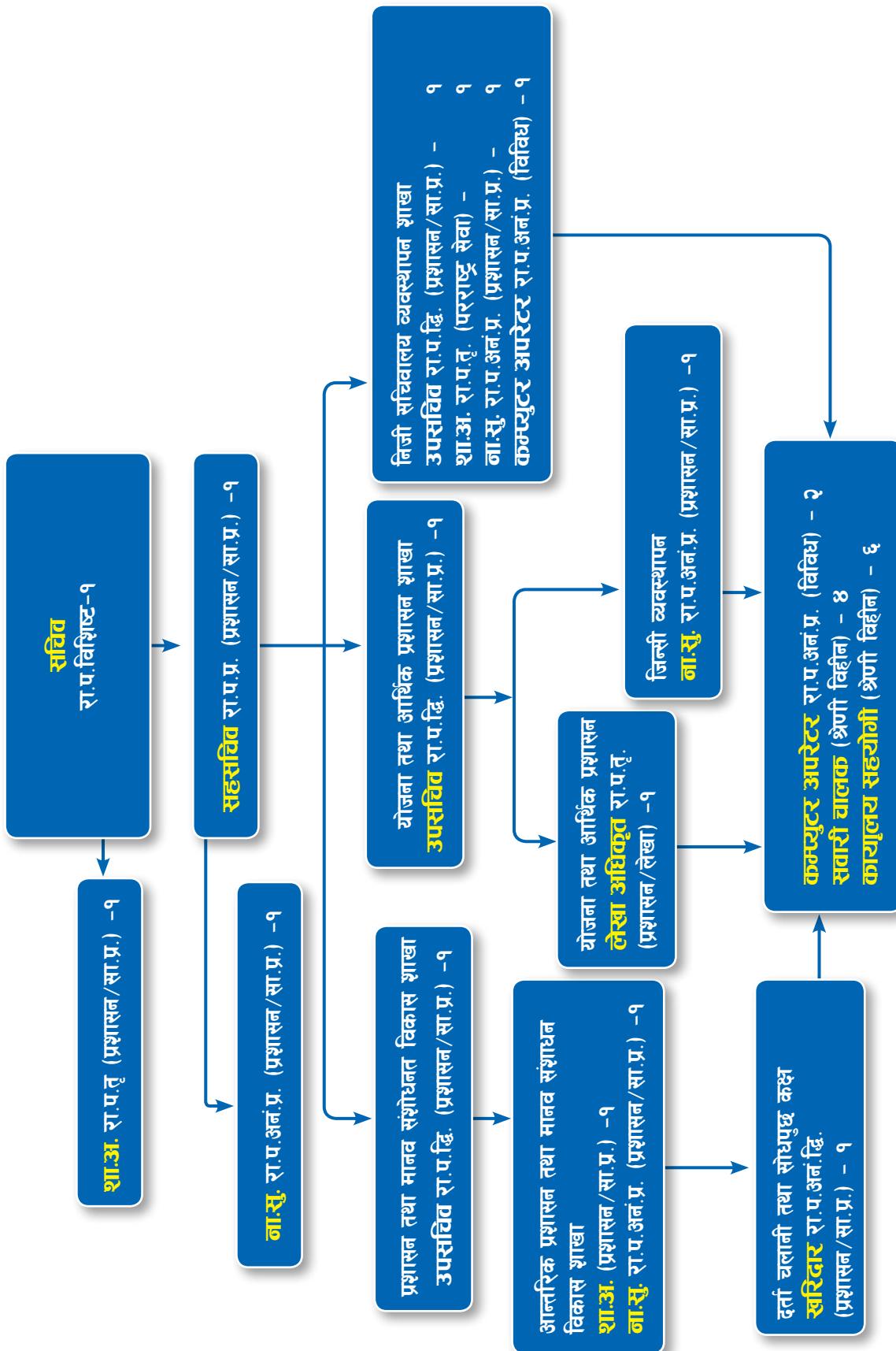

उपराष्ट्रपतिको कार्यालयबाट आ.व. २०७५/०७६ मा सम्पादित मुख्य कार्यहरू

१. उपराष्ट्रपतिको कार्यालय बहादुर भवन र सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको निवास लाजिम्पाटबाट लैनचौरस्थित हरितगृहमा मिति २०७६ असार महिनामा स्थानान्तरण गरेको ।
२. सम्माननीय उपराष्ट्रपति मिति २०७५ असोज ३ गते बुधबार देखि असोज ८ गते सोमबार सम्म (सेप्टेम्बर २०-२४, २०१८) मित्र राष्ट्र जनवादी गणतन्त्र चीनको सिचुवान प्रान्तको राजधानी छेन्दु सहरमा आयोजना भएको 17th Western China International Fair मा सहभागी रहनु भएको र उक्त भ्रमण व्यवस्थापन गरेको ।
३. सम्माननीय उपराष्ट्रपति R20 Austrian World Summit 2019 तथा सगरमाथा दिवसको अवसरमा अष्ट्रियाको भियनामा मिति २०७६ जेठ १२ गते देखि जेठ १८ गतेसम्म आयोजना भएको कार्यक्रममा सहभागी रहनु भएको र उक्त भ्रमण व्यवस्थापन गरेको ।
४. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिले आयोजना गर्नु भएको तिहार, छठ र एवं नेपाल सम्वत्, ११३९ को उपलक्ष्यमा मिति २०७५ कार्तिक १९ गते शुभकामना आदान प्रदान कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको ।
५. सम्माननीय उपराष्ट्रपतिको भ्रमण व्यवस्थापन, भेटघाट व्यवस्थापन एवं नेपालस्थित विदेशी राष्ट्र एवं अन्तर्राष्ट्रिय नियोगहरूद्वारा आयोजित कार्यक्रममा सहभागिताको व्यवस्थापन लगायतका नियमित कार्यहरू सम्पादन गरेको ।

उपराष्ट्रपतिको कार्यालयको संगठन संरचना

उपराष्ट्रपतिको कार्यालयको दरवन्दी तेरिज

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा र समूह	दरवन्दी संख्या	कैफियत
१.	सचिव	विशिष्ट श्रेणी	-	१	
२.	सहसचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन / सा.प्र.	१	
३.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	प्रशासन / सा.प्र.	३	
४.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन / सा.प्र.	२	
५.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	परराष्ट्र	१	
६.	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन / लेखा	१	
७.	नायक सुब्बा	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन / सा.प्र.	४	
८.	क.अ.	रा.प.अनं. प्रथम	विविध	३	
९.	खरिदार	रा.प.अनं. द्वितीय	प्रशासन / सा.प्र.	१	
१०.	सवारी चालक	श्रेणी विहीन		४	
११.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन		६	
जम्मा				२७	

उपराष्ट्रपतिको कार्यालय स्थापनापश्चात हालसम्मको बजेट व्यवस्था र खर्चको विवरण

क.सं.	ब.उ.शि.नं.						कैफियत	
	१२-३-१२१ चालू		१२-३-१११ चालू		१२-४-१२१ पूँजीगत			
	कूल बजेट	कूल खर्च	कूल बजेट	कूल खर्च	कूल बजेट	कूल खर्च		
०६५/०६६	१३८५७०००/	७७२७११९/	२००००००/	९०५७६६/	-	-		
०६६/०६७	१३४६१०००/	९०१५०५९/	३५८००००/	१४५९०३७/	११६२९०००/	५९२३२५९/		
०६७/०६८	१४९६३०००/	१४१९७३५५/	३९३०००/	३४७४२५२/	१५६५००००/	३५३५०६५/		
क.सं.	ब.उ.शि.नं.						कैफियत	
	१०२०११३ चालू		१०२००१३ चालू		१०२०११४ पूँजीगत			
	कूल बजेट	कूल खर्च	कूल बजेट	कूल खर्च	कूल बजेट	कूल खर्च		
०६८/०६९	१७५०९५०२/	१६११३६२८/	४३१९४९०/	४००६३४३/	९०९००००/	९०७७१५०/		
०६९/०७०	२०३६२०००/	१५६६५४४२/	५९४१२३८/	६१६५८१४/	९०९०१९०/	८९६३०१२/		
०७०/०७१	२३६०३६४६/	२०९१९३४१/	५६४८०००/	५५६५३३४/	२५५००००/	२५३१७९०/		
०७१/०७२	२१९८९२४४/	२१७४४७४०/	५५४७४६०/	५४७५७९२/	३००००००/	२८९२०२०/		
०७२/०७३	२३६१५०००/	१७७२०९८२/	६७८३७६०/	६००५७८२/	१५६००००/	१५४९९९९/		
०७३/७४	२६८८४४०५/६०	२६२०१९८७/७९	७७०९३९०/	७२१५२०५/०५	५३५००००/	३८४८१९०/२३		
०७४/७५	३१४६००००/	२५३७८०६/६९	६६३५०००/	५८७७८७५/७९	७३७००००/	३७६९२११/८५	जेठ मसान्तसम्म	
०७५/७६	३७३६४०२३.००	३६३९५३४८.६८	७०००००.००	६७४२९९८.३०	३६०००००.००	३१०८०४०.७५		

पूर्व उपराष्ट्रपति

परमानन्द खा

पूर्व उपराष्ट्रपति

कार्यकाल : ८ श्रावण, २०६५ देखि १४ कार्तिक, २०७२

उपराष्ट्रपतिको कार्यालयका हालसम्मका सचिवहरु

नाथप्रसाद चौधरी
२०६५/०७/११ देखि
२०६६/११/२४ सम्म

डा. बल्कृष्ण प्रसाद शाहा
२०६६/११/२५ देखि
२०६८/०२/२७ सम्म

हरिप्रसाद नेपाल
२०६८/५/१५ देखि
२०६९/७/१५ सम्म

लक्ष्मण कुमार पोख्रेल
२०६९/७/१६ देखि
२०६९/१२/३० सम्म

हरिराम कोइराला
२०७०/३/६ देखि
२०७०/६/१६ सम्म

हरिकुमार श्रेष्ठ (का.मु.सचिव)
२०७०/७/३ देखि
२०७०/११/२९ सम्म

ई. राजकुमार मल्ल
२०७१/१/१६ देखि
२०७१/११/२८ सम्म

जीवनप्रभा लामा (का.मु.सचिव)
२०७१/१२/२ देखि
२०७२/८/०६ सम्म

राजेन्द्र किशोर श्रेष्ठ
२०७२/८/१० देखि
२०७३/५/१९ सम्म

नारायणगोपाल मलेगो
२०७३/६/७ देखि
२०७४/०४/२९ सम्म

लालशंकर धिमिरे
२०७४/५/७ देखि
२०७४/१२/२५ सम्म

शंकर प्रसाद अधिकारी
२०७५/०१/०३ देखि
२०७५/०४/०२ सम्म

राम कुमार आचार्य
२०७५/०४/१७ देखि
२०७६/१०/०८ सम्म

खगराज बराल
२०७६/११/२१ देखि
हालसम्म